

2013/2014
C.J. Hüsken
I. Paschke
E. Velthuis

TURKSE ASSISTENTIEHONDEN?

Turkse Assistentiehonden?

**Een onderzoek naar de mogelijkheden voor
assistentiehonden in Turkije.**

2013/2014

Begeleiders:

Ing. M. Versteegh

Dr. I. Walstra

Projectnummer:

59400

Studenten:

C.J. Hüsgen 890305003

I. Paschke 890930001

E. Velthuis 910609001

*beeld titelpagina:

BultersMekke (2013). Melanie en Snow - De Stiefeltocht. Gevonden op 10 januari, 2014, op www.bultersmekke.nl

VOORWOORD

Voor u ligt de afstudeerscriptie van Candela Hüsgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis. Deze scriptie is geschreven in het kader van een afstudeeronderzoek van de opleiding Diermanagement, specialisatie Dieren in de Zorg, aan de Hogeschool Van Hall Larenstein te Leeuwarden. Het onderzoeksrapport beschrijft de mogelijkheden die bestaan om assistentiehonden middels teamcoaching in Turkije in te zetten. Ook worden er in het rapport adviezen gegeven over de beste aanknopingspunten voor mogelijke vervolgonderzoeken.

Bij het uitvoeren van het onderzoek en het schrijven van dit rapport was de goede samenwerking binnen de afstudeergroep een groot voordeel en voor ons een mooie ervaring.

Verder was de medewerking van verschillende personen die bij het onderzoek betrokken waren niet alleen belangrijk en behulpzaam, maar ook onontbeerlijk. Daarom willen we als eerste graag onze opdrachtgever, Joop Mekke, bedanken voor zijn medewerking gedurende dit afstudeeronderzoek. De dank gaat tevens uit aan Erika Bulters en Mieke van der Doef.

Bovendien willen we onze begeleiders van het Van Hall Larenstein, Jesse Versteegh en Irene Walstra, bedanken voor de begeleiding gedurende dit afstudeeronderzoek.

Onze dank gaat ook uit naar de respondenten en naar de organisaties, die hun medewerking voor dit onderzoek hebben verleend en het onderzoek daardoor mogelijk hebben gemaakt. Vooral de interviews met de cliënten van BultersMekke Assistance Dogs vonden wij persoonlijk een leuke ervaring.

Wij wensen u veel leesplezier!

Leeuwarden, Februari 2014,
Candela Hüsgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

SUMMARY

In The Netherlands there are several different ways of supporting people with disabilities, one of which are assistance dogs. BultersMekke Assistance Dogs is one of the companies in The Netherlands who are responsible for training assistance dogs. This study has been conducted by request of BultersMekke Assistance Dogs. BultersMekke work through teamcoaching: the client/trainee is training under supervision of a professional instructor his/her own dog. Because BultersMekke has one trainee in Tajikistan, they became interested in the possibilities for training assistance dogs in countries like Tajikistan, where assistance dogs are not very well known. Conducting this study in Tajikistan seemed impossible because of a language barrier, for this reason the study has been conducted in Turkey. Turkey and Tajikistan are nearly identical in culture because they are both strongly focused on the Islam. In this study the main question was 'Which possibilities are there to deploy assistance dogs through teamcoaching programs in Turkey for people with physical disabilities?'. Data was gathered through literature study, interviews with clients of BultersMekke (n=6), surveys for Turkish people living in the Netherlands (n=23) and surveys for people with disabilities in Turkey (n=5). This study shows that the Islam is a very important factor that has to be considered when wanting to deploy assistance dogs in Turkey, mainly because 99.8% of the population of Turkey is Islamic (GIZ, 2014). Several discrepancies came to light during this survey in the way Turkish people regard dogs and people with disabilities. On the one hand there seems to be a positive consensus towards people with disabilities, on the other hand there seems to still be a lot of discrimination. The Islam states that dogs are untouchables (dirty/vile), but several sources report that certain types of dogs like assistance dogs are exceptions. These different understandings of the Islamic writings also came to light in the survey. Furthermore there seems to be no financial possibilities in Turkey for training assistance dogs, moreover there are several laws and regulation that have to be taken in consideration. Because of the small survey population and missing information, mainly due to the language barrier, this survey does not show a single clear answer about the possibilities for assistance dogs in Turkey. In conclusion it seems that there are very few options to start a project like that in Turkey. Perhaps there are more options available in the near future. To get a better understanding of these possible options it would be recommendable to do a field study in Turkey.

SAMENVATTING

In Nederland bestaan er verschillende mogelijkheden om mensen met een beperking te ondersteunen, waaronder het inzetten van assistentiehonden. Eén van de organisaties in Nederland die verantwoordelijk is voor de opleiding van assistentiehonden is BultersMekke Assistance Dogs, waarvoor dit onderzoek is uitgevoerd. Zij werken met teamcoaching: de cliënt en tegelijkertijd cursist leidt onder begeleiding van een professioneel instructeur zelf de assistentiehond op. Omdat BultersMekke één cursist heeft in heeft in Tadzjikistan, wilden zij graag weten wat de mogelijkheden zijn om assistentiehonden middels teamcoaching in landen zoals Tadzjikistan, waar assistentiehonden nog niet bekend zijn, in te zetten. Omdat het onderzoeken van Tadzjikistan in verband met de taal en communicatiemogelijkheden moeilijk leek, is ervoor gekozen de mogelijkheden voor assistentiehonden in Turkije te onderzoeken. Turkije en Tadzjikistan hebben een vergelijkbare cultuur door de sterke oriëntering aan de Islam. In het onderzoek stond de hoofdvraag 'Welke mogelijkheden bestaan er om assistentiehonden middels teamcoachingsprogramma's in Turkije in te zetten voor mensen met een lichamelijke beperking?' centraal. De data is verkregen door middel van literatuuronderzoek, interviews met cliënten van BultersMekke (n=6), enquêtes gehouden onder Turkse Nederlanders (n=23) en enquêtes gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije (n=5). Er is gebleken dat de Islam een zeer belangrijke factor is om assistentiehonden in te zetten in Turkije omdat 99,8% van de Turkse bevolking de Islam aanhangt (GIZ, 2014). Tijdens het onderzoek kwamen er tegenstrijdigheden naar voren wat betreft de kijk van de Turkse bevolking op honden en op mensen met een beperking. Enerzijds komt er naar voren dat men een positieve kijk heeft op mensen met een beperking, anderzijds lijkt er veel discriminatie te bestaan. Vanuit de Islam worden honden in principe gezien als onrein, maar er zijn ook berichten dat er voor bepaalde soorten honden (bijvoorbeeld assistentiehonden) uitzonderingen gemaakt kunnen worden. Deze verschillende interpretaties kwamen ook naar voren in de enquêtes. Er is gebleken dat er waarschijnlijk geen financieringsmogelijkheden in Turkije bestaan voor het opleiden van assistentiehonden en bovendien moet er rekening gehouden worden met een aantal wet- en regelgevingen. Vanwege een kleine onderzoekspopulatie en missende informatie, voornamelijk door de taalbarrière, komt er uit het onderzoek niet eenduidig naar voren of het wel of niet mogelijk is om assistentiehonden in Turkije in te zetten. Concluderend kan er gezegd worden dat het op dit moment niet mogelijk lijkt om een dergelijk project in Turkije op te starten. Wel zijn er openingen die aangeven dat het in de toekomst wellicht wel mogelijk is. Om hier een duidelijker beeld van te verkrijgen, wordt er aangeraden een veldonderzoek in Turkije uit te voeren.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Summary

Samenvatting

1. Inleiding	8
1. 1. Probleembeschrijving	8
1. 2. Doelstelling	9
1. 3. Onderzoeksvragen	10
1. 4. Grenzen en randvoorwaarden.....	11
1. 5. Begripsbepaling	11
2. Materiaal & methode	13
2.1. Type onderzoek	13
2.2. Onderzoeksontwerp	13
2.3. Onderzoekspopulatie	13
2.4. Dataverzamelmethode	15
2.4.1. Onderzoeksmethodes	15
2.4.2. Methodes per subvraag	20
2.5. Data analyse	22
2.5.1. Interviews cliënten BultersMekke.....	22
2.5.2. Interview opdrachtgever.....	23
2.5.3. Enquêtes Turkse Nederlanders en Mensen met een beperking in Turkije.....	23
3. Resultaten	26
3.1 Beschrijving respondenten	26
3.1.1 Cliënten BultersMekke	26
3.1.2 Interview opdrachtgever	28
3.1.3 Turkse Nederlanders	29
3.1.3 Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije	30
3.2 Resultaten kwantitatieve analyse.....	31
3.3 “Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije”	31
3.3.1 Literatuurstudie.....	31
3.3.2 Interview cliënten BultersMekke	34
3.3.3 Enquête Turkse Nederlanders.....	34
3.3.4 Enquête mensen met een lichamelijke beperking in Turkije	34
3.4 “Honden in Turkije”	36
3.4.1 De manier van houden van honden in Turkije en de invloed van religie, tradities en gewoontes.....	37

3.4.2 In Turkije aanwezige faciliteiten voor honden en toegepaste trainingsmethoden	42
3.5 “Assistentiehonden in Turkije”	47
3.5.1 Mening Turkse bevolking over assistentiehonden.....	47
3.5.2 Acceptatie van potentiële cliënt taken assistentiehond	50
3.5.3 Welzijn assistentiehonden in Turkije	54
3.6 “Wetgeving en financiën”	55
3.6.1. Literatuurstudie.....	56
3. 6. 2. Interview Cliënten BultersMekke	58
3. 6. 3. Enquête mensen met een lichamelijke beperking in Turkije	59
4. Discussie	60
4.1. Methodendiscussie.....	60
4.2. Resultatendiscussie	62
5. Conclusie	65
6. Aanbeveling	67
Literatuur	68
Bijlagen	i
Bijlage I Zoektermen per subvraag	i
Bijlage II Interview cliënten BultersMekke	v
Bijlage III Contactmail cliënten BultersMekke	vii
Bijlage IV Interview opdrachtgever	viii
Bijlage V Enquête Turkse Nederlanders (Enquête 1)	ix
Bijlage VI Duitse vertaling enquête Turkse Nederlanders (Enquête 1)	xvi
Bijlage VII Organisaties voor Turkse Nederlanders	xxii
Bijlage VIII Contactmail organisaties Turkse Nederlanders	xxiii
Bijlage IX Informatie voorlichtingsfilm	xxiv
Bijlage X Contactmail Imam	xxv
Bijlage XI Contactmail aangesloten federaties IOT	xxvi
Bijlage XII Persoonlijk bericht beheerder Facebookpagina Turkse Nederlanders, Turkije Instituut en TANNET	xxvii
Bijlage XIII Tekst forum www.ontdekislam.nl	xxviii
Bijlage XIV Persoonlijk bericht leden Facebookpagina TANNET	xxix
Bijlage XV Persoonlijk bericht beheerder Facebookpagina’s Turkse studentenverenigingen	xxx
Bijlage XVI Enquête mensen met een lichamelijke beperking in Turkije (Enquête 2) (nederlands, engels, duits)	xxxi
Bijlage XVII Mensenhulporganisaties in Turkije	lii
Bijlage XVIII Contactmail mensenhulporganisaties Turkije	liii

Bijlage XIX Informatieve tekst assistentiehonden (Engels, Nederlands, Duits)	liv
Bijlage XX Codeboek enquête 1	lvi
Bijlage XXI Codeboek enquête 2	lviii
Bijlage XXII Overkoepelende organisaties	lx
Bijlage XXIII Beschrijving gevonden faciliteiten voor honden Turkije	lxi
Bijlage XXIV Richtlijnen ADI	lxii
Bijlage XXV Richtlijnen ADEu	lxiii
Bijlage XXVI Standards for Assistance Dogs Partners	lxvi
Bijlage XXVII Huidige situatie Turkije getoetst op richtlijnen ADI/ADEu	lxvii
Bijlage XXVIII Geschatte kosten assistentiehond in Nederland (voor cliënt)	lxix

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt een inleiding in het onderzoek gegeven. Daarvoor wordt ten eerste de huidige situatie in de probleembeschrijving geanalyseerd. Vervolgens wordt de doelstelling van het onderzoek en onderzoeksvragen besproken. Hierop volgen de grenzen en randvoorwaarden hiervan en het hoofdstuk wordt afgesloten met de begripsbepaling.

1. 1. PROBLEEMBESCHRIJVING

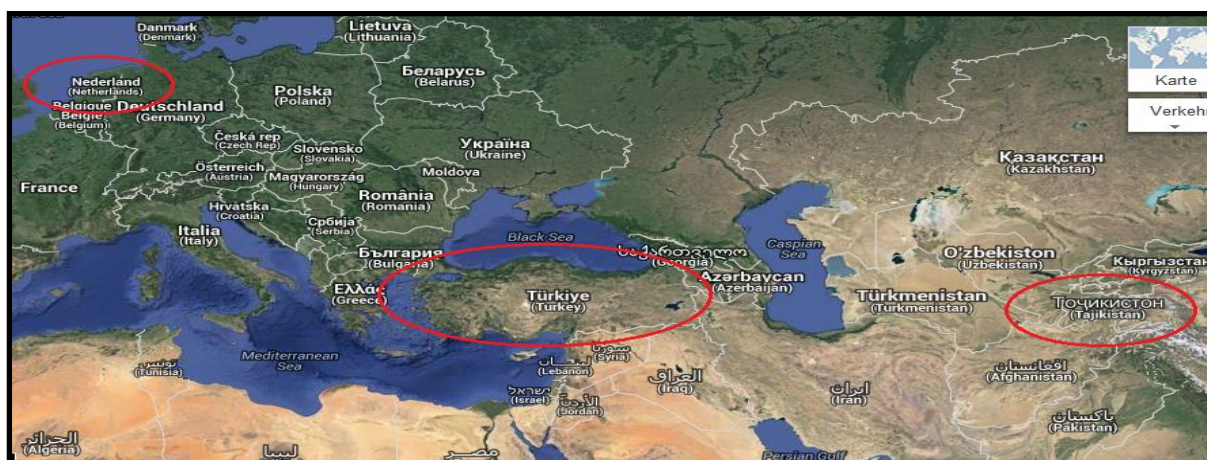
Momenteel leven er in Nederland anderhalf miljoen mensen met een beperking (Volksgezondheid, 2013). Deze mensen kunnen last hebben van zeer verschillende beperkingen, van lichamelijke beperkingen, zoals het missen van een been, tot geestelijke beperkingen zoals autisme. In Nederland zijn er verschillende manieren om deze mensen in hun dagelijks leven te ondersteunen, waaronder het inzetten van assistentiehonden. Er zijn verschillende assistentiehonden, zoals de blindengeleidehond, ADL-hond, honden voor kinderen met autisme, diabetes hulphond, assistentiehonden voor mensen met een psychische aandoening, signaalhond en de seizurehond (BultersMekke Assistance Dogs, n.d.). Voor uitleg van deze verschillende soorten assistentiehonden, zie de begripsbepaling.

Er zijn verschillende manieren om een assistentiehond op te leiden. Veel organisaties kiezen ervoor om zelf de hond op te leiden, en vervolgens af te leveren bij de cliënt. Echter zijn er ook organisaties die het anders aanpakken, zoals BultersMekke Assistance Dogs, waarvoor dit onderzoek wordt uitgevoerd. Bij BultersMekke Assistance Dogs staat teamcoaching centraal; de cursist leidt onder begeleiding van een professioneel instructeur de assistentiehond op. Het bijzondere in deze setting is, dat de cursist tegelijk de cliënt met een beperking is voor wie de hond opgeleid wordt. De cliënt leidt dus zijn eigen assistentiehond op. Het eerste levensjaar van de hond staat nog niet echt in het teken van de opleiding tot assistentiehond, hierin wordt vooral een goede basis gelegd. Als de hond één jaar is, kan het teamcoachingsprogramma beginnen. Dit programma duurt gemiddeld een half jaar. In deze periode komt er wekelijks een instructeur van BultersMekke Assistance Dogs bij de cursist thuis langs, tijdens deze bezoeken coacht de instructeur de cursist die zelf de hond traint. Nadat het teamcoachingsprogramma klaar is, en de hond dus een volwaardige assistentiehond is, blijft BultersMekke Assistance Dogs jaarlijks op vaste contactmomenten langskomen bij de cursist. Ook kunnen cursisten voor vragen en het aanleren van nieuwe handelingen altijd contact op blijven nemen met BultersMekke Assistance Dogs (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^a).

BultersMekke Assistance Dogs is voornamelijk actief in Nederland, maar één van de cursisten woont in Tadzjikistan. Tadzjikistan ligt in Centraal-Azië, grenzend aan Oezbekistan, Kirgizië, China en Afghanistan zoals in afbeelding 1 is te zien. (Blisse, 2004). Deze cursist loopt tegen een aantal praktische zaken aan doordat zij in dit land de enige is met een assistentiehond. Zo is er in het land geen goed voer te verkrijgen voor haar hond, waardoor zij het voer laat overkomen uit Nederland. Ook zijn dierenartsbezoeken niet zo gebruikelijk als in Nederland. Tijdens een bezoek aan Tadzjikistan door BultersMekke Assistance Dogs, toonden mensenhulporganisaties zoals Handicap International hun interesse in assistentiehonden. Zij gaven aan het belang van assistentiehonden in te zien en zagen ook toegevoegde waarde voor hun eigen cliënten. Van hieruit is bij BultersMekke het idee ontstaan om de mogelijkheden om assistentiehonden middels teamcoaching in landen zoals Tadzjikistan in te zetten waar assistentiehonden nog nauwelijks bekend zijn.

In verband met de taal en de communicatiemogelijkheden tussen Nederland en Tadzjikistan, is ervoor gekozen om met een vooronderzoek te beginnen. Hierbij bleek dat het onderzoeken van de mogelijkheden om assistentiehonden middels teamcoaching in Turkije in te zetten, in plaats van in Tadzjikistan, realistischer is. Turkije wordt als brug tussen de Westerse cultuur en de cultuur in Azië gezien omdat dit land door de geografische ligging een bijzondere positie inneemt (METROGROEP, 2013). Turkije is een transcontinentale staat, drie procent ligt in Europa en de rest ligt in Azië (Hensbroek, Lingen & Woudt, 2013); deze ligging zorgt voor een goede verbinding tussen Nederland en Tadzjikistan. Hoewel er dus maar een klein deel van Turkije tot Europa behoort, wordt er

Europese wetgeving gevoerd (Uijen, 2004) en geven veel Turken aan zich Europeaan te voelen (Hensboek et al., 2013). Dit vergemakkelijkt de overgang vanuit Europa naar Azië, vanuit dit onderzoek kan er bekeken worden of onderzoek naar het inzetten van assistentiehonden in Tadzjikistan toegevoegde waarde heeft. De gunstige ligging van de Turkije met betrekking tot dit onderzoek wordt in de afbeelding hieronder verduidelijkt.

Afbeelding 1: Geografische ligging Nederland, Turkije en Tadzjikistan.

Turkije is verder geschikt om als brug naar Tadzjikistan gebruikt te worden, om dat er vele verbanden tussen Turkije en Tadzjikistan bestaan. Zo heeft ook Tadzjikistan als doel om bij de EU te horen en heeft Turkije 99,8% aanhangers van de Islam en Tadzjikistan 97% aanhangers. (GIZ, 2014)

Bij het onderzoeken naar de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije in te zetten zullen er verschillende factoren een rol spelen, voornamelijk de bekendheid van assistentiehonden, de behoefte aan assistentiehonden en acceptatie ervan, het kunnen garanderen van het welzijn van de honden en bestaande wetten omtrent dieren.

Hoewel er ook in Turkije mensen zullen wonen die belang kunnen hebben bij een assistentiehond aangezien assistentiehonden mensen met een grote diversiteit aan beperkingen kunnen ondersteunen (Coren, 2010), is er niet bekend of er in Turkije ook behoefte is aan assistentiehonden. Er kan zonder nader onderzoek niet bepaald worden in hoeverre er in Turkije behoefte is aan assistentiehonden, en of zij geaccepteerd zullen worden. Dit dient achterhaald te worden, evenals hoe de huidige omgang met honden in Turkije eruit ziet en welke wetten er omtrent dierenbescherming bestaan.

Om de realiseerbaarheid van het idee van de organisatie BultersMekke Assistance Dogs om assistentiehonden middels teamcoachingprogramma's ook in landen met een andere cultuur dan de westerse in te zetten te onderzoeken, zullen op grond van de bovengenoemde aspecten de mogelijkheden hiervoor in Turkije onderzocht worden. Dit omdat Turkije als "overgangsland" tussen Europa en Azië beschouwd kan worden. Hierbij zal rekening gehouden worden met de genoemde factoren, om het concept van de organisatie BultersMekke toe te kunnen passen op de omstandigheden in Turkije.

1. 2. DOELSTELLING

Het doel van dit onderzoek is het afleveren van een adviesrapport voor de organisatie BultersMekke Assistance Dogs met daarin een beschrijving van de mogelijkheden om assistentiehonden middels teamcoaching in te zetten in Turkije. Aan de hand van het onderzoek naar Turkije zal er ook een uitspraak worden gedaan over het inzetten van assistentiehonden middels teamcoaching in andere Aziatische landen, die qua religie vergelijkbaar zijn met Turkije, zoals bijvoorbeeld Tadzjikistan. In het rapport wordt de haalbaarheid van het inzetten van assistentiehonden middels teamcoaching in Turkije beschreven.

1. 3. ONDERZOEKSVRAGEN

Om het doel te kunnen bereiken, zijn er een aantal onderzoeksvragen opgesteld. Deze vormen de basis voor de opbouw van het gehele onderzoek.

Hoofdvraag:

Welke mogelijkheden bestaan er om assistentiehonden middels teamcoachingsprogramma's in Turkije in te zetten voor mensen met een lichamelijke beperking?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, moesten eerst de opgestelde subvragen beantwoord worden. De subvragen zijn onderverdeeld in verschillende deelonderwerpen. De deelonderwerpen zijn:

- 'Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije'
- 'Honden in Turkije'
- 'Assistentiehonden in Turkije'
- 'Wetgeving en financiën'

Voor deze indeling is gekozen om structuur aan te brengen en de volgorde te verduidelijken.

Subvragen:

"Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije"

1. Onder welke leefomstandigheden qua huisvesting, sociaal milieu en financiële status leven mensen met een lichamelijke beperking in Turkije?
2. Welke types lichamelijke beperkingen hebben de mensen in Turkije en hoeveel mensen zijn dit?
3. Wat is de visie van de Turkse bevolking op mensen met een lichamelijke beperking?
4. Welke (internationale) organisaties zijn er werkzaam in Turkije die zich bezig houden met mensen met een lichamelijke beperking?
5. Welke behoeften aan hulp hebben mensen met een lichamelijke beperking in Turkije op grond van hun beperking?

"Honden in Turkije"

6. Welke invloed hebben religie, tradities en gewoontes van de Turkse bevolking op het houden van honden?
7. Op welke manier worden honden in Turkije momenteel gehouden en in hoeverre wordt dit geaccepteerd door de Turkse bevolking?
8. Welke faciliteiten zijn er in Turkije specifiek voor honden?
9. Volgens welke trainingsmethoden worden honden momenteel getraind in Turkije?

"Assistentiehonden in Turkije"

10. Wat is de mening van de Turkse bevolking over het inzetten van assistentiehonden voor mensen met een lichamelijke beperking?
11. Welke invloed hebben religie, tradities en gewoontes van de Turkse bevolking op het inzetten van assistentiehonden?
12. Welke taken vindt de potentiële cliënt acceptabel om uit te laten voeren door een assistentiehond?
13. Aan welke behoeften van de hond moet voldaan worden om het welzijn van de assistentiehonden in Turkije te waarborgen en welke mogelijkheden bestaan hiervoor?
14. Welke mogelijkheden met betrekking tot de begeleiding en opleiding van de "cliënt-hond-teams" in Turkije bestaan er?

"Wetgeving en financiën"

15. Met welke Turkse wet-/regelgeving dient rekening gehouden te worden bij het inzetten van assistentiehonden in Turkije?
16. Wat is er nodig om in Turkije te kunnen voldoen aan de richtlijnen van de ADI en ADEu?
17. Hoeveel tijd en geld kost het om één assistentiehond middels teamcoaching op te leiden in Turkije?

18. Welke mogelijkheden zijn er voor subsidie voor het opleiden van assistentiehonden middels teamcoaching in Turkije?
19. Welke kosten moet de cliënt met een assistentiehond in Turkije zelf betalen en hoe veel kost dit?
20. In hoeverre heeft de Turkse cliënt de investering qua tijd en geld om de hond middels teamcoaching op te leiden voor de assistentiehond over?

1. 4. GRENZEN EN RANDVOORWAARDEN

Om het onderzoek binnen de bepaalde tijd en zo betrouwbaar als mogelijk uit te kunnen voeren, zijn er een aantal grenzen en randvoorwaarden bepaald.

Lichamelijke beperking

Omdat de beperkingen van mensen die behoefte kunnen hebben aan een assistentiehond heel divers kunnen zijn, is er door de onderzoekers voor gekozen om alleen maar naar mensen met een lichamelijke beperking te kijken. Hierbij worden binnen dit onderzoek mensen met een motorische of visuele beperking bedoeld, voor nadere definiëring zie de paragraaf Begripsbepaling. Er zijn geen mensen met een geestelijke beperking in dit onderzoek meegenomen, omdat deze groep afhankelijk van de mate van hun geestelijke beperking niet mee zouden kunnen doen aan het onderzoek. Hierdoor zou maar een bepaald deel van de mensen met een geestelijke beperking bereikt kunnen worden, waardoor er wellicht een vertekend beeld gevormd zou kunnen worden. Bovendien is deze keuze gemaakt met het oog op de beperkte tijdsperiode waarin het onderzoek is uitgevoerd. Het leek niet realistisch om binnen deze periode een goed beeld te kunnen verkrijgen van alle mensen met een beperking.

Turkse Nederlanders

De beste methode om de onderzoeksvraag te beantwoorden, is het uitvoeren van een uitgebreid veldonderzoek in Turkije. Het voordeel van een veldonderzoek in Turkije is dat er dan een onderzoek kan worden uitgevoerd bij de einddoelgroep, daarnaast hebben de onderzoekers dan de mogelijkheid om informatie over de voorzieningen en het dagelijkse leven in Turkije te onderzoeken. Echter was het vanwege het beperkte budget van de opdrachtgever niet mogelijk om het onderzoek op dergelijke wijze vorm te geven. Daarom is er voor een alternatieve onderzoeksmethode gekozen die wel binnen het budget van de opdrachtgever mogelijk is. Hierbij werd grotendeels de Turkse bevolking in Nederland en Duitsland, de Turkse Nederlanders en Turkse Duitsers, als onderzoekspopulatie gebruikt. Aan de hand van de verkregen informatie vanuit deze onderzoekspopulatie is er getracht een uitspraak te doen over de Turkse bevolking in Turkije.

1. 5. BEGRIPSBEPALING

- *ADL-hond*: ADL staat voor Activiteiten in het Dagelijks Leven, deze hond wordt opgeleid om iemand met een lichamelijke beperking te helpen met allerlei handelingen die in het dagelijkse leven voorkomen. De hond wordt opgeleid naar de behoeftes van degene met de beperking; zo kan de hond leren om deuren te openen, maar bijvoorbeeld ook om dingen van de grond te rapen (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.).
- *Assistentiehonden voor mensen met een psychische aandoening*: deze honden dragen bij tot de verbetering van het welbevinden en de geestelijke gezondheid van hun baas (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.).
- *Blindengeleidehond*: wellicht de meest bekende assistentiehond, deze wordt opgeleid om mensen met een visuele beperking te begeleiden bij het verplaatsen naar een gewenst doel (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.).
- *Diabetes hulphond* (ook wel de hypohond): deze hond kan een aankomende probleemsituatie door een te laag bloedsuikerniveau aangeven aan de baas met diabetes door een specifiek aangeleerd signaal (bijvoorbeeld de baas likken), zo kan de baas het bloedsuikerniveau tijdig herstellen (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke

Assistance Dogs, n.d.).

- *Visuele beperking*: in dit onderzoek wordt onder 'iemand met een visuele beperking' een persoon verstaan die blind is of zeer slechtziend. Iemand die zeer slechtziend is, heeft ook met een bril bijvoorbeeld moeite een gezicht aan de andere kant van de kamer te herkennen (De Klerk, 2007).
- *Honden voor kinderen met autisme*: zij worden getraind om zich geheel op het kind te richten. De hond is een echt maatje voor het kind, het biedt veiligheid en structuur (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.).
- *Lichamelijke beperking*: in dit onderzoek wordt onder 'iemand met een lichamelijke beperking' een persoon verstaan die een motorische of visuele beperking heeft (De Klerk, 2007).
- *Motorische beperking*: in dit onderzoek wordt onder 'iemand met een motorische beperking' een persoon verstaan die moeite heeft met de algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), de mobiliteit, de huishoudelijke verzorging of het langdurig zitten en staan (De Klerk, 2007).
- *Seizurehond*: deze hond wordt opgeleid voor mensen met epilepsie, de hond voorkomt onveilige situaties en alarmeert voor, tijdens of na een aanval (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.).
- *Signaalhond*: deze hond wordt getraind om zijn baas met een auditieve beperking te waarschuwen voor diverse geluiden, bijvoorbeeld een wekker of het huilen van een baby (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.).
- *Turkse bevolking*: in dit onderzoek wordt met 'Turkse bevolking' de inwoners van Turkije bedoeld.
- *Turkse Nederlanders*: in dit onderzoek wordt met 'Turkse Nederlanders' mensen bedoeld die vanuit Turkije naar Nederland zijn geëmigreerd. Ook het nageslacht van deze mensen, welke in Nederland zijn geboren, valt in dit onderzoek onder deze term. Met de eerste generatie Turkse Nederlanders worden immigranten bedoeld, die in Turkije geboren zijn en naar Nederland geëmigreerd zijn. Met tweede generatie worden de immigranten bedoeld, die wel in Nederland geboren zijn maar waarvan de ouders in Turkije geboren zijn (Statistik Austria, 2008). De latere generaties omvatten Turkse Nederlanders, waarvan de ouders ook in Nederland geboren zijn. Onder de term Turkse Nederlanders vallen ook de enkele Turkse Duitsers die geënquêteerd zijn.
- *Welzijn*: het dierenwelzijn en het welzijn van de hond wordt opgevat als een toestand van fysieke en mentale balans van het dier en de mogelijkheid van het dier om zijn natuurlijke behoeften te kunnen bevredigen (Terrestrial Animal Health Code, 2013). Verder wordt het welzijn meetbaar door het vaststellen van de "vijf vrijheden", welke in de EU sinds 1998 de basis van het welzijnsbeleid vormen. (DWW, 2014) De vijf vrijheden zijn: vrijheid van dorst, honger en malnutritie; vrijheid van ongerief; vrijheid van pijn, verwonding of ziekte; vrijheid om normaal gedrag te vertonen en vrijheid van angst en stress (FACW, 1993; Wartenberg, 2012). Om het welzijn van de honden in Turkije te meten kan gebruik worden gemaakt van het systeem van Welfare Quality®, welke voortvloeit uit de vijf vrijheden. (Heemink, Hilverda, Luyten & Ruis, 2013) Het systeem bevat vier principes, welke onderverdeeld worden in twaalf meetbare criteria, die gebruikt kunnen worden om het welzijn van de honden vast te stellen. (Welfare Quality, 2013) Voor het onderzoek naar assistentiehonden in Turkije betekent dit, dat er in Turkije aan alle criteria van Welfare Quality® voldaan zou moeten worden, om een optimaal welzijn van de honden te garanderen.

2. MATERIAAL & METHODE

Om tot de gegevens in het onderzoek te komen werd er gebruik gemaakt van de volgende materialen en methodes.

2.1. TYPE ONDERZOEK

Het gebruikte onderzoekstype is exploratief onderzoek, daarop gericht een hypothese/theorie te kunnen formuleren (Baarda, Goede & Teunissen, 2005), namelijk over welke mogelijkheden er bestaan in Turkije om assistentiehonden middels teamcoaching in te zetten. Het onderzoek bevat zowel theoretische als praktijkgerichte componenten. Er werd eerst literatuuronderzoek gedaan om de benodigde informatie te verzamelen, dit was het theoretische gedeelte van het onderzoek. Het praktijkgerichte onderdeel van het onderzoek bestond uit het afnemen van interviews en enquêtes via de e-mail, Skype en in het veld.

2.2. ONDERZOEKSONTWERP

In dit onderzoek naar de mogelijkheden om assistentiehonden middels teamcoachingsprogramma's in Turkije in te zetten, was er sprake van een kwalitatief onderzoek. Bij een kwalitatief onderzoek worden wensen, behoeften en meningen van een doelgroep zoals de mensen met een beperking in Turkije en Turkse Nederlanders onderzocht. Door het kwalitatieve karakter, was er de mogelijkheid om informatie over de huidige situatie van mensen met een beperking in Turkije vast te stellen en te analyseren welke problemen ze met een assistentiehond in het dagelijkse leven tegen kunnen komen. Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoek omdat bij dit soort onderzoek de sociale structuur en de meningen van het individu onderzocht kunnen worden, terwijl kwantitatief onderzoek alleen een algemene analyse van een grote groep mogelijk maakt en belangrijke informatie mist (Silverman, 2010). Bij dit onderzoek was vooral de houding van de Turkse bevolking tegenover (assistentie)honden, maar ook de behoeften van de mensen met een beperking en de hond van belang. Het onderzoek is non-experimenteel uitgevoerd en het was een survey omdat er in eerste instantie gebruik gemaakt werd van enquêtes (Verhoeven, 2007). Daarnaast is er gebruik gemaakt van literatuuronderzoek en interviews.

2.3. ONDERZOEKSPOPULATIE

Om de acceptatie en bekendheid van assistentiehonden in Turkije te achterhalen, zijn verschillende populaties onderzocht. In het volgende wordt beschreven welke populaties dit zijn, en hoe de te interviewen/enquêterende mensen in de populatie bepaald zijn.

1. Turkse Immigranten in Nederland/Turkse Nederlanders

De eerste onderzoekspopulatie vormden de Turkse immigranten in Nederland, de Turkse Nederlanders (en enkele Turkse Duitsers worden ook onder deze noemer verstaan). Via deze populatie is getracht conclusies te kunnen trekken over de acceptatie en bekendheid van assistentiehonden bij de Turkse bevolking in Turkije. Om een keuze te kunnen maken welke mensen in de onderzoekspopulatie vallen, zijn de belangrijkste factoren die de mening, houding en gedrag van de onderzoekspopulatie beïnvloeden achterhaald (Dinklo, 2006). Deze factoren zijn:

- Belang religie: immigranten die veel hechten aan religie hebben mogelijk een andere opinie dan immigranten die er minder veel aan hechten;
- Leeftijd: immigranten met een jonge leeftijd t/m 30 jaar hebben mogelijk een andere opinie dan middenklasse immigranten 31 t/m 60 jaar of oudere mensen boven 61 jaar (Spaas & Vandenbroucke, 2012);
- Generatie: de informatie hoe lang de mensen al in Nederland wonen is van groot belang, omdat het hun inzicht en mening over de Turkse bevolking in Turkije sterk beïnvloedt.
- Contact met mensen in Turkije: Turkse mensen die contact hebben met mensen uit Turkije zullen mogelijk een andere opinie hebben dan Turkse mensen die geen contacten hebben in Turkije.

Deze mensen zijn doelgericht gekozen, wat inhoudt dat er eenheden gekozen worden die voor het onderzoek relevante kenmerken representeren (Boeije, 2005). Zie voor de benadering van deze onderzoekspopulatie paragraaf 2.4, Dataverzamelmethode.

2. Cliënten van BultersMekke in Nederland met een lichamelijke beperking

De tweede onderzoekspopulatie vormden de mensen met een lichamelijke beperking in Nederland, die een assistentiehond middels het teamcoachingsprogramma van de organisatie BultersMekke Assistance Dogs opgeleid hebben. Met lichamelijke beperking worden binnen dit onderzoek alleen mensen met een motorische of visuele beperking bedoeld, dit geldt ook voor de onderzoekspopulatie. Voor nadere uitleg en definiëring van deze beperkingen zie paragraaf 1.5, Begripsbepaling. Omdat de soort en de mate van de beperking een grote invloed heeft op de behoeften van de cliënt en de ervaringen met zijn assistentiehond, is hier een onderscheid gemaakt. Om een keuze te kunnen maken welke mensen uit de onderzoekspopulatie onderzocht worden, zijn de belangrijkste factoren die de mening, houding en gedrag van de onderzoekspopulatie beïnvloeden achterhaald (Dinklo, 2006). Deze factoren zijn:

- Leeftijd: mensen met een jonge leeftijd t/m 30 jaar hebben mogelijk een andere opinie dan middenklasse mensen 31 t/m 60 jaar of oudere mensen boven 61 jaar (Spaas & Vandenbroucke, 2012);
- Mate van behoefte aan hulp bij motorische beperking: mensen met een kleine behoefte aan hulp veroorzaakt door hun motorische beperking hebben mogelijk andere ervaringen met/een andere opinie over assistentiehonden dan mensen met een grote behoefte aan hulp veroorzaakt door hun motorische beperking;
- Mate van behoefte aan hulp bij visuele beperking: mensen met een kleine behoefte aan hulp veroorzaakt door hun visuele beperking hebben mogelijk andere ervaringen met/een andere opinie over assistentiehonden dan mensen met een grote behoefte aan hulp veroorzaakt door hun visuele beperking.
- Financiële status: mensen uit bijvoorbeeld rijke families hebben mogelijk een andere opinie dan mensen uit families met minder geld;
- Opleidingsniveau: hoger opgeleide mensen hebben mogelijk een andere opinie dan lager opgeleide mensen.

Deze mensen zijn doelgericht gekozen en benaderd via de opdrachtgever, voor nadere uitleg zie paragraaf 2.4, Dataverzamelmethode.

3. Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije

De derde onderzoekspopulatie vormden de mensen met een lichamelijke beperking in Turkije. Via deze onderzoekspopulatie is informatie achterhaald over de mening van de potentiële cliënten in Turkije over assistentiehonden. Om een keuze te kunnen maken welke mensen in de onderzoekspopulatie vallen, zijn de belangrijkste factoren die de mening, houding en gedrag van de onderzoekspopulatie beïnvloeden achterhaald (Dinklo, 2006). Deze factoren zijn:

- Leeftijd: mensen met een jonge leeftijd t/m 30 jaar hebben mogelijk een andere opinie dan middenklasse mensen 31 t/m 60 jaar of oudere mensen boven 61 jaar (Spaas & Vandenbroucke, 2012);
- Mate van behoefte aan hulp bij motorische beperking: mensen met een kleine behoefte aan hulp veroorzaakt door hun motorische beperking hebben mogelijk een andere opinie over assistentiehonden dan mensen met een grote behoefte aan hulp veroorzaakt door hun motorische beperking.
- Mate van behoefte aan hulp bij visuele beperking: mensen met een kleine behoefte aan hulp veroorzaakt door hun visuele beperking hebben mogelijk een andere opinie over assistentiehonden dan mensen met een grote behoefte aan hulp veroorzaakt door hun visuele beperking.
- Financiële status: mensen uit bijvoorbeeld rijke families hebben mogelijk een andere opinie dan mensen uit families met minder geld;

- Opleidingsniveau: hoger opgeleide mensen hebben mogelijk een andere opinie dan lager opgeleide mensen;
- Belang religie: mensen die veel hechten aan religie hebben mogelijk een andere opinie dan mensen die minder veel eraan toeschrijven.

Deze mensen zijn, net als de eerste onderzoekspopulatie, doelgericht gekozen. Zij zijn benaderd via mensenhulporganisaties in Turkije, voor nadere uitleg zie paragraaf 2.4, Dataverzamelmethode.

2.4. DATAVERZAMELINGSMETHODE

De handelingen die uitgevoerd moesten worden om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht. De stappen kunnen beschouwd worden als verschillende onderzoeksmethodes die gebruikt worden. Er wordt van stappen gesproken, om te verduidelijken dat de verschillende methodes op elkaar bouwen en elkaar aanvullen, en daarom (meestal) achter elkaar uitgevoerd dienen te worden. Soms kunnen de stappen elkaar echter ook overlappen. De volgorde van de uit te voeren stappen per subvraag is uit Tabel 3 op pagina 18/19 op te maken.

2.4.1. ONDERZOEKSMETHODES

In dit hoofdstuk wordt het verloop en de gebruikte methodes van het onderzoek nader uitgelegd.

Stap 1: Literatuuronderzoek

Om informatie over de verschillende onderwerpen te achterhalen, is er een uitgebreid literatuuronderzoek per subvraag uitgevoerd. In week 46 is er gestart met het literatuuronderzoek. Voor het onderzoek is er gebruik gemaakt van zoekmachines Google en Google Scholar en de databanken SpringerLink, BrillOnline, Oxford Journals, Science Direct en Wiley Online Library. Een lijst met zoektermen per subvraag voor de zoekmachines en de databanken is opgenomen in Bijlage I, bij allen is er door gezocht tot en met pagina 4. Dit is een methode om gegevens te ‘verzamelen’ en te bewerken (Baarda & Goede, 2006). Hierbij werd gebruik gemaakt van gestructureerde dataverzameling van voor het onderwerp belangrijke informatie. Het was belangrijk om in eerste instantie de subvragen achter elkaar en in de juiste volgorde door literatuuronderzoek te analyseren om vervolgens een totaalbeeld te kunnen creëren van de huidige omstandigheden in Turkije met oog op de verschillende onderwerpen van de subvragen. Zoals aangegeven in Bijlage I, zijn de zoektermen zowel in het Nederlands, Engels en Duits ingevoerd (tenzij er bijvoorbeeld op bepaalde namen van landgebonden organisaties werd gezocht). Hiernaast zijn ook boeken en tijdschriften in de bibliotheken van Hogeschool Van Hall Larenstein, Hogeschool Saxion (locatie Enschede), gemeente Leeuwarden en gemeente Hengelo geraadpleegd. Welke titels gebruikt zijn, is in de literatuurlijst terug te vinden.

Het doel van het literatuuronderzoek met behulp van deze zoekmachines, databanken en bibliotheken was het ter beschikking hebben van zo veel mogelijk betrouwbare informatie. Desondanks was het niet mogelijk alle nodige informatie om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden uit de literatuur te halen. Daarom zijn er een aantal andere methoden bedacht, welke (in de meeste gevallen) als aanvulling dienden op de resultaten die uit het literatuuronderzoek naar voren kwamen. Deze methoden worden in de volgende stappen verder uitgelegd. De subvragen 1 t/m 15, 17 en 19 werden (deels) met behulp van literatuuronderzoek achterhaald. Dit is ook in Tabel 3 verderop in de tekst terug te vinden.

Stap 2: Interview met cliënten van BultersMekke

Om de informatie verder aan te vullen, zijn er interviews gehouden met cliënten met een lichamelijke beperking van de organisatie BultersMekke Assistance Dogs, die een assistentiehond door middel van het teamcoachingsprogramma opgeleid hebben. Om een goed beeld van deze populatie te kunnen vormen, werd er doelgericht geselecteerd op bepaalde factoren, welke in paragraaf 2.3, Onderzoekspopulatie, al besproken zijn (voor de selectiecriteria zie ook paragraaf 2.3). De eerste drie factoren werden als meest belangrijk gezien, en daarnaast als meest realistisch

om op te kunnen selecteren omdat de opdrachtgever niet van elke cliënt zal weten wat de financiële status en/of het opleidingsniveau is. Het streven was om minstens zes mensen per beperking (motorisch/visueel) te ondervragen; zie onderstaande tabel 2. Met het werven van de respondenten werd begonnen zodra de opdrachtgever met het onderzoeksvoorstel akkoord ging, dit was in week 47. In week 50 is er gestopt met het werven van nieuwe respondenten, ondanks dat er toen nog geen verzadiging was opgetreden. Het afnemen van de interviews duurde tot en met week 51, de meeste interviews zijn afgenomen in week 49.

Beperking	Leeftijd	Mate behoefte aan hulp
Motorisch	≤30	Groot
		Klein
	31 – 60	Groot
		Klein
	≥ 61	Groot
		Klein
Visueel	≤30	Groot
		Klein
	31 – 60	Groot
		Klein
	≥ 61	Groot
		Klein

Tabel 1: Keuze selectiecriteria onderzoekspopulatie mensen met beperking. De tabel geeft de gewenste eigenschappen waarop geselecteerd werd weer, waarbij de kolommen de categorieën aangeven en de rijen de selectiecriteria. Zoals in de laatste kolom te zien, werd er gestreefd naar minstens zes mensen per beperking.

De mate van behoefte aan hulp werd opgesplitst in ‘groot’ en ‘klein’. Een grote behoefte aan hulp stond in dit onderzoek gelijk aan ZorgZwaartePakket (ZZP) 4 t/m 7. Een kleine behoefte aan hulp stond gelijk aan de ZZP's 1 tot en met ZZP 3 (CVZ, 2013). Deze indeling is in het verdere onderzoek niet meer gebruikt omdat veel cliënten geen ZZP hadden, of niet wisten in welke zij vielen. Bovendien is tijdens het literatuuronderzoek gebleken dat er geen vergelijkbaar systeem als ZZP in Turkije bestaat.

Het doel van de interviews was, te achterhalen welke dagelijkse behoeften aan hulp en ondersteuning iemand met een lichamelijke beperking heeft en wat een assistentiehond voor diegene kan betekenen en toevoegen. Tevens werden de interviews gebruikt om de resultaten uit het literatuuronderzoek aan te vullen. Voor een overzicht van de subvragen die met behulp van het interview met cliënten van de organisatie BultersMekke achterhaald en/of aangevuld werden, zie Tabel 3 op pagina 18/19. De vragen die tijdens het interview gesteld werden zijn opgenomen in Bijlage II.

Om deze mensen te kunnen bereiken, is er contact opgenomen met de opdrachtgever met de vraag of hij cliënten met een visuele of motorische beperking wil vragen of zij geïnterviewd willen worden. De opdrachtgever heeft ervoor gekozen de onderzoekers emailadressen van geschikte cliënten te verstrekken, waardoor de onderzoekers zelf contact hebben gezocht met de geselecteerde cliënten. De cliënten zijn via de mail gevraagd mee te werken aan het onderzoek, zie voor de contactmail Bijlage III. De cliënt met de visuele beperking is bereikt via de telefoon. Afhankelijk van de woonplaats en beschikbaarheid van de cliënt, is er bepaald of er werd gekozen voor een face-to-face interview, of dat het interview via Skype werd afgenomen. Er zijn drie cliënten thuis bezocht om het interview af te nemen, en drie interviews zijn via Skype afgenomen. Het interview werd half-/gedeeltelijk gestructureerd afgenomen (Baarda, Goede & Teunissen, 2005). Hierbij lagen de te bespreken onderwerpen vast, en ook de belangrijkste vragen waren vooraf bepaald. De cliënt werd de ruimte gegeven uit te weiden en soms, indien dit nodig werd geacht, werden er door de onderzoekers andere vragen gesteld dan vooraf bepaald. Bij alle interviews is, nadat er toestemming

is verkregen van de cliënt, met behulp van mobiele telefoons en/of iPods het gesprek opgenomen (enkel audio, geen beeld).

Stap 3a: Benadering opdrachtgever

Om specifieke informatie met betrekking tot de organisatie BultersMekke Assistance Dogs te achterhalen, is de opdrachtgever Joop Mekke benaderd. Hoewel het de voorkeur genoot de opdrachtgever gestructureerd te interviewen, was dit wegens tijdsgebrek van de opdrachtgever helaas niet mogelijk. De benodigde informatie is daarom via de e-mail achterhaald, de vragen zijn via de e-mail naar de opdrachtgever verzonden en ook via deze weg beantwoord. Zie Bijlage IV voor de vragen die gesteld zijn.

Het doel van de benadering van de opdrachtgever was het verkrijgen van specifieke informatie over de organisatie BultersMekke Assistance Dogs. Voor een overzicht van de subvragen die met behulp van het interview met de opdrachtgever achterhaald werden, zie Tabel 3 op pagina 22/23.

Stap 3b: Enquête Turkse Nederlanders (Enquête 1)

Om de informatie welke uit het literatuuronderzoek naar voren kwam verder aan te vullen, zijn enquêtes afgenomen bij Turkse mensen in Nederland. Om een goed beeld te kunnen vormen van de populatie, was het belangrijk dat er diversiteit zat in de te ondervragen populatie. Hiertoe werd de selectiecriteria, genoemd in paragraaf 2.3, Onderzoekspopulatie, gebruikt. Bij deze onderzoekspopulatie werden alle genoemde factoren als even belangrijk gezien. Gezien Tabel 2, moesten er minstens 36 mensen ondervraagd worden om alle factoren in de populatie mee te nemen. Voor de tijd kon hier moeilijk op geselecteerd worden. Met het werven van de respondenten werd begonnen zodra de opdrachtgever met het onderzoeksvoorstel akkoord ging, dit was in week 47. Omdat er werd gestreefd naar verzadiging en de respons tegenviel, werden er tot en met week 51 nieuwe respondenten geworven. De enquête is op 12 januari gesloten, ondanks dat er toen nog geen verzadiging was opgetreden. De teller stond toen op 23 respondenten.

Geboren in	Hoe belangrijk is religie voor u?	Leeftijd	Generatie
Turkije	Niet belangrijk	≤30	1 ^e generatie
			2 ^e generatie
			Latere generaties
		31 – 60	1 ^e generatie
			2 ^e generatie
			Latere generaties
		≥ 61	1 ^e generatie
			2 ^e generatie
			Latere generaties
	Belangrijk	≤30	1 ^e generatie
			2 ^e generatie
			Latere generaties
		31 – 60	1 ^e generatie
			2 ^e generatie
			Latere generaties
		≥ 61	1 ^e generatie
			2 ^e generatie
			Latere generaties
Heel belangrijk	≤30	1 ^e generatie	
2 ^e generatie			
Latere generaties			
Heel belangrijk	31 – 60	1 ^e generatie	
2 ^e generatie			

Nederland	Niet belangrijk	≥ 61	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
		≤ 30	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
		31 – 60	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
	Belangrijk	≥ 61	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
		≤ 30	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
		31 – 60	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
	Heel belangrijk	≥ 61	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
		≤ 30	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie
		31 – 60	Latere generaties
			1 ^e generatie
			2 ^e generatie

Tabel 2: Keuze selectiecriteria onderzoekspopulatie Turkse Nederlanders. De tabel geeft de gewenste eigenschappen waarop geselecteerd werd weer, waarbij de kolommen de categorieën aangeven en de rijen de selectiecriteria. Zoals in de laatste kolom te zien, werd er gestreefd naar minstens 36 respondenten.

Het doel van het enquêteren van de Turkse Nederlanders was, inzicht te krijgen in de acceptatie van mensen met een beperking, honden en assistentiehonden in Turkije door de Turkse bevolking. De enquête is opgenomen in Bijlage V. Om het invullen van de enquête voor de respondenten te vergemakkelijken, is de enquête gedigitaliseerd; de respondenten hebben via “www.umfrageonline.com” de enquête ingevuld. Twee respondenten hebben vanwege het ontbreken van internet in huis de enquête op papier ingevuld, deze zijn vervolgens door de onderzoekers zelf ingevuld in de gedigitaliseerde enquête. Bij twee Duitse respondenten is de enquête mondeling afgenomen door één van de onderzoekers, de onderzoeker heeft de antwoorden op schrift genoteerd en vervolgens in het Nederlands in de gedigitaliseerde enquête ingevuld. Ook zijn er drie naar het Duits vertaalde enquêtes (zie Bijlage VI) uitgedeeld, maar deze zijn niet teruggekomen.

De doelgroep is op diverse manieren bereikt. Oorspronkelijk was het de bedoeling enkel contact op te nemen met diverse organisaties voor Turkse Nederlanders en de Imam van de moskee aan de Esdoornstraat in Leeuwarden (Masjied Assalam, 2014). Wegens tegenvallende respons, zijn er ook op andere manieren respondenten geworven. Hieronder volgt een opsomming van de manier van werven van respondenten, in de volgorde waarin de werving is uitgevoerd:

- Organisaties voor Turkse Nederlanders zijn via de mail gecontacteerd. Een lijst met organisaties welke benaderd zijn, evenals een beschrijving van de organisaties, is in Bijlage VII terug te vinden. De contactmail aan de organisaties is in Bijlage VIII terug te vinden. Bij de mail werd de voorlichtingsfilm over werkzame assistentiehonden meegestuurd, om te voorkomen dat de geënquêteerden de vragen niet konden beantwoorden op grond van gebrek aan kennis over het onderwerp. Meer informatie met betrekking tot deze voorlichtingsfilm is te vinden in Bijlage IX.
- De Imam van de moskee aan de Esdoornstraat in Leeuwarden is via de mail benaderd, zie Bijlage X voor de contactmail. De Imam heeft geen medewerking aan het onderzoek verleend.
- Omdat IOT terug had gemailld dat zij slechts een overkoepelende organisatie waren, zijn de federaties die bij IOT zijn aangesloten (HTSKF, NIF, HTIKB, SICN, DSDF, HTIB, HTKB en Hak. Der.) gecontacteerd via de mail. De contactmail aan de organisaties is in Bijlage XI te vinden. Bij de mail werd de voorlichtingsfilm over werkzame assistentiehonden meegestuurd, om te voorkomen dat de geënquêteerden de vragen niet konden beantwoorden op grond van gebrek aan kennis over het onderwerp.
- De onderzoekers hebben een link naar de enquête en de link naar het filmpje op Youtube op hun eigen Facebook-pagina geplaatst.
- Er is een persoonlijk bericht gestuurd naar de beheerder van de Facebookpagina van Turkse Nederlanders en Turkije instituut. Zie voor het persoonlijke bericht Bijlage XII.
- Omdat TANNET niet via de mail heeft gereageerd, is de beheerder van de Facebookpagina van TANNET ook een persoonlijk bericht gestuurd. Zie voor het persoonlijke bericht Bijlage XII.
- De link naar de enquête en de link naar het filmpje op Youtube is op het forum van www.ontdekislam.nl geplaatst. Zie voor de tekst Bijlage XIII.
- De onderzoekers hebben in hun eigen kennissenkring mensen gevraagd of zij Turkse Nederlanders of Turkse Duitsers kennen, en hen gevraagd of zij deze Turkse Nederlanders/Duitsers willen vragen de enquête in te vullen.
- Omdat de beheerder van de Facebookpagina van TANNET niet heeft gereageerd op het persoonlijke bericht, zijn de leden van de Facebookpagina van TANNET gecontacteerd via een persoonlijk bericht. Zie voor de tekst Bijlage XIV.
- Een lid van de Turkse studentenvereniging SV Burini, welke is gecontacteerd via TANNET, heeft de link naar de enquête en de link naar het filmpje op hun Facebookpagina geplaatst.
- Door een tip van dezelfde persoon, zijn de beheerders van Facebookpagina's van andere Turkse studentenverenigingen (SV Anatolia, SV Mozaik, TDLS, Stichting de nieuwe generatie, SV Eurasia) gecontacteerd via een persoonlijke bericht op Facebook, zie Bijlage XV.

Stap 4 : Enquête mensen met een lichamelijke beperking in Turkije (Enquête 2)

Om de informatie compleet te maken, zijn er enquêtes afgenomen bij mensen met een lichamelijke beperking in Turkije. Om ook een goed beeld van deze populatie te kunnen vormen, werd er op dezelfde wijze als bij de vorige onderzoekspopulaties geselecteerd. Bij deze onderzoekspopulatie werden de eerste drie factoren (genoemd in paragraaf 2.3, Onderzoekspopulatie) als meest belangrijk gezien, en daarnaast als meest realistisch om op te kunnen selecteren omdat de mensenhulporganisaties in Turkije niet van elke cliënt zal weten wat de financiële status, het opleidingsniveau en/of de mate van naleving van religie en tradities is. Het streven was minstens zes mensen per beperking te ondervragen, zie Tabel 1 op pagina 18. Er is begonnen met het werven van de respondenten in week 51. Er is in week 4 gestopt met het werven van nieuwe respondenten, ondanks dat er toen nog geen verzadiging was opgetreden. De enquête is op 27 januari gesloten, ondanks dat er toen nog geen verzadiging was opgetreden. De teller stond toen op 5 respondenten.

Het doel van de enquête bij de mensen met een lichamelijke beperking in Turkije was, een beeld te kunnen vormen over specifieke behoeften van Turkse mensen met een beperking en hun houding tegenover honden en assistentiehonden te achterhalen. Tevens werd de enquête gebruikt om de

resultaten uit de literatuuronderzoek aan te vullen. Voor een overzicht van de subvragen die met behulp van de enquête achterhaald en/of aangevuld werden, zie Tabel 3 op pagina 18/19. De enquête is opgenomen in Bijlage XVI. Om het invullen voor de respondenten te vergemakkelijken, is de enquête gedigitaliseerd; de respondenten hebben via “www.umfrageonline.com” de enquête ingevuld. De enquête was in het Engels, Duits en Nederlands beschikbaar. Het streven was om de enquête ook in het Turks aan te kunnen bieden, maar er is niemand bereid gevonden gratis, of in ieder geval binnen het budget van de opdrachtgever, de enquête te vertalen.

Om mensen met een lichamelijke beperking in Turkije te kunnen bereiken, hebben de onderzoekers contact gelegd met mensenhulporganisaties in Turkije. Een lijst met organisaties, die als contactpunt hebben gefungeerd om de doelgroep te bereiken, is opgenomen in Bijlage XVII. Deze organisaties zijn verkregen via de website van de Academic Network of European Disability experts en Google. De organisaties zijn via een Engelstalige mail gecontacteerd (zie Bijlage XVIII), met de vraag of zij mensen, die voldoen aan de selectiecriteria, kunnen benaderen om de enquête in te vullen. Om de responsietijd te verlagen, is de organisaties gevraagd de enquête direct door te sturen naar de geselecteerde mensen. Tevens is bij de mail voor de mensen met motorische beperkingen een voorlichtingsfilm over werkzame assistentiehonden meegestuurd, om een indruk over het onderwerp te creëren. Meer informatie met betrekking tot deze voorlichtingsfilm is te vinden in Bijlage IX. Voor mensen met een visuele beperking is een informatieve tekst in het Nederlands, Duits en Engels bijgevoegd over de werkzaamheden van assistentiehonden (Bijlage XIX), tevens is deze tekst in het Nederlands, Duits en Engels ingesproken en meegestuurd. Hiernaast werd er in de enquête met de Turkse Nederlanders gevraagd of de respondenten mensen met een lichamelijke beperking in Turkije kennen; op deze wijze werd er getracht meer respons te verkrijgen vanuit de doelgroep in Turkije. Twee respondenten hebben, door hun e-mailadres in te vullen, aangegeven de onderzoekers met mensen met een lichamelijke beperking in Turkije in contact te kunnen en willen brengen, maar is hier geen respons op gekomen. Vanwege de beperkte tijd, en omdat er na 18 dagen nog geen respons was vanuit de Turkse organisaties, hebben de onderzoekers de organisaties gebeld. Er zijn drie organisaties bereid gevonden te helpen met het verspreiden van de enquête, twee organisaties wilden niet meewerken en twee organisaties zijn, ondanks herhaaldelijk bellen, niet bereikt. De organisaties die bereikt zijn, zijn drie weken na het telefonische contactmoment nogmaals gebeld om te vragen hoe de voortgang verliep. De organisaties hebben toen aangegeven de enquête verspreid te hebben onder de mogelijke mensen en dat zij de enquête waarschijnlijk niet verder zouden verspreiden.

2.4.2. METHODES PER SUBVRAAG

In onderstaande Tabel 3 is een overzicht gegeven van de gebruikte methodes per subvraag en de volgorde hiervan.

Subvraag	Methode						
	Literatuur-onderzoek	Benade-ring opdracht-gever	Literatuur-onderzoek 1	Interview cliënten Bulters Mekke	Literatuur-onderzoek 2	Enquête 2: mensen met een beperking Turkije	Enquête 1: Turkse Nederlanders
1 Leefomstandigheden in Turkije	X					X	
2 Types lichamelijke beperkingen in Turkije	X						
3 Visie Turkse bevolking lichamelijke beperkingen	X					X	X
4 Organisaties in Turkije voor lichamelijke	X						

beperkingen							
5 Behoeften aan hulp lichamelijke beperking in Turkije	X			X		X	
6 Invloed religie, tradities en gewoontes Turkije op honden	X					X	X
7 Manier van honden en acceptatie in Turkije	X						X
8 Faciliteiten voor honden in Turkije	X					X	X
9 Trainingsmethoden honden in Turkije	X						X
10 Mening Turkse bevolking assistentiehonden	X						X
11 Invloed religie, tradities en gewoontes Turkije op assistentiehonden	X					X	X
12 Acceptatie van potentiële cliënt taken assistentiehond	X			X		X	
13 Welzijn assistentiehonden in Turkije	X			X			
14 Begeleiding en opleiding 'cliënt-hond-teams' in Turkije		X	X				
15 Turkse wet-/regelgeving voor assistentiehonden	X						
16 Richtlijnen ADI en ADEu in Turkije	X						
17 Tijd&geld voor assistentiehond in Turkije		X	X				
18 Subsidie opleiden assistentiehond in Turkije	X						
19 Kosten cliënt in Turkije voor assistentiehond				X	X		
20 Bereidheid tot investeringen assistentiehond potentiële cliënt				X		X	

Tabel 1: Overzicht dataverzamelmethode per subvraag. In de tabel worden de gebruikte methodes per subvraag weergegeven, waarbij er van links naar rechts een vaste volgorde van de uit te voeren stappen aangegeven wordt. De stappen kunnen elkaar soms wel overlappen.

2.5. DATA ANALYSE

De data uit het onderzoek is verkregen door literatuurstudie, een interview met de opdrachtgever (kwalitatief), interviews met cliënten van BultersMekke (kwalitatief) en twee enquêtes (kwalitatief & kwantitatief). In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de verkregen data geanalyseerd werd.

2.5.1. INTERVIEWS CLIËNTEN BULTERSMEKKE

Om de verkregen data uit de interviews met de cliënten van BultersMekke te kunnen analyseren, is deze ten eerste door het onderzoeksteam gedigitaliseerd. Dit werd gedaan door de interviews woordelijk uit te schrijven in Word, dit was mogelijk door de opgenomen audiobestanden na te luisteren. De uitgeschreven interviews vormden de basis voor de verdere analyse, welke uit vijf stappen bestaat.

De eerste stap was het inkorten van de interviews. Hierbij werden de voor het onderzoek niet-relevante delen in de tekst doorgestreept, dit werd vervolgens als apart document opgeslagen. De tweede stap was de doorgestreepte tekst helemaal uit het document te verwijderen en ook weer als apart document op te slaan (Baarda, 2009).

In de derde stap is de overgebleven tekst open gecodeerd, hierbij zijn de bij elkaar horende tekstfragmenten met een algemeen label en een registratienummer voorzien. Het label is een korte beschrijving van het tekstfragment, en geeft als het ware de inhoud van de fragmenten in één tot drie woorden weer. Het fragmentnummer bestaat uit twee cijfers, één cijfer staat voor de geïnterviewde persoon en één cijfer voor het desbetreffende fragment van het interview (Baarda, 2009). Een voorbeeld van een deel van de gebruikte tabel is hieronder in Tabel 4 opgenomen.

Nummer	Tekstfragment	Code
1.37	Dat die bij mij is! Als ik niet bij hem ben dan ook als daar andere huisgenoten zijn dan is Banjos heel onrustig.	Behoeften hond (samen zijn)
1.38	in de ochtend probeer ik op z'n minst een rondje van 5 km te lopen voor mijn eigen beweging maar de hond vindt dat natuurlijk ook heerlijk	Wandelen
1.39	kosten posten is het dus dan ook goedkoper ja het is veel te duur bij 24 uur zorg dus heb ik dan hulp nodig moet ik belle	Hond goedkoper

Tabel 4: Voorbeeld open coderen (fragmenteren) van de interviews. Het eerste getal van het fragmentnummer staat voor de respondent, het tweede voor de nummer van het fragment. De inhoud van het tekstfragment wordt door de code/label in maximaal drie woorden weergegeven.

Vervolgens werden de fragmenten axiaal gecodeerd. Hiervoor is gekeken naar welke labels uit stap 2 qua onderwerp bij elkaar passen. Deze zijn in een nieuwe tabel geordend, en onder een nieuwe code samengevat. Dit is gebeurd in twee rondes. Een voorbeeld van de gebruikte tabel is hieronder in Tabel 5 opgenomen. De fragmentnummers uit het open coderen werden hier aangehouden, om later de inhoud terug te kunnen vinden, bijvoorbeeld voor citaten. De fragmenten zijn naar inhoud gesorteerd, zodat bijvoorbeeld alle fragmenten met betrekking tot de kosten van een assistentiehond bij elkaar stonden. Stap vier is twee keer achter elkaar uitgevoerd om de inhoud zo goed als mogelijk te kunnen ordenen en samenvatten. In de tweede ronde werd er gekeken naar welke codes synoniemen van elkaar zijn of ze hetzelfde onderwerp omvatten, om de ordening verder toe te kunnen splitsen (Baarda, 2009).

Eerste ordening	Tweede ordening
Aan-/uitkleden (1.3.)	Ondersteuning door taken (1.3.) (1.4) (1.8.) (1.12) (1.25) (1.26) (1.28)
Hulp opstaan (1.4)	Zelfredzaamheid (1.7)(1.9) (1.10) (1.13) (1.14) (1.16)

Tabel 5: Ordening van de fragmenten. Bij elkaar horende labels zijn in de eerste ordening onder elkaar geordend. In de tweede ordening werden deze bij elkaar horende labels onder een nieuwe code samengevat.

De vijfde en laatste stap was het selectief coderen. Hiervoor werd de informatie in een grafiek verwerkt om verbanden zichtbaar te maken en de informatie makkelijk voor het verwerken in de onderzoeksresultaten te kunnen gebruiken (Baarda, 2009). De grafiek met het resultaat van deze stap is in paragraaf 3.1.1. in Grafiek 1 te zien.

2.5.2. INTERVIEW OPDRACHTGEVER

Het interview met de opdrachtgever Joop Mekke is via de mail afgenomen. Inhoudelijk was het interview van belang om inzicht in interne processen en organisatorische structuren binnen het bedrijf BultersMekke te verkrijgen.

De via het interview verkregen data is ten eerste inhoudelijk in een tabel opgesplitst, zoals in het voorbeeld van Tabel 5 te zien. Vervolgens zijn de verkregen fragmenten met labels voorzien. Net als bij het verwerken van de interviews met de cliënten van BultersMekke is het interview met de opdrachtgever eerst axiaal en vervolgens selectief gecodeerd om de data voor het verwerken geschikt te maken. De boomdiagram met het resultaat van deze stap is in paragraaf 3.1.2 in Grafiek 2 te zien.

2.5.3. ENQUÊTES TURKSE NEDERLANDERS EN MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

De enquêtes welke afgenomen zijn bij de Turkse Nederlanders en bij de mensen met een lichamelijke beperking in Turkije, verschillen qua inhoud, maar het analyseproces van de verkregen data was hetzelfde. Daarom is ervoor gekozen het analyseproces van beide enquêtes gezamenlijk uit te leggen.

De vragen uit beide enquêtes zijn een mengeling van open en meerkeuzevragen. De meerkeuzevragen zijn kwantitatief verwerkt en de open vragen kwalitatief. Bij alle meerkeuzevragen was het mogelijk een toelichting te geven, de gegeven toelichting is ook als kwalitatief beschouwd. Een aantal vragen die oorspronkelijk open gesteld waren, zijn kwantitatief verwerkt omdat de gegeven antwoorden van de respondenten het toeliet de vragen in categorieën te verdelen (bijvoorbeeld doordat de respondenten voornamelijk 'ja', 'nee' of 'weet ik niet' invulden bij vraag 12 (volgens Islam honden in huis toegestaan)). In onderstaande tabellen is, per enquête, het vraagnummer uit de enquête opgenomen met een korte weergave van de desbetreffende vraag en op welke manier deze is verwerkt. Hierbij bevat de eerste tabel (Tabel 6) de vragen van de enquête Turkse Nederlanders en de tabel daarna (Tabel 7) bevat de vragen van de enquête met mensen met een lichamelijke beperking in Turkije. De 'kwantitatief (+)' geeft aan dat het mogelijk was om meerdere antwoorden te kiezen bij de meerkeuzevraag. In de laatste kolom van de tabellen is tevens, indien van toepassing, de grafiekkeuze weergegeven.

Vraag-Nummer	Onderwerp vraag	Kwalitatief/kwantitatief/ Kwantitatief (+)	Grafiekkeuze
1	Houding tegenover beperkte mensen	Kwantitatief	Cirkeldiagram
2	Contact met mensen in Turkije	Kwantitatief	-
3	Manier houden van honden in Turkije	Kwantitatief (+)	Kolomdiagram

4	Meest gangbare manier van houden van honden in Turkije	Kwalitatief	-
5	Welke manier van honden houden acceptabel	Kwantitatief (+)	Kolomdiagram
6	Grootste verschil honden houden Nederland/Turkije	Kwalitatief	-
7	Wat voor soort hond acceptabel	Kwantitatief (+)	Kolomdiagram
8	Assistentiehond vergelijkbaar met werkhond	Kwantitatief (+)	-
9	Hond in huis accepteren	Kwantitatief	Cirkeldiagram
10	Faciliteiten in Turkije	Kwantitatief (+)	Kolomdiagram
11	Manier opvoeding/training	Kwantitatief (+)	Kolomdiagram
12	Volgens Islam honden in huis toegestaan	Kwantitatief	-
13	Volgens Islam assistentiehond toegestaan	Kwantitatief	-
14	Islam over houden van honden	Kwalitatief	-
15	Problemen assistentiehond in Turkije	Kwalitatief	-
16	Reden voor problemen assistentiehond in Turkije	Kwalitatief	-

Tabel 6: Analysemethode per enquêtevraag van de enquête Turkse Nederlanders. De tabel geeft per enquêtevraag aan, op welke manier deze verwerkt is. De 'kwantitatief (+)' geeft aan dat het mogelijk was om meerdere antwoorden te kiezen bij de meerkeuzevraag. In de laatste kolom van de tabellen is tevens, indien van toepassing, de grafiekkeuze weergegeven.

Vraag-Nummer	Onderwerp vraag	Kwalitatief/kwantitatief/ Kwantitatief (+)	Grafiekkeuze
1	Leefomstandigheden thuis	Kwalitatief	-
2	Woonsituatie	Kwantitatief	-
3	Woonplaats	Kwantitatief	-
4	Manier van verplaatsen	Kwantitatief (+)	-
5	Aanpassingen in huis	Kwantitatief (+)	-
6	Welke extra hulp door beperking	Kwalitatief	Cirkeldiagram
7	Hulp onderweg ontvangen	Kwalitatief	-
8	Visie van andere mensen op mensen met beperking	Kwalitatief	-
9	Ervaringen met mensen in het openbaar	Kwantitatief (+)	Kolomdiagram
10	Gediscrimineerd voelen	Kwalitatief	-
11	Manier houden van honden in Turkije	Kwantitatief (+)	-
12	Meest gangbare manier van houden van honden in Turkije	Kwalitatief	-
13	Welke manier van honden houden acceptabel	Kwantitatief (+)	-
14	Wat voor soort hond acceptabel	Kwantitatief (+)	-
15	Assistentiehond vergelijkbaar met werkhond	Kwalitatief	-

16	Hond in huis accepteren	Kwantitatief	-
17	Faciliteiten voor honden in Turkije	Kwantitatief (+)	Kolomdiagram
18	Manier opvoeding/training	Kwantitatief (+)	-
19	Islam over houden van honden	Kwalitatief	-
20	Volgens Islam honden in huis toegestaan	Kwantitatief	-
21	Volgens Islam assistentiehonden toegestaan	Kwantitatief	-
22	Problemen assistentiehond in Turkije en reden daarvoor	Kwalitatief	-
23	Welke taken fijn om geholpen te worden door hond	Kwalitatief	-
24	Voorstellen door assistentiehond ondersteund te worden	Kwantitatief	Cirkeldiagram
25	Hoeveel geld maandelijks besteden aan hond	Kwalitatief	-
26	Hoeveel tijd dagelijks besteden aan hond	Kwalitatief	-

Tabel 7: Analysemethode per enquêtevraag van de enquête lichamelijk beperkte mensen in Turkije. De tabel geeft per enquêtevraag aan, op welke manier deze verwerkt is. De 'kwantitatief (+)' geeft aan dat het mogelijk was om meerdere antwoorden te kiezen bij de meerkeuzevraag. In de laatste kolom van de tabellen is tevens, indien van toepassing, de grafiekkeuze weergegeven.

Omdat de meeste antwoorden op de open vragen heel beknopt en direct aan de vraag gekoppeld waren, is de kwalitatieve data enkel open en axiaal gecodeerd, zoals beschreven in paragraaf 2.5.1.

Van de kwantitatieve data is een codeboek gemaakt (zie Bijlage XX voor het codeboek voor de enquête Turkse Nederlanders en Bijlage XXI voor het codeboek voor de enquête Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije), welke vervolgens in SPSS 19 (Statistical Package for Social Sciences) is ingevoerd. De meerkeuzevragen zijn in meerkeuzesets samengevoegd om met de resultaten van de meerkeuzevragen te kunnen werken. Met behulp van de optie 'meerkeuzevragen definiëren' zijn nieuwe variabelen gecreëerd. Deze variabelen zijn: faciliteiten honden in Turkije totaal, manier van honden houding in Turkije totaal, acceptatie van honden houding in Turkije totaal en manier van honden training in Turkije totaal. Deze variabelen maakten het mogelijk om de meerkeuzevragen in één stap mee te nemen in SPSS in plaats van één stap per mogelijk antwoord.

Door middel van de chi-kwadraattoets is gecontroleerd of er een relatie is tussen de algemene gegevens (leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, geloof, belang religie, generatie, soort beperking en belang religie volgens aanhangers Islam) en de volgende variabelen: houding tegenover mensen met een beperking, acceptatie honden houden, acceptatie soort hond, assistentiehond vergelijkbaar met werkhond en acceptatie hond in huis).

Om grafieken te creëren is alle data tevens in Microsoft Office Excel opgenomen. In de tabellen 6 en 7 hierboven is weergegeven welke grafiekkeuzes er per vraag zijn gemaakt. Indien waarden rechtstreeks met elkaar vergeleken dienden te worden is er gekozen voor een kolomdiagram, er is gekozen voor een cirkeldiagram als delen van één totaal vergeleken werden (Microsoft, 2014). Bij de vragen waar een grafiek niet nodig of mogelijk was, is een streepje ingevuld.

3. RESULTATEN

Het hoofdstuk Resultaten beschrijft de uitkomst van het onderzoek naar de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije in te zetten. Om deze mogelijkheden goed te kunnen analyseren is er gebruik gemaakt van verschillen methodes zoals in hoofdstuk 2 beschreven.

Het hoofdstuk begint met een algemene beschrijving over het aantal respondenten en hun kenmerken, hierna volgt een korte beschrijving van de resultaten uit de kwantitatieve analyse. Vervolgens is ervoor gekozen de inhoudelijke resultaten aan de hand van de deelonderwerpen van de subvragen te bespreken. Deze vier deelonderwerpen zijn:

- ‘Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije’
- ‘Honden in Turkije’
- ‘Assistentiehonden in Turkije’
- ‘Wetgeving en financiën’

Welke subvragen bij welke onderdeel horen kan in paragraaf 1.3, op pagina 8/9 terug gevonden worden. Alleen de onderverdeling van subvraag 14 (Begeleiding en opleiding ‘cliënt-hond-teams’ in Turkije) is tijdens het verwerken van de resultaten veranderd, omdat bleek dat subvraag 14 qua inhoud beter in het deelonderwerp ‘Wetgeving en financiën’ past dan bij ‘Assistentiehonden in Turkije’.

Het resultaat van de enquêtevragen wordt in het eerste betreffende deel uitgebreid besproken. Indien de enquêtevraag ook voor een ander onderdeel relevant is, wordt naar de uitgebreide bespreking verwezen.

3.1 BESCHRIJVING RESPONDENTEN

Deze paragraaf geeft de algemene resultaten uit het kwalitatieve onderzoek weer en welke aanpassingen door het daadwerkelijke aantal respondenten en hun kenmerken gemaakt zijn. Ten eerste worden de resultaten van het interview met de cliënten van de organisatie BultersMekke Assistance Dogs besproken, vervolgens wordt het interview met de opdrachtgever Joop Mekke besproken. Naast de interviews zijn online twee enquêtes afgenomen, ten eerste wordt de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders besproken en ten slotte wordt de enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije besproken.

3.1.1 CLIËNTEN BULTERSMEKKE

Van de organisatie van de opdrachtgever, BultersMekke Assistance Dogs, zijn zes cliënten door de onderzoeksters geïnterviewd. De interviews werden uitgevoerd om met de resultaten een aantal subvragen (deels) te kunnen beantwoorden, maar ook om de onderzoeksters een beter beeld te geven van de behoeften van mensen met een lichamelijke beperking. Drie van de interviews zijn op 6 december 2013 persoonlijk door de onderzoeksters afgenomen en drie interviews via Skype. Een samenvatting van de algemene gegevens van de cliënten is in Tabel 8 terug te vinden.

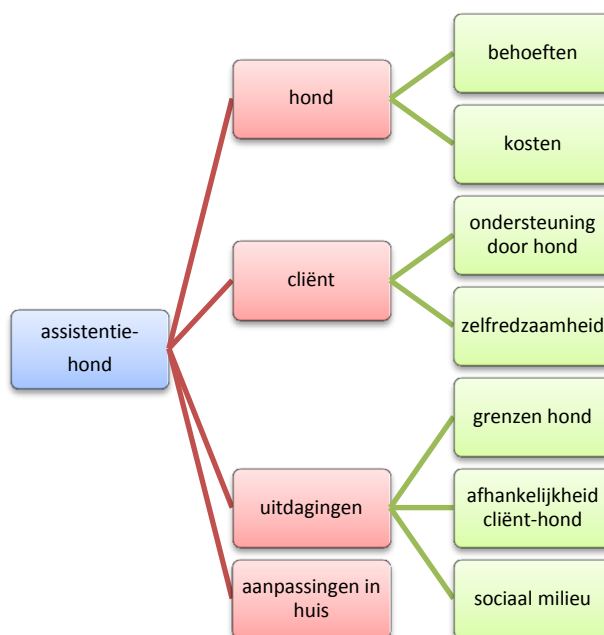
Variabele	Categorieën	Aantal respondenten (n)
Leeftijd	31 – 60	5
	> 60	1
Geslacht	Man	2
	Vrouw	4
Opleidingsniveau	MBO	2
	HBO	4
Soort beperking	Motorisch	5
	Visueel	1

Zorgzwaartepakket	1 t/m 3	1
	4 t/m 7	1
	Geen/onbekend	4

Tabel 8: Algemene gegevens van de cliënten van BultersMekke. In de tabel worden de algemene gegevens samengevat die tijdens de interviews met de cliënten van BultersMekke Assistance Dogs verkregen werden. In de eerste kolom is de variabele aangegeven, in de tweede kolom de categorieën, die aangeven hoe de variabele opgesplitst werd. In de laatste kolom is te zien, hoeveel van de ondervraagde cliënten tot welke categorie behoren.

Zoals in Tabel 8 te zien zijn de meesten cliënten welke geïnterviewd werden tussen de 30 en 60 jaar oud en hebben meer vrouwen dan mannen aan het onderzoek mee gedaan.

De belangrijke onderwerpen die tijdens de interviews met de cliënten van BultersMekke naar voren zijn gekomen, zijn door een kwalitatieve analyse verwerkt (zie paragraaf 2.5 voor de beschrijving van de data analyse). Naast de behoeften van de cliënten, zoals de ondersteuning die ze door de hond ervaren en de teruggewonnen zelfredzaamheid, is gebleken dat er nog andere dingen mee spelen in de mens-hond-relatie. De onderwerpen welke tijdens de interviews verder naar voren zijn gekomen waren: de assistentiehond met oog op de kosten en behoeften, de uitdagingen in het dagelijkse leven met een assistentiehond, de grenzen van de hond, de acceptatie in het sociale milieu van de cliënten, de afhankelijkheidsrelatie welke tussen mens en hond ontstaat en ten slotte welke aanpassingen de cliënten in huis nodig hebben om het leven met de hond te kunnen leiden. In Grafiek 1 is het boomdiagram te zien welke tijdens het selectieve coderen van de resultaten van de interviews is ontstaan.

Grafiek 1: Boomdiagram uitkomsten interviews cliënten BultersMekke. In de grafiek zijn de onderwerpen te zien, die uit de interviews met de cliënten van BultersMekke naar voren zijn gekomen. De 'assistentiehond' vormt het hoofdonderwerp, en werd in vier subonderwerpen opgesplitst. Drie daarvan zijn weer opgedeeld in verdere deelonderwerpen.

Uit het boomdiagram komt naar voren dat het hoofdonderwerp de assistentiehond was en dat dit onderwerp kan worden opgesplitst in vier belangrijke subonderwerpen: hond, cliënt, uitdagingen en aanpassingen in huis. De subonderwerpen zijn verder onderverdeeld. Door de vertakkingen en het feit dat ook de subonderwerpen verder opgesplitst zijn, wordt duidelijk dat het een complex thema is. De gedetailleerde inhoudelijke resultaten kunnen in paragraaf 3.1.3 t/m 3.1.6 teruggevonden worden, waar per deelonderwerp de subvragen beantwoord worden.

3.1.2 INTERVIEW OPDRACHTGEVER

Het interview met de opdrachtgever Joop Mekke is via mail afgenomen. Het doel van het interview was om meer informatie over bedrijfsinterne processen en werkwijzen te achterhalen. Deze informatie was nodig om de mogelijkheden in Turkije te kunnen vergelijken met de behoeften van het bedrijf.

In Grafiek 2 is het resultaat van het interview met de opdrachtgever te zien. Het interview met de opdrachtgever werd, evenals het interview met de cliënten van BultersMekke, kwalitatief verwerkt. De onderwerpen welke hierbij belangrijk waren zijn de kosten (in tijd en geld) van de opleiding van een assistentiehond, het trainen van de hond en de opleiding van de begeleiders van de cliënt-hondteam.

Grafiek 2: Boomdiagram uitkomsten interview met opdrachtgever. In de grafiek zijn de onderwerpen te zien, die uit het interview met de opdrachtgever naar voren zijn gekomen. De 'opleiding assistentiehond' vormt het hoofdonderwerp, en wordt in drie subonderwerpen opgesplitst. Deze worden telkens weer opgedeeld in verdere deelonderwerpen.

In Grafiek 2 is te zien dat de belangrijkste drie onderwerpen verder onderverdeeld zijn. Zo zijn er bij kosten niet alleen de financiële kosten onderzocht, maar ook de kosten qua tijd die aan de opleiding van een assistentiehond besteed moeten worden.

Belangrijk voor het onderzoek was vooral het onderwerp training. Omdat de training in Turkije plaats zou moeten vinden, was het van groot belang om goed geïnformeerd te zijn over de voorwaarden welke het bedrijf BultersMekke hiervoor stelt.

3.1.3 TURKSE NEDERLANDERS

De eerste enquête, gehouden onder de Turkse Nederlanders, werd online afgenomen en in totaal door 23 respondenten ingevuld. Het streven was om de enquête door 36 respondenten in te laten vullen. Ondanks verschillende pogingen om meer respondenten te verkrijgen en het langer openen van de enquête dan gepland is het niet gelukt deze hoeveelheid te verkrijgen. Verder zijn de verkregen respondenten met betrekking tot de selectiecriteria heel conform, waardoor geen verzadiging van de onderzoekspopulatie bestond. De algemene gegevens van de Turkse Nederlanders zijn hieronder in Tabel 9 weergegeven. Doordat het aantal respondenten per variabele niet overal gelijk was, is in de laatste kolom het aantal respondenten (n) weergegeven, welke de vraag hebben beantwoord.

Variabele	Categorieën	Aantal respondenten (n) per kenmerk	Aantal respondenten per vraag
Leeftijd	<30	14	23
	31 – 60	9	
	> 60	0	
Geslacht	Man	14	23
	Vrouw	9	
Opleidingsniveau	< MBO	1	22
	MBO	5	
	HBO	5	
	WO	11	
Geloof	Islam	18	23
	Geen	4	
	Anders	1	
Belang religie	Niet belangrijk	7	23
	Belangrijk	8	
	Heel belangrijk	8	
Generatie	1e generatie in Nederland	6	23
	2e generatie in Nederland	13	
	Latere generaties	4	
Belang religie volgens aanhangers Islam	Niet belangrijk	6	18
	Belangrijk	8	
	Heel belangrijk	4	

Tabel 9: Algemene gegevens van de geënquêteerde Turkse Nederlanders. In de tabel worden de algemene gegevens samengevat, die door de enquête, die bij de Turkse Nederlanders afgenomen werd, verkregen zijn. In de eerste kolom is de variabele aangegeven, in de tweede kolom de categorieën, die aangeven hoe de variabele opgesplitst werd. De derde kolom toont het aantal respondenten per categorie en in de laatste kolom is te zien, hoeveel respondenten in totaal de desbetreffende vraag beantwoord hebben.

Uit Tabel 9 blijkt dat er geen respondenten met een leeftijd boven de 60 jaar verkregen konden worden en dat er meer vrouwen dan mannen de enquête hebben ingevuld. Ook is al bij de algemene gegevens te zien, dat niet alle respondenten elke vraag beantwoord hebben, dit is ook bij de overige vragen van de enquête het geval. Naast de vragen over de algemene gegevens van de Turkse Nederlanders, werden in de enquête zestien meerkeuzevragen en tien open vragen opgenomen. De inhoudelijke resultaten uit de enquête worden in paragraaf 3.3 t/m 3.6 besproken en de kwantitatieve analyse in paragraaf 3.2.

3.1.3 MENSEN MET EEN LICHAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

De enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije werd in principe op dezelfde manier verwerkt als de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. Zoals bij de enquête Turkse Nederlanders is het ook bij de enquête mensen met een lichamelijke beperking in Turkije niet gelukt om een verzadiging van de variabelen te verkrijgen. Verder is ook bij deze enquête de looptijd verlengd en werd geprobeerd op zo veel manieren als mogelijk respondenten te bereiken. Totaal werd de enquête door 5 respondenten ingevuld. Het streven was om 6 respondenten te bereiken, verdeeld over de verschillende criteria. Bij de enquête mensen met een lichamelijke beperking in Turkije bestond ook het probleem, dat de spreiding van de kenmerken van de respondenten niet aan de voorwaarden voor het verwerken voldeden, waardoor geen verzadiging van de onderzoekspopulatie bestond. Zoals in Tabel 10 te zien hebben bijvoorbeeld vier van de vijf respondenten aangegeven dat ze een visuele beperkingen hebben en één respondent heeft deze vraag niet beantwoord.

Variabele	Categorieën	Aantal respondenten (n) per kenmerk	Aantal respondenten per vraag
Leeftijd	<30	1	5
	31 – 60	4	
	> 60	-	
Geslacht	Man	3	5
	Vrouw	2	
Soort beperking	Motorisch	-	4
	Visueel	4	
Opleidingsniveau	< MBO	1	4
	MBO	-	
	HBO	-	
	WO	3	
Geloof	Islam	3	4
	Geen	1	
	Anders	-	
Belang religie	Niet belangrijk	1	4
	Belangrijk	1	
	Heel belangrijk	2	
Belang religie volgens aanhangers Islam	Niet belangrijk	0	3
	Belangrijk	1	
	Heel belangrijk	2	

Tabel 10: Algemene gegevens van de geënquêteerde mensen met een lichamelijke beperking in Turkije. In de tabel worden de algemene gegevens samengevat, die door de enquête, die bij de mensen met een lichamelijke beperking in Turkije afgenomen werd, verkregen zijn. In de eerste kolom is de variabele aangegeven en in de tweede kolom de categorieën die aangeven hoe de variabele opgesplitst werd. De derde kolom toont het aantal respondenten per categorie en in de laatste kolom is te zien hoeveel respondenten in totaal de desbetreffende vraag beantwoord hebben.

In Tabel 10 is te zien dat er 5 respondenten zijn verkregen, waarvan drie mannen en twee vrouwen. Verder zijn een aantal kenmerken van deze respondenten weergegeven. De inhoudelijke resultaten uit de enquête worden in paragraaf 3.3 t/m 3.6 besproken en de kwantitatieve analyse in paragraaf 3.2.

3.2 RESULTATEN KWANTITATIEVE ANALYSE

Door middel van de chi-kwadraattoets in SPSS is vastgesteld, dat er geen relatie is tussen de algemene gegevens (leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, geloof, belang religie, generatie, soort beperking en belang religie volgens aanhangers Islam) uit beide enquêtes en de volgende variabelen: houding tegenover mensen met een beperking, acceptatie honden houden, acceptatie soort hond, assistentiehond vergelijkbaar met werkhond en acceptatie hond in huis. Omdat er geen relevante scores uit zijn gekomen, wordt er in de verdere bespreking van de resultaten geen gebruik gemaakt van het SPSS-onderzoek.

3.3 “MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE”

In de volgende tekst worden de resultaten op de subvragen 1 (Leefomstandigheden in Turkije), 2 (Types lichamelijke beperkingen in Turkije), 3 (Visie Turkse bevolking lichamelijke beperkingen), 4 (Organisaties in Turkije voor lichamelijke beperkingen) en 5 (Behoeften aan hulp lichamelijke beperking in Turkije) besproken. Deze vragen hebben allen betrekking op het onderwerp ‘Mensen met een lichamelijke beperking in Turkije’. Er wordt eerst op de resultaten van het literatuuronderzoek ingegaan, en daarna worden de uitkomsten van de enquêtes beschreven.

3.3.1 LITERATUURSTUDIE

In 2010 telde de populatie in Turkije totaal 71.850.000 mensen (Trading Economics, 2013), en uit een onderzoek bleek dat 12,29% van de bevolking een beperking had. In 2010 leefden er in Turkije dus 8.830.365 mensen met een beperking. (Firat, 2010)

Cijfers van het Turkish Statistical Institute (2010) verdelen een aantal beperkingen en gaven aan dat 8,4% van de mensen een visuele beperking en 8,8% een motorische beperking hebben. Dat zijn 741.751 mensen met een visuele beperking en 777.072 mensen met een motorische beperking, welke de doelgroep van BultersMekke in Turkije zijn. Verder leeft circa 60% van de mensen met een visuele of motorische beperking in stedelijke gebieden en circa 40% in landelijke gebieden. (Turkish Statistical Institute, 2013)

De leefomstandigheden in Turkije verschillen van de omstandigheden in Nederland en zijn een belangrijk deel van het onderzoek naar de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije in te zetten. De hulp die een assistentiehond kan bieden is afhankelijk van de leefomstandigheden van de cliënt, en daarnaast zijn deze omstandigheden ook zeer belangrijk om een beeld te verkrijgen of de omgeving veilig zou zijn voor een assistentiehond.

In de Turkse cultuur wordt het als een traditionele plicht gezien om binnen de familie zorg te verlenen (Movisie, 2013; Yerden & Koutrik, 2007), de meeste Turkse mensen met een beperking worden thuis door de familie verzorgd (Vimu, 2013). Uit de literatuur komt naar voren, dat er binnen de Islam op verschillende manieren omgegaan wordt met een beperkt kind of volwassene. De Islam wordt als uitgangspunt genomen omdat 99,8% van de Turkse bevolking de Islam aanhangt. (CIA, 2013) Het komt zowel voor dat kinderen met een beperking als schande gezien worden en verstopt worden, als ook dat ze als een goddelijke gunst gezien worden en verwend worden. (Ghaly, 2007; Ghaly, 2008^a; Huysmans, 2009)

De manier van leven van de mensen in Turkije is bovendien sterk afhankelijk van de plek waar ze in Turkije leven. De grote steden en de westkust doen sterk denken aan Europa, maar er zijn ook gebieden in Turkije waar de mensen nauwelijks bekend zijn met het ‘Westerse’ leven. De mensen hier zijn vooral nog niet zo bekend met mediums als bijvoorbeeld het internet. (Stepstone, 2009). In de steden bestaan bijvoorbeeld speciale scholen voor mensen met een beperking, welke voor mensen die op het land leven moeilijk te bereiken zijn. (Eser, 2012) Uit de literatuur komt verder naar boven, dat 80% van de mensen met een beperking in Turkije werkloos zijn, en dit bij 52,5% veroorzaakt wordt door een ontbrekende sociale zekerheid (Firat, 2010).

In de islamitische literatuur worden zowel positieve als ook negatieve beelden geschetst over mensen met een beperking. In de Koran en de islamitische literatuur wordt meerdere keren het beeld geschetst, dat elk mens onafhankelijk van zijn lichamelijke toestand door God geacht wordt en een eervolle positie inneemt. (Ghaly, 2008^b) In de islamitische geschiedenis zijn voorbeelden van mensen met een beperking te vinden, die een hoge status in het gezelschap hadden. Er wordt zelfs gesteld dat deze mensen omringd moeten worden met liefde. (Ghaly, 2008^a) Deze opvatting zorgt er binnen sommige families voor dat een kind met een beperking als een goddelijke gunst wordt gezien, en het kind daarom door de familie verwend wordt. (Ghaly, 2007)

Echter worden er in de islamitische literatuur ook negatieve beelden geschetst over mensen met een beperking. Zo zijn er uitspraken te vinden waarin gezegd wordt dat er met een mens met een beperking geen vriendschap mag worden onderhouden en dat ze minder waard zijn dan andere mensen. (Ghaly, 2008^b) Deze opvatting kan erin resulteren dat sommige families een kind met een beperking als een soort schande aanzien en het liefst niet willen dat iemand weet dat zij een kind met een beperking hebben. (Huysmans, 2009; Ghaly, 2008^a)

Uit de literatuur blijkt verder dat discriminatie van mensen met een beperking in Turkije wel een grote rol speelt. Het project 'Fighting Against Disability Discrimination Turkey' vond vanaf 2007 tot en met 2013 plaats. De initiators zijn het 'Prime Ministry Administration for Disabled People' en het 'Prime Ministry Human Rights Presidency', het project was onderdeel van het 'European Union (EU) Program on Employment and Social Solidarity' onder de naam 'Anti-Discrimination'. Het doel was uit te vinden hoe mensen met een beperking discriminatie ervaren en wat zij als discriminatie ervaren; het kennisniveau met betrekking tot regelgeving, toepassingen hiervan en mechanismen voor ondersteuning te achterhalen en de copingmethodes die door mensen met een beperking gebruikt worden om met discriminatie om te gaan te achterhalen. (OZIDA, 2013) De studie werd uitgevoerd bij 1057 mensen met een beperking welke random gekozen werden uit totaal 63 000 mensen.

Belangrijke uitkomsten van voorgenoemd onderzoek zijn onder andere dat ongeveer 72% van de ondervraagden aangeven zich gediscrimineerd te voelen als het gaat om hulp van het zorgsysteem. Met betrekking tot discriminatie ten opzichte van integratie in de maatschappij geven rond 57% van de ondervraagden aan zich vaak of altijd gediscrimineerd te voelen. De mate van perceptie van deze discriminatie is afhankelijk van het geslacht, de werkstatus, de zichtbaarheid van de beperking, leeftijd, soort beperking, financiële status en opleidingsniveau. (Akdogan, Beydogan, Eyyup, Isbir, Sabuktay, Vural et al., 2010).

Met de wens van Turkije om onderdeel te worden van de EU zijn de normen en waarden van mensen met een beperking sterk veranderd. Er werden interne en externe organisaties opgericht, die zich in Turkije inzetten voor de verbetering van de normen en waarden van mensen met een beperking in het land. (Duncker, 2012) Internationale organisaties welke zich inzetten voor mensen met een lichamelijke beperking in Turkije zijn bijvoorbeeld ILMR (International League for Human Rights) en Amnesty International. Deze organisaties zijn tegenwoordig actief om het sociale beeld van de mensen te veranderen. (Amnesty International, 2013)

Ook bestaan er meerdere kleine organisaties die zich bezig houden met mensen met een lichamelijke beperking in Turkije. Door de website van de overkoepelende The Academic Network of European Disability experts (ANED) kan een goed overzicht van deze organisaties verkregen worden. Omdat Turkije graag onderdeel wil worden van de Europese Unie, is Turkije al op deze pagina terug te vinden. De ANED is opgericht door de European Commission in 2007 en onderhoudt een netwerk van alle organisaties die zich bezig houden met de behoeften en rechten van mensen met een beperking, en deze te ondersteunen. Het uiteindelijke doel is volledige participatie in de maatschappij van en gelijke mogelijkheden voor mensen met een beperking. (ANED, 2013)

De belangrijkste organisaties voor mensen met een beperking in Turkije zijn de 'Confederation of Persons with Disabilities' en de 'Confederation of Disabled People'. Dit zijn allebei overkoepelende

organisaties, waar nog meer organisaties onder vallen (zie daarvoor Bijlage XXII) (ANED, 2013). De websites van zowel de overkoepelende organisaties, als de organisaties eronder, zijn alleen in het Turks beschikbaar, daarom kon er door de onderzoekers niet meer informatie over deze organisaties worden verkregen.

Verder zijn er in Turkije veel lokale en nationale organisaties voor mensen met een beperking gevestigd, welke door verenigingen of stichtingen georganiseerd worden. Eén van de oudste organisaties is de 'Association of persons with Disabilities in Turkey'. Verder is er de 'Six Dots Association of the Blind' en de 'Six Dots Foundation for the Blind'. (ANED, 2013)

Naast de sociale situatie van mensen met een beperking in Turkije is er gekeken naar de dagelijkse behoeften van de mensen. In het behoeftenonderzoek naar voorzieningen voor mensen met een lichamelijke beperking van ten Voorde, van Staalduinen en Brouwers (2010), worden een aantal zorg- of ondersteuningsvragen van mensen met een lichamelijke beperking genoemd. De mate en combinatie/aantal van deze vragen verschilt per individueel mens. (Voorde, Staalduinen & Brouwers, 2010) De zorgvragen maken de behoeften van mensen met een lichamelijke beperking duidelijk en zijn in het volgende samengevat.

1. Behoefte aan hulpmiddelen

Afhankelijk van de lichamelijke beperking, kan er behoefte ontstaan aan hulpmiddelen voor zowel binnen- als ook buitenshuis. Dit kan bijvoorbeeld een (elektrische) rolstoel zijn, maar ook elektronica in huis, een spraakbord of een aangepaste auto, sanitair en/of keukenblok. (Voorde, Staalduinen & Brouwers, 2010)

2. Behoefte aan assistentie bij Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL)

Mensen met een lichamelijke beperking kunnen afhankelijk van de mate van hun beperking, behoefte hebben aan assistentie bij Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen zoals de persoonlijke verzorging, maar ook bijvoorbeeld bij het aankleden, opstaan enzovoorts. (Voorde, Staalduinen & Brouwers, 2010)

3. Behoefte aan verpleging

Mensen met een beperking kunnen behoefte hebben aan verpleging, zoals het verstrekken van medicatie, ademhalingsondersteuning, ondersteuning van gedragsproblemen of bij depressiviteit. (Voorde, Staalduinen & Brouwers, 2010)

4. Behoefte aan begeleiding

Mensen met een lichamelijke beperking kunnen behoefte hebben aan begeleiding in de sociale redzaamheid, bij het verplaatsen, bij het psychisch functioneren en het omgaan met probleemgedrag. (Voorde, Staalduinen & Brouwers, 2010) Met betrekking tot sociale contacten hebben mensen met een lichamelijke beperking ook behoefte aan vertrouwen, begrip, respect en eerlijkheid. (Cardol, Vervloet & Rijken, 2006)

5. Behoefte aan behandeling

Mensen met een lichamelijke beperking kunnen behoefte aan behandeling hebben tegen lichamelijk ongemak, zoals fysiotherapie of andere therapievormen. (Voorde, Staalduinen & Brouwers, 2010)

6. Behoefte aan training om zelfstandig te kunnen wonen/zelfredzaamheid

Mensen met een lichamelijke beperking kunnen behoefte hebben aan training om zelfstandig te kunnen wonen, zoals training in het omgaan met financiën, koken, dagbesteding en in de omgang met de beperking zelf. (Voorde, Staalduinen & Brouwers, 2010) Voor mensen met een visuele beperking kan het hierbij ook gaan om het boodschappen doen en koken, voor mensen met een lichamelijke beperking kan het onder andere gaan om onbereikbare voorwerpen. (Kersten & Martens, 2008)

3.3.2 INTERVIEW CLIËNTEN BULTERSMEKKE

Tijdens de interviews met de cliënten van BultersMekke werden de bovengenoemde behoeftes deels bevestigd. Op de vraag welke behoeften aan hulp de cliënten dagelijks hebben op grond van hun beperking werden onder andere hulpmiddelen genoemd als rolstoel, rollator, krukken, scootmobiel en aanpassingen in huis. Ook gaven cliënt aan hulp nodig te hebben bij het uit bed gaan, het wassen en aankleden. Verder hebben de cliënten hulp nodig in de huishouding. Eén cliënt gaf aan vooral hulp nodig te hebben bij dingen oprapen omdat hij frequent dingen laat vallen en daar zelf vanuit zijn rolstoel niet bij kan.

3.3.3 ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS

In deze subparagraaf wordt het resultaat van enquêtevraag 1 (houding tegenover beperkte mensen) (n=23) besproken. De respondenten konden aangeven of zij een positieve, negatieve of neutrale houding hebben tegenover mensen met een beperking. In Grafiek 3 is het resultaat van deze vraag weergegeven.

Grafiek 3: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 1 (houding tegenover beperkte mensen) (n=23), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders.

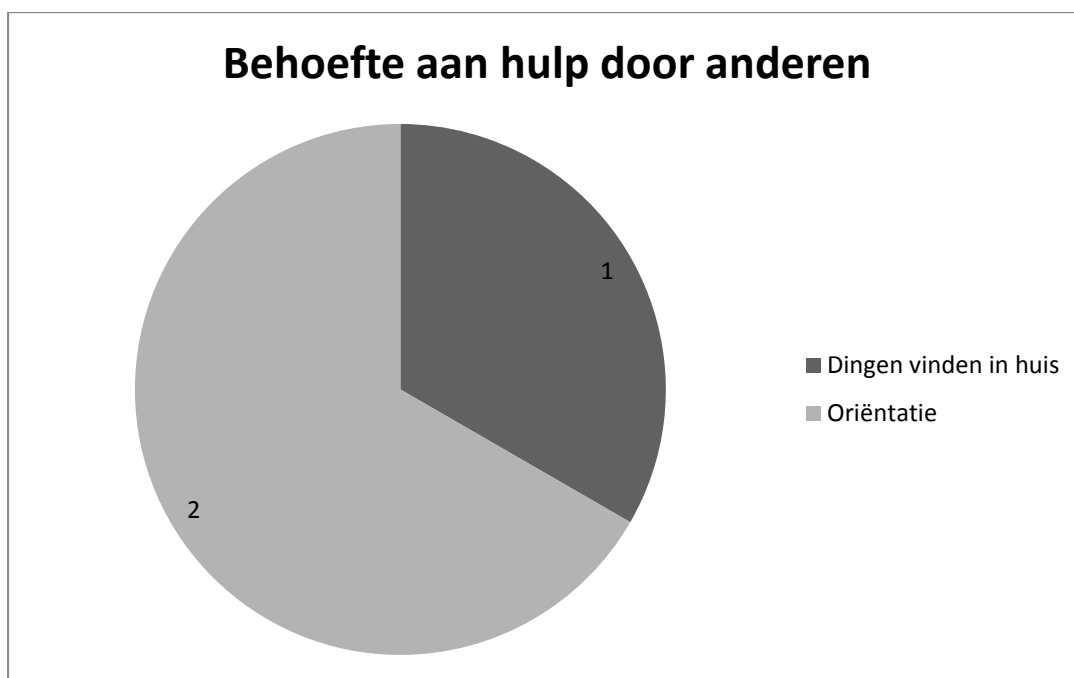
Uit de grafiek blijkt dat 18 respondenten aangegeven hebben een positieve houding te hebben en vijf respondenten hebben een neutrale houding aangegeven. Geen van de ondervraagden gaf aan een negatieve houding tegenover mensen met een beperking te hebben.

3.3.4 ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 1 (leefomstandigheden thuis), 2 (woonsituatie), 3 (woonplaats), 4 (manier van verplaatsen), 5 (aanpassingen in huis), 6 (welke extra hulp door beperking), 7 (hulp onderweg ontvangen), 8 (visie van andere mensen op mensen met beperking), 9 (ervaringen met mensen in het openbaar) en 10 (gediscrimineerd voelen) besproken.

Op enquêtevraag 1 (leefomstandigheden thuis) (n=3) gaven twee respondent aan dat hun huis bestaat uit twee slaapkamers, een woonkamer, keuken en badkamer. De andere respondent gaf aan in een studentenaccommodatie te wonen, welke bestaat uit 'single studio's'. Geen van de respondenten gaf aan over een tuin te beschikken. Uit enquêtevraag 2 (woonsituatie) (n=3) bleek dat twee respondenten alleen en zonder kinderen wonen en één respondent woont samen en met kinderen. Uit enquêtevraag 3 (woonplaats) bleek dat allen in de stad wonen. Op enquêtevraag 4 (manier van verplaatsen) (n=4) hebben de respondenten drie keer aangegeven te voet te verplaatsen, vier keer met de bus, twee keer met de trein en twee keer met de taxi. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoordmogelijkheden te kiezen.

Bij enquêtevraag 5 (aanpassingen in huis) (n=2) gaf één respondent aan alarmknoppen te hebben in huis, en een ander gaf aan speciaal voor zijn beperking gelijkvloers te wonen. Bij enquêtevraag 6 (extra hulp) (n=3) gaf één respondent aan soms iemand nodig te hebben om iets snel te kunnen vinden. Een andere respondent gaf aan hulp nodig te hebben bij de oriëntatie, mobiliteit en geleiding. De laatste respondent gaf aan op het vlak van mobiliteit een beschrijving van de plaats waar hij heen gaat nodig heeft. Zodra hij dit weet heeft hij enkel zijn stok nodig, maar soms nog wel wat hulp om iets te kunnen lezen (tenzij hij een goedwerkende scanner mee heeft). In Grafiek 4 is weergegeven welke behoeftes aan hulp de respondenten hebben aangegeven.

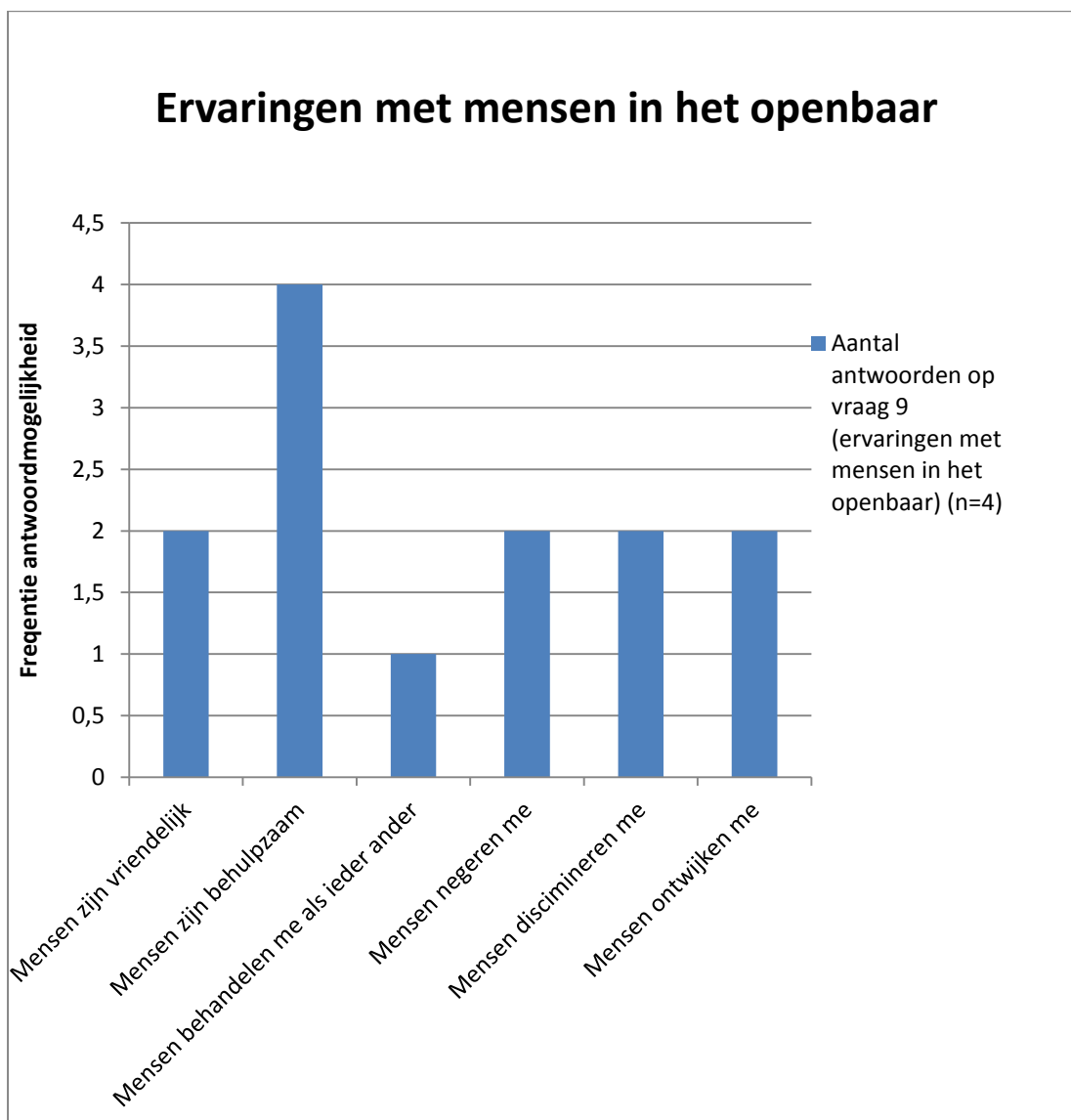

Grafiek 4: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 6 (extra hulp) (n=6), enquête gehouden onder Turken.

In Grafiek 4 is te zien dat alle respondenten die de vraag beantwoord hebben op de een of andere manier hulp van anderen nodig hebben en dat het hierbij altijd om taken gaat welke een assistentiehond voor hun zou kunnen doen.

Op de vraag of ze onderweg hulp krijgen als ze dat vanwege hun beperking nodig hebben (enquêtevraag 7 (hulp onderweg ontvangen), n=3), antwoordden allen bevestigend. Bij enquêtevraag 8 (andere mensen kijken tegen mensen met beperking) (n=3) gaven twee respondenten aan dat het hen niet interesseert hoe anderen tegen hen aan kijken. Eén van hen voegde daar aan toe dat hij zijn beperking (visueel) in professionele situaties soms probeert te verbergen om zijn kwaliteiten te benadrukken, in plaats van zijn beperking. Een andere respondent gaf aan dat anderen waarschijnlijk geen ervaring hebben met de situatie en mogelijkheden van visueel beperkten.

Bij enquêtevraag 9 (ervaringen mensen in het openbaar) (n=4) konden de respondenten aangeven welke ervaringen zij hebben met mensen in het openbaar. In Grafiek 5 is het resultaat te zien. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

Grafiek 5: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 9 (ervaringen met mensen in het openbaar) (n=4), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

Zoals te zien in de grafiek gaven alle respondenten aan dat mensen in het openbaar behulpzaam zijn, bijvoorbeeld bij het vinden van de goede weg. Verder werd twee keer aangegeven dat mensen als vriendelijk ervaren worden en één keer dat mensen de respondent behandelen zoals ieder ander. Twee keer werd aangegeven dat mensen de respondent ontwijken en twee keer werd aangegeven ervaring te hebben met gediscrimineerd worden. Bij enquêtevraag 10 (gediscrimineerd voelen) (n=4) gaven alle vier de respondenten aan bekend te zijn met discriminatie. Eén van hen, docente op een school voor blinden, gaf aan minder lessen te mogen geven dan de andere docenten. De andere respondent gaf aan zich soms gediscrimineerd te voelen bij werk en alleen wonen.

3.4 “HONDEN IN TURKIJE”

In de volgende tekst worden de resultaten op de subvragen 6 (Invloed religie, tradities en gewoontes Turkije op honden), 7 (Manier van honden houden en acceptatie in Turkije), 8 (Faciliteiten voor honden in Turkije) en 9 (Trainingsmethoden honden in Turkije) besproken. Deze vragen hebben allen betrekking op het onderwerp ‘Honden in Turkije’. Eerst worden de resultaten van de subvragen 6 en 7 gezamenlijk besproken, daarna de resultaten van de subvragen 8 en 9. Hierbij wordt eerst op de resultaten van de literatuuronderzoek ingegaan, en daarna worden de uitkomsten van de enquêtes beschreven.

3.4.1 DE MANIER VAN HOUDEN VAN HONDEN IN TURKIJE EN DE INVLOED VAN RELIGIE, TRADITIES EN GEWOONTES

Eerst wordt de gevonden literatuur weergegeven, vervolgens worden de resultaten uit de twee gehouden enquêtes besproken.

3.4.1.1 LITERATUUR

Om de invloed van religie, tradities en gewoontes in Turkije op het houden van honden te achterhalen, is eerst gekeken naar de overwegende religie in het land. Volgens de CIA (2013) hangt 99,8% van de bevolking in Turkije de Islam aan. Ondanks dat het grootste gedeelte van de bevolking dus als Islamiet staat geregistreerd, verschilt de naleving van de religie sterk (Hensbroek, Lingen & Woudt, 2013; Turkije Instituut, 2013). Zo zijn er vrome Moslims die, zoals in de Koran voorgeschreven, vijf keer per dag bidden, terwijl anderen de moskee helemaal niet bezoeken (Hensboek et al., 2013). Omdat de Islam een belangrijke factor is in Turkije, dient er verder uiteengezet te worden wat de invloed van de Islam is voor het houden van honden in Turkije. Vanuit de Koran is niet op te maken hoe er vanuit de Islam naar honden gekeken wordt. Uit de literatuurstudie bleek dat er wel een aantal ahadith (overleveringen, uitspraken van de profeet) zijn, waarin naar voren komt wat de 'regels' zijn omtrent het houden van honden. Binnen de Islam zijn er verschillende wetscholen (Madhhabs), dit zijn verschillende interpretatierichtingen van de Islam. Het verschil tussen de richtingen uit zich bij de aanhangers in de gebieden geloof, religieuze praktijken en in de wetgeving. De wetscholen hebben hun naam van Imams, welke in het verleden de beginsteen legden voor de verschillende manieren van interpretatie en toepassing van de 'shari'ah' (islamitische rechten). De vier wetscholen Hanafi (gesticht door Imam Abu Hanafi), Maliki (gesticht door Imam Malik), Shafi'i (gesticht door Imam al-Shafi'i) en Hanibali (gesticht door Imam Ahmed ibn Hanbal) hadden de meeste aanhangers en bestaan hedendaags nog. (Akgündüz, 2011) Er wordt aangegeven dat geleerden drie meningen hebben over de hond:

1. "Dat hij rein is, zelfs zijn speeksel en dit is de mening van de Maaliki wetschool.
2. Dat de hond onrein is, zelfs zijn haar, en dit is de mening van Shaafi'ie wetschool, en van imaam Ah'mad in een van zijn uitspraken.
3. Zijn haar is rein en zijn speeksel is onrein, dit is de mening van Aboe H'aniefah, en Ah'mad in een van zijn twee uitspraken. Dit is de meest correcte mening." Einde citaat. Madjmoo' al-Fataawa (21/530). (Al-Islaam, 2013).

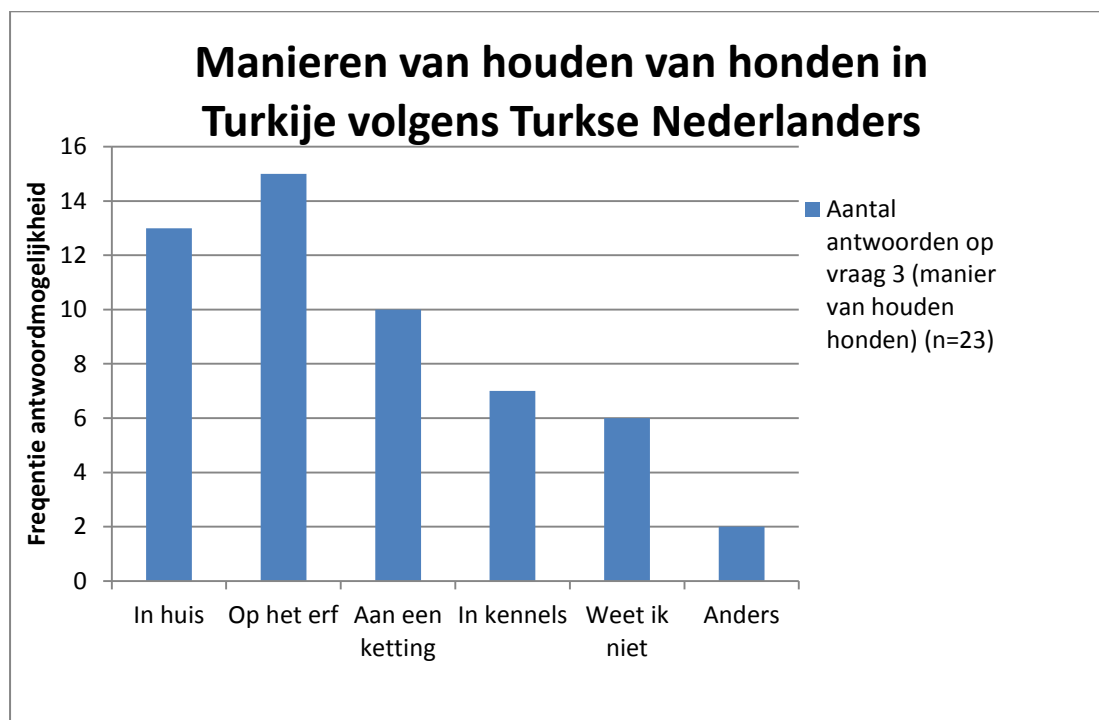
Tevens wordt er aangegeven dat het houden van een hond voor bepaalde doeleinden, zoals het jagen, het bewaken van vee en van landbouw toegestaan is. Ook zijn andere soortgelijke zaken, zoals het opsporen van drugs, gelijk getrokken met de eerste drie redenen. Indien er een belang is bij het houden van een hond, is dit volgens de Islam toegestaan (Al-Islaam, 2013). IslaamLive (2007) geeft aan dat Al-'Iraqi (een ahadith meester (Ibn Alawi, 1999)) in de ahadith Tarh al-Tathrib gezegd heeft dat de meeste metgezellen vinden dat, naast het houden van een hond voor hoeden, landbouw of jagen, het houden van honden voor het bewaken van huizen toegestaan is op basis van vergelijkbaarheid en noodzakelijkheid.

Dit kan ook een reden zijn voor de huidige manier van het houden van honden in Turkije en de acceptatie hiervan. Zwerfhonden in Turkije worden vaak door de bewoners uit de buurt gevoerd en soms hebben deze honden zelfs een eigenaar. Door de overheersende religie de Islam is het voor de Turkse bevolking heel belangrijk om hun huizen schoon te houden, daarom worden dieren zoals bijvoorbeeld honden bijna altijd buiten het huis gehouden. (Aspe, 2011)

3.4.1.2 ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 2 (contact met mensen in Turkije), 3 (manier houden van honden in Turkije), 4 (meest gangbare manier van houden van honden in Turkije), 5 (welke manier van honden houden acceptabel), 7 (wat voor soort hond acceptabel), 9 (hond in huis accepteren), 12 (volgens Islam honden in huis toegestaan) en 14 (islam over houden van honden) besproken.

In enquêtevraag 3 (manier houden van honden) (n=23) is de respondenten gevraagd of zij weten op welke manier honden momenteel worden gehouden in Turkije. Zie Grafiek 6 voor de gegeven antwoorden. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

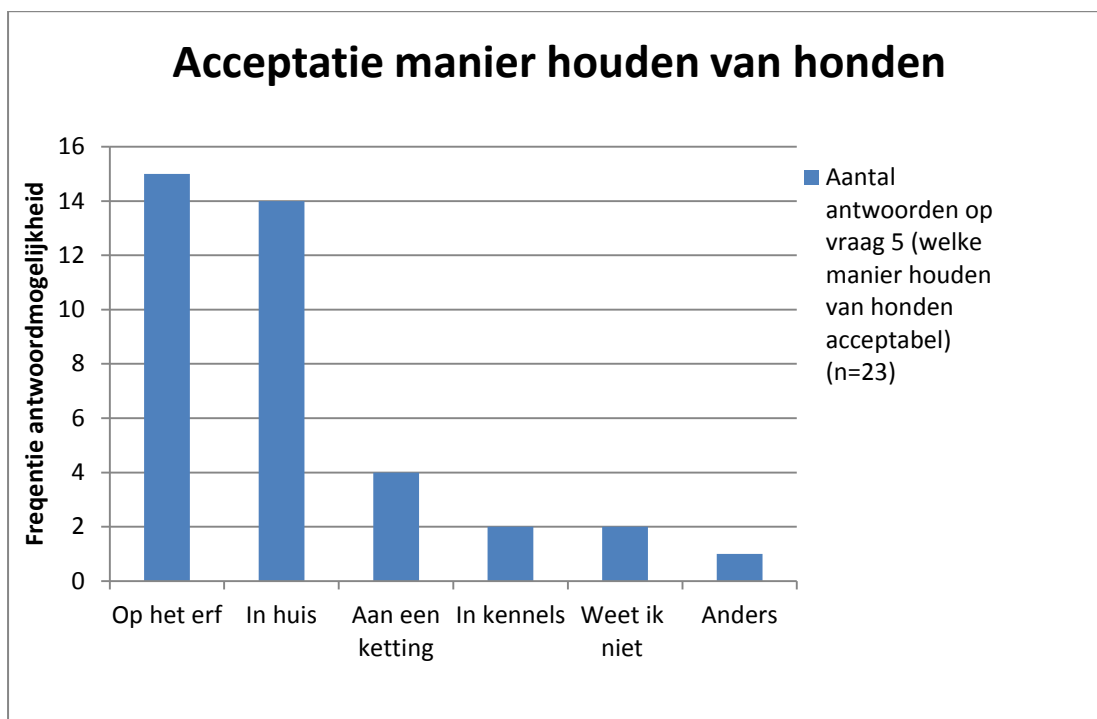

Grafiek 6: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 3 (manier houden van honden) (n=23), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

Uit de grafiek blijkt dat volgens de Turkse Nederlanders het houden van honden op het erf of in huis het meest voorkomt in Turkije. Twee respondenten hebben gekozen voor de optie 'anders', en daarbij de volgende uitleg gegeven: 'ik zie veel zwerfhonden (soms dood aan een drukke straat) maar er zijn ook mensen die honden als huisdier hebben (nieuwe generatie)' en 'op straat'.

In enquêtevraag 4 (meest gangbare manier van houden van honden in Turkije) (n=20) gaven tien respondenten aan dat honden meestal op het erf gehouden worden en dan vaak dienen als waakhond. Door zes respondenten werd aangegeven dat honden op straat leven. Twee van deze respondenten gaven tevens aan dat de straathonden vaak gevoerd worden door de bevolking. Vijf respondenten gaven aan dat het houden van een hond in huis voorkomt, één van hen gaf daarbij aan dat dit niet gebruikelijk is.

Zelf vinden de respondenten het houden van honden op het erf en in huis het meest acceptabel. Dit kwam uit de antwoorden op enquêtevraag 5 (welke manier houden van honden acceptabel) (n=23) naar voren. Ook hier hadden de respondenten meerdere antwoordmogelijkheden. Zie Grafiek 6 voor de gegeven antwoorden.

Grafiek 7: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 5 (welke manier houden van honden acceptabel) (n=23), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

Eén respondent heeft gekozen voor de optie 'anders' en heeft als uitleg 'aparte ruimte in huis' ingevuld. Als argumentatie om een hond in huis te houden, werd het volgende aangegeven:

- 'Als je van dieren huisdieren wilt maken, horen ze ook een behoorlijk dak boven hun hoofd te hebben.'
- 'We vinden honden wel lief en ze kunnen met ons wel leven.'
- 'Ik heb zelf hond in huis en zeer tevreden hier mee.'
- 'Aangezien mensen in een flat wonen (meesten).'

Als argumentatie om een hond op het erf te houden, werd het volgende aangegeven:

- 'Op het erf omdat honden niet de hele dag in huis horen. er zijn veel appartementen in turkije, dit wil je een hond niet aandoen. de eigenaar kan zo zorgen voor zijn hond en de hond heeft zowel onderdak als voeding, drinken en liefde.'
- 'Wegens hygiënische redenen niet in het huis, behalve als het niet anders kan.'
- 'Volgens ons geloof (islam) is het niet toegestaan om een hond binnenshuis als huisdier te houden.'
- 'Ik vind dat een hond buitenshuis hoort. Maar het hoeft niet aan een ketting gelegd te worden.'
- 'Kijkend naar de turkse situatie is erf de beste oplossing. ; Ik zou zelf geen moeite mee hebben om een hond in huis te hebben als ik dit om medische redenen nodig zou hebben.'
- 'Ik vind het ook teveel geode met schoonmaken in huis daarom beter op het erf.'

Alleen de eerste respondent ('Als je van dieren huisdieren...') was geen aanhanger van de Islam, de andere respondenten zijn allen aanhanger van de Islam.

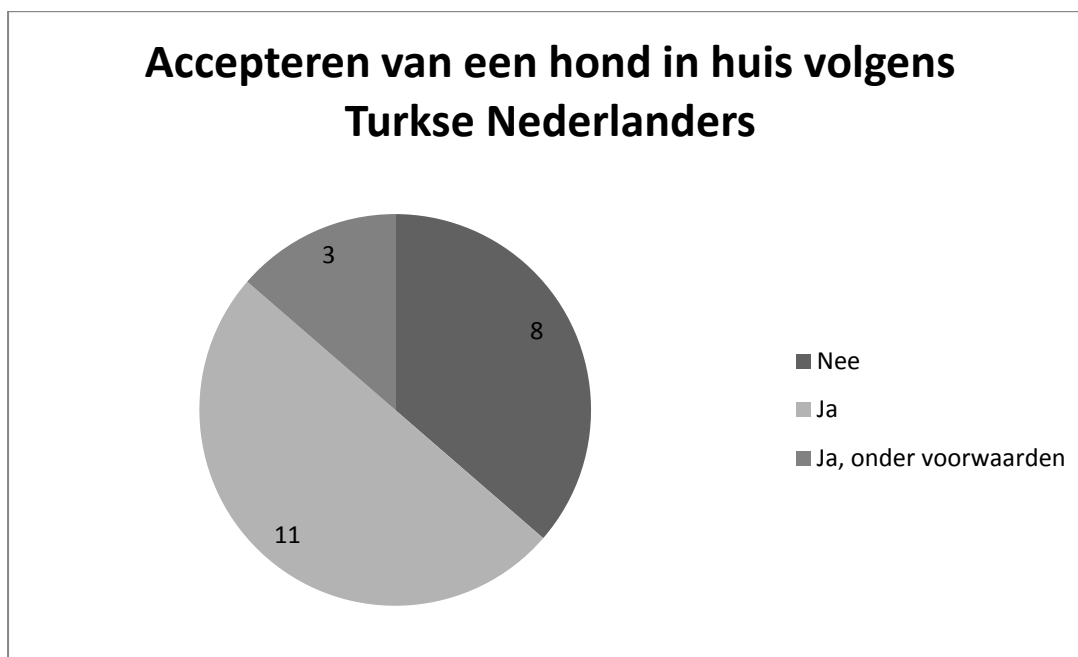
In enquêtevraag 7 (wat voor soort hond acceptabel) (n=22) is de respondenten gevraagd wat voor soort honden zij acceptabel vinden. Ook hier hadden de respondenten meerdere antwoordmogelijkheden. In Grafiek 8 zijn de gegeven antwoorden weergegeven.

Grafiek 8: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 7 (wat voor soort hond acceptabel) (n=22), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

Huis-/gezelschapshonden en waakhonden worden als meest acceptabel gezien. In totaal werd er 19 keer aangegeven de huishonden acceptabel te vinden. Van deze 19 antwoorden zijn 14 respondenten aanhanger van de Islam. 18 keer werd aangegeven waakhonden acceptabel te vinden, hiervan zijn 15 respondenten aanhangers van de Islam. Geen van de respondenten vindt honden helemaal niet acceptabel. Twee respondenten hebben de optie 'Anders' gekozen, en daar het volgende bij geschreven: 'Honden kunnen psychologisch ook veel goed doet, dus medisch' en 'ik hou niet van honden in huis voor plezier'.

In enquêtevraag 9 (hond in huis accepteren) (n=22) is de respondenten gevraagd of zij een hond in huis zouden accepteren, het resultaat is weergegeven in Grafiek 9.

Grafiek 9: Aantal respondenten per antwoordcategorie van enquêtevraag 9 (hond in huis accepteren) (n=22), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders.

Hieruit blijkt dat elf respondenten een hond in huis zouden accepteren, acht respondenten zouden een hond in huis niet accepteren en drie respondenten hebben aangegeven een hond alleen onder bepaalde voorwaarden in huis te accepteren. Deze voorwaarden zijn als volgt beschreven: 'Om iemand die bijvoorbeeld blind is te begeleiden vind ik oké', 'Indien geen andere hulp thuis' en 'Als het in tuin blijft en niet binnen komt (tenzij het vriest buiten)'.

In enquêtevraag 12 (volgens Islam honden in huis toegestaan) (n=20) is de respondenten gevraagd of het volgens hen binnen de Islam toegestaan is om honden in huis te houden. Vijf respondenten hebben aangegeven dat zij denken dat het binnen de Islam wel toegestaan is om honden in huis te houden. Vier respondenten hebben hier een toelichting bij gegeven, namelijk 'Geen probleem', 'In de tuin mag het wel. Thuis ook als je goed verzorgd en alles schoon houdt', 'Onder het motto van nood breekt wet is het mogelijk, maar het dient zoveel mogelijk vermeden te worden' en 'Waarom niet'. Zes respondenten gaven aan dat het volgens hen binnen de Islam niet toegestaan is om honden in huis te houden. Drie respondenten hebben hier een toelichting bij gegeven, namelijk 'honden zijn onrein', 'Volgens de Islam is een hond niet binnenshuis toegestaan, omdat het als een onrein dier wordt gezien' en 'Ik denk dat het niet helemaal toegestaan is. Volgens mijn kennis, mag je niet bidden waar een dier woont maar honden buiten in de tuin is toegestaan. Het scheelt mij toch niet veel of het toegestaan is'. De overige negen respondenten gaven aan het niet te weten of de vraag niet te begrijpen.

In enquêtevraag 14 (islam over houden van honden) (n=18) is de respondenten gevraagd of zij kunnen aangeven wat de Islam zegt over het houden van honden. Vijf respondenten gaven aan dat het binnen de Islam niet toegestaan is om een hond te houden, vier van hen gaven als reden dat de hond onrein is. Twee respondenten gaven aan dat het wel toegestaan is honden te houden. Eén van hen gaf aan dat het toegestaan is om een hond te hebben om het huis te bewaken of te gebruiken bij de jacht. De andere respondent gaf aan dat je goed voor de hond moet zorgen. De overige respondenten gaven aan het niet te weten. Eén van hen gaf nog het volgende aan: 'Ik weet niet of Islam überhaupt iets zegt over honden alleen. Maar het zegt dat je van alle levenden moet houden omdat die ook door de God zijn gecreerd.'

3.4.1.3 ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 11 (manier houden van honden in Turkije), 12 (meest gangbare manier van houden van honden in Turkije), 13 (welke manier van honden houden acceptabel) en 14 (wat voor soort hond acceptabel) besproken.

In enquêtevraag 11 (manier houden van honden in Turkije) (n=3) is de respondenten gevraagd of zij weten op welke manier honden momenteel worden gehouden in Turkije. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen. De respondenten hebben twee keer de mogelijkheid 'in huis' gekozen, twee keer de mogelijkheid 'in de tuin', twee keer de mogelijkheid 'aan een ketting' en één keer de mogelijkheid 'in kennels'. In de respons van enquêtevraag 12 (meest gangbare manier van houden van honden in Turkije) (n=3) werd door één respondent aangegeven dat op het erf en/of aan de ketting het meest gangbaar is, en één andere respondent gaf aan dat in huis het meest gangbaar is. De andere respondent wist het niet.

Bij enquêtevraag 13 (welke manier van honden houden acceptabel) (n=2), waar meerdere antwoorden mogelijk waren, is twee keer aangegeven dat zij het houden van honden in huis het meest acceptabel vinden. De opties 'aan een ketting' en 'in kennels' is beiden één keer gekozen.

In enquêtevraag 14 (wat voor soort hond acceptabel) (n=3) is de respondenten gevraagd wat voor soort hond zij acceptabel vinden. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen. De opties 'waakhonden', 'jachthonden', 'politie-/drugshonden' en 'huis-/gezelschapshonden' zijn allen één keer gekozen.

3.4.2 IN TURKIJE AANWEZIGE FACILITEITEN VOOR HONDEN EN TOEGEPASTE TRAININGSMETHODEN

Eerst wordt de gevonden literatuur weergegeven, vervolgens worden de resultaten uit de twee gehouden enquêtes besproken.

3.4.2.1 LITERATUUR

Om een indruk te krijgen van de faciliteiten voor honden in Turkije en om de toegepaste trainingsmethodes te achterhalen werd eerst naar bedrijven met betrekking tot honden in Turkije gezocht. Volgens zoekmachines voor lokale bedrijven (Yelp, 2013) zijn er een aantal bedrijven met betrekking tot honden gevestigd in Turkije. Bij het invoeren van de naam van het bedrijf op Google, werden wel een aantal internetsites van de desbetreffende bedrijven gevonden. Omdat de meeste internetsites alleen in het Turks beschikbaar waren, kan niet altijd met zekerheid gezegd worden om wat voor soort bedrijf het gaat. Aan de hand van foto's op de internetsites was wel duidelijk te herkennen dat de bedrijven met honden werken. In het volgende is een tabel met de naam van het bedrijf, locatie, soort bedrijf en of de website (indien gevonden) ook (deels) beschikbaar in het Engels is, opgenomen. Deze lijst is geen volledige weergave van bedrijven die met honden te maken hebben maar zal als voorbeeld gebruikt worden om een inzicht te krijgen in wat voor soorten bedrijven er in Turkije gevestigd zijn.

Naam	Locatie	Soort bedrijf	Website in Engels
Dog Akademi	Izmir (A)	Kennel	Nee
Durupet	Izmir (A)	Online dierenwinkel	Nee
Bobyland	Izmir (A)	Hondenpension, hondenschool, kennel	Ja
BAFI K-9 Köpek Ciftligi	Izmir (A)	Kennel	Ja
Dohayko	Adana (B)	Dierenasiel	Nee
Petklinik	Ankara (C)	Dierenarts	Nee
Active Kennel	Ankara (C)	Hondenschool, kennel, hondenpension	Ja

Bakachen Club	Kennel	Istanbul (D)	Hondenschool, kennel Duitse Herders	Ja
Turgutreis Shelter	Animal	Turgutreis (E)	Dierenasiel	Geen eigen internet pagina
Active petshop		Onbekend	Dierenwinkel	Nee
Turkish rescue organisation	Animal	Verenigd Koninkrijk	Helpen van zwervhonden	Ja

Tabel 11: Voorbeelden van faciliteiten voor honden in Turkije en hun locatie. In de eerste drie kolommen wordt de naam, de locatie en de soort van het bedrijf weergegeven. In de laatste kolom is per bedrijf aangegeven, of er een website in het Engels beschikbaar is.

Om de geografische ligging van de gevonden bedrijven te verduidelijken, zijn deze in Afbeelding 2 in een kaart opgenomen. De kaart toont Turkije, en de gevonden plaatsen waarin faciliteiten voor honden aanwezig zijn, zijn aangegeven. De letters corresponderen met de letters achter de plaatsnamen in Tabel 11 in de kolom 'Locatie'.

Afbeelding 2: Kaart Turkije met plaatsen waar faciliteiten voor honden aanwezig zijn.

Deze kaart geeft duidelijk weer dat, voor zo ver bekend, de faciliteiten voor honden zich voornamelijk in grotere steden in het westen van Turkije bevinden. In het oosten van Turkije zijn geen faciliteiten voor honden gevonden. Van de websites die ook (deels) beschikbaar zijn in het Engels, kan meer informatie worden ontleend. Hier kon (gedeeltelijk) ook achterhaald worden, wat voor trainingsmethodes het desbetreffende bedrijf toepast. In Bijlage XXIII is een verdere omschrijving van de bedrijven opgenomen.

In onderstaande tabel 12 is weergegeven welke trainingsmethoden kennels en hondenscholen in Turkije gebruiken. Welke trainingsmethoden eventuele andere hondenscholen in Turkije gebruiken is onbekend.

Naam trainer/organisatie	Welke trainingen	Trainingsmethode
Yaman Ersel Yildirim	/	- play control - food control (= positieve bekrachtiging)
Active Kennel	/	Lijkt positief (slogan: 'We train with our brain, not pain')

BAFI K-9 Köpek Ciftligi	- basisgehoorzaamheid aan de lijn - basisgehoorzaamheid vervolg - basisgehoorzaamheid zonder lijn - beschermingsprogramma's (passieve bescherming, actieve bescherming, 'gun dogs')	/
Bakachen Kennel Club	- puppyprogramma - gehoorzaamheidstraining - beschermingstraining	/
Bobyland	/	/
Gusti Moldovan	- Puppytraining - Basistraining - Obedience - bodyguard and protection	Houdt rekening met: "the individual needs of the dog and owner"
Egitimi Köpek	- Agility - trimmen - Puppytraining - Basistraining - Obedience/ - gehoorzaamheidstraining - bodyguard and protection	
Danismanlik Hizmeti	- puppyprogramma - gehoorzaamheidstraining - gedragstherapie	

Tabel 12: Hondenorganisaties en trainingen/trainingsmethodes. In de tabel wordt per gevonden bedrijf de trainingen die het bedrijf aanbiedt weergegeven. In de laatste kolom is de gebruikte trainingsmethode aangegeven, indien deze achterhaald kon worden.

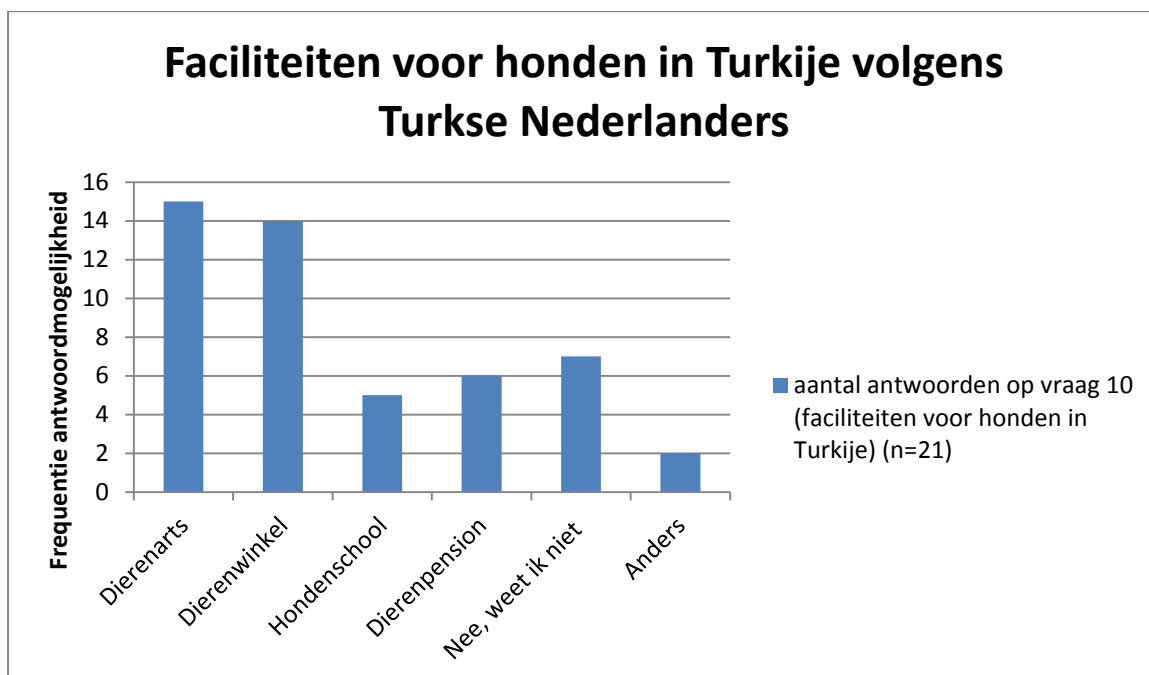
In de tabel is te zien, dat niet alle trainingsmethodes van de bedrijven achterhaald konden worden. De bedrijven, waarvan dit wel achterhaald kon worden, lijken een positieve trainingsmethode toe te passen.

Uit het literatuuronderzoek naar de trainingsmethoden voor honden in Turkije is verder gebleken dat er ook professionele hondentrainers aanwezig zijn. Yaman Ersel Yildirim is een Turkse hondentrainer, welke ook wel 'de dog whisperer van Turkije' wordt genoemd. Hij geeft in een interview met de Hurriyet Daily News (2011) aan dat hij vooral de relatie tussen de eigenaar en de hond belangrijk vindt. Verder geeft hij aan dat hij tot 2007 er een redelijk strenge trainingsmethode op na hield, en dat hij hier op aangesproken is. Sindsdien stelt hij het welzijn van de hond als prioriteit, waarbij hij aanhaalt dat gehoorzaamheid bij een hond makkelijker te trainen is als de hond niet bang is. Als trainingsmethode gebruikt hij 'play control' en 'food control', hij gebruikt dus positieve bekrachtiging als trainingsmethode.

3.4.2.2 ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 10 (faciliteiten in Turkije) en 11 (manier opvoeding/training) besproken.

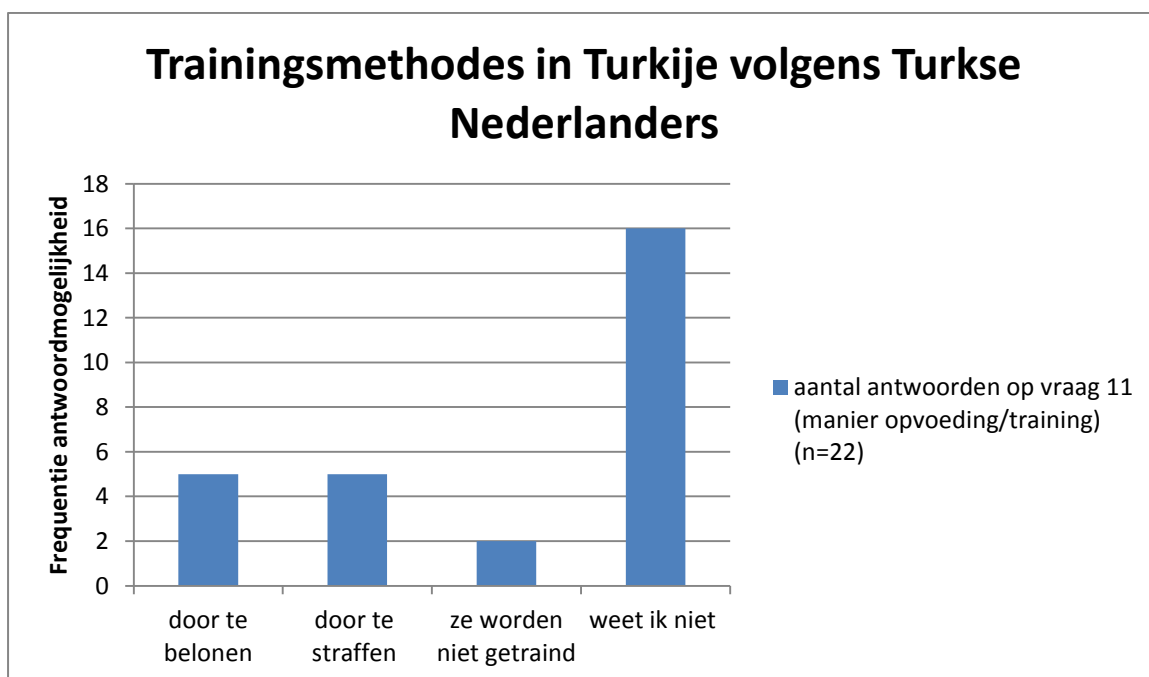
In enquêtevraag 10 (faciliteiten voor honden in Turkije) (n=21) is de respondenten gevraagd of zij faciliteiten specifiek voor honden in Turkije kennen. Bij deze meerkeuzevraag was het voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden aan te vinken. Zie Grafiek 10 voor de gegeven antwoorden.

Grafiek 10: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 10 (faciliteiten voor honden in Turkije) (n=21), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

Uit de grafiek blijkt dat 15 respondenten bekend zijn met een dierenarts in Turkije en 14 respondenten met een dierenwinkel. Zeven mensen kennen helemaal geen faciliteiten voor honden in Turkije. Twee respondenten hebben gekozen voor de optie 'Anders' en daarbij het volgende vermeldt: 'Ik denk dat dit alleen in de grote steden aanwezig is.' en 'Gruwelijke honden weeshuizen van de gemeentehuizen waar ze allemaal bij elkaar worden gedumpt en weinig te eten krijgen.'

In enquêtevraag 11 (manier opvoeding/training) (n=22) is de respondenten gevraagd of zij weten op welke manier honden in Turkije worden opgevoed/getraind. Bij deze meerkeuzevraag was het voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden aan te vinken. Zie Grafiek 11 voor de gegeven antwoorden.

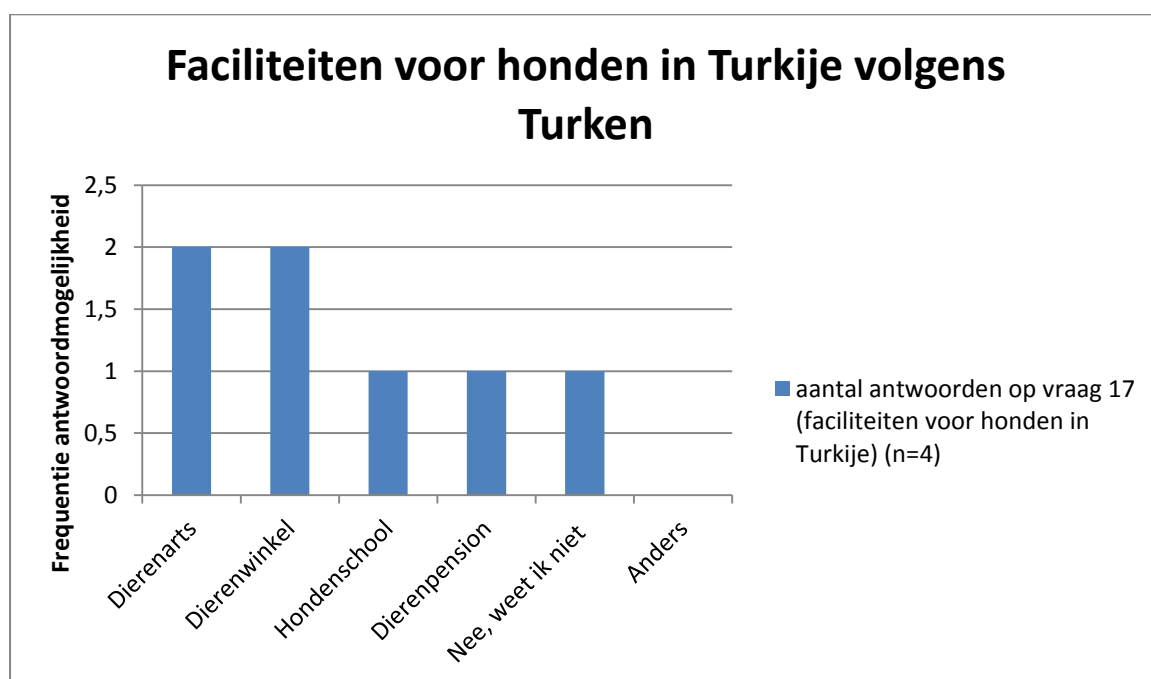
Grafiek 11: Aantal antwoorden per keuzemogelijkheid van enquêtevraag 11 (manier opvoeding/training) (n=22), enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

In de grafiek is te zien dat er verschillende trainingsmethoden voor honden in Turkije toegepast worden, maar dat het merendeel van de respondenten niet weet of en hoe de honden getraind worden. Een respondent heeft nog een kanttekening geplaatst met het volgende: 'ik denk dat het door leken meer op basis van straffen zal gebeuren. Maar mensen die er in opgeleid zijn, zullen wel beter weten.'

3.4.2.3 ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 17 (faciliteiten in Turkije) en 18 (manier opvoeding/training) besproken.

In enquêtevraag 17 (faciliteiten voor honden in Turkije) (n=4) is de respondenten gevraagd of zij faciliteiten specifiek voor honden in Turkije kennen. Bij deze meerkeuzevraag was het voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden aan te vinken. Zie Grafiek 12 voor de gegeven antwoorden.

Grafiek 12: Aantal antwoorden op enquêtevraag 17 (faciliteiten voor honden in Turkije) (n=4), enquête gehouden onder Turken. Het was voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen.

In de grafiek is te zien dat alle genoemde faciliteiten voor honden gekend worden door ten minste één respondent. Eén respondent heeft aangegeven met geen van de faciliteiten bekend te zijn.

In enquêtevraag 18 (manier opvoeding/training) (n=4) is de respondenten gevraagd of zij weten op welke manier honden in Turkije worden opgevoed/getraind. Bij deze meerkeuzevraag was het voor de respondenten mogelijk meerdere antwoorden te kiezen. Twee respondenten gaven aan het niet te weten, één respondent gaf aan dat honden niet getraind worden en één respondent gaf aan dat honden getraind worden door te belonen.

3.5 “ASSISTENTIEHONDEN IN TURKIJE”

In de volgende tekst worden de resultaten op de subvragen 10 (Mening Turkse bevolking assistentiehonden), 11 (Invloed religie, tradities en gewoontes op assistentiehonden), 12 (acceptatie van potentiële cliënt taken assistentiehond) en 13 (welzijn assistentiehond Turkije) besproken. Deze vragen hebben allen betrekking op het onderwerp ‘assistentiehonden in Turkije’. Er wordt eerst op de resultaten van het literatuuronderzoek ingegaan, en daarna worden de uitkomsten van de enquêtes beschreven.

3.5.1 MENING TURKSE BEVOLKING (VANUIT RELIGIE, TRADITIES EN GEWOONTES) OVER ASSISTENTIEHONDEN

Eerst wordt de gevonden literatuur weergegeven, vervolgens worden de resultaten uit de twee gehouden enquêtes besproken.

3.5.1.1 LITERATUUR

Op de internetsite van AngloINFO Limited (2013), is informatie te vinden voor mensen die naar Turkije willen immigreren. Er wordt gesteld dat assistentiehonden niet zeer bekend zijn in Turkije, maar dat er zeldzame particuliere bedrijven zijn die zich daarmee bezig houden. (AngloINFO Limited, 2013) Er wordt aangegeven dat de Bakachan kennel Club in Istanbul (zie paragraaf 3.3.2.1.) zich met assistentiehonden bezighoudt, er kan echter niet achterhaald worden of dit ook daadwerkelijk zo is.

Omdat assistentiehonden tot nu nauwelijks aanwezig zijn in Turkije, zijn deze ook nauwelijks bekend onder de Turkse bevolking. De Nederlander Ekrem Koc (29) is van Turkse afkomst, hij is volledig doof en ziet heel weinig. Hij heeft een geleidehond via KNGF Geleidehonden, Zippo. Hij vertelt in een interview met KNGF Geleidehonden dat hij bij een bezoek aan Turkije met zijn geleidehond positieve reacties ontving van vrienden en familie, maar niet iedereen was even enthousiast. Zo mocht hij de bus niet in en ook bij de kapper was hij niet welkom met Zippo. Volgens Ekrem komt dit doordat men in Turkije niet gewend is aan blindengeleidehonden. (KNGF Geleidehonden, 2013)

Verder worden er gevallen in België gemeld, waar Islamitische taxichauffeurs assistentiehonden weigeren in hun taxi. Dit omdat de honden als ‘onrein’ worden gezien in de Islam (zie ook paragraaf 3.3). De chauffeurs beroepen zich bij het weigeren van assistentiehonden op hun godsdienstvrijheid. (De Telegraaf, 2011) Het is niet met zekerheid te zeggen dat deze bevindingen ook gelden voor de Turkse bevolking. Er bestaan ook berichten dat assistentiehonden wel worden toegestaan door de Islam en Islamieten. In het onderdeel ‘Honden in Turkije’ kwam er naar voren dat het houden van een hond voor bepaalde doeleinden is toegestaan. Door assistentiehonden op basis van vergelijkbaarheid en noodzakelijkheid gelijk te stellen aan bijvoorbeeld jachthonden, zouden ook assistentiehonden toegestaan kunnen worden. Iets soortgelijks klinkt ook vanuit The Sharia Council, een raad in het Verenigd Koninkrijk dat moslims in het Verenigd Koninkrijk begeleidt bij religieuze kwesties. Zij geven aan dat zij vinden dat beperkte moslims geleidehonden mogen hebben omdat zulke hoog opgeleide dieren essentieel zijn voor de onafhankelijkheid van een beperkt persoon. Lord Nazir Ahmed, een moslim woordvoerder van de tweede kamer van het Britse parlement, geeft nog aan dat het binnen de Islam niet wordt aangemoedigd om een hond in huis te houden, maar indien de hond wordt gehouden vanwege veiligheid, is het wel toegestaan. Hij vindt dat een geleidehond van een blinde baas niet geweerd moet worden uit huis (Manchester Evening News, 2007).

Verder lijkt er een grote scheiding te bestaan tussen het platteland en de stad, waarbij de mensen op het platteland meer conservatief lijken; mensen op het platteland houden bijvoorbeeld meer vast aan tradities dan mensen in de stad. Wat betreft het inzetten van assistentiehonden bestaat er dan ook de kans dat de mensen in de stad meer open staan voor het inzetten van assistentiehonden (Uijen, 2004).

3.5.1.2 ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 7 (wat voor soort hond acceptabel), 8 (assistentiehond vergelijkbaar met werkhond), 9 (hond in huis accepteren), 12 (volgens Islam honden in huis toegestaan), 13 (volgens Islam assistentiehond toegestaan), 14 (islam over houden van honden) en 15 (problemen assistentiehond in Turkije) van de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders besproken. De vragen 7, 9, 12 en 14 zijn reeds besproken in het onderdeel 'honden in Turkije' (3.4.), en worden daarom hier niet uitgebreid besproken.

Uit enquêtevraag 7 (wat voor soort hond acceptabel) (n=22) bleek dat de respondenten huis-/gezelschapshonden en waakhonden als meest acceptabel zien. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.4.1.2.

In enquêtevraag 8 (assistentiehond vergelijkbaar met werkhond) (n=17) is er gevraagd of de Turkse Nederlanders een assistentiehond vergelijkbaar zouden vinden met een werkhond (waakhond, jachthond, politiehond). Zeven respondenten gaven aan het hiermee eens te zijn. Twee respondenten hebben hierbij een toelichting gegeven, namelijk 'Want ze doen allemaal hun werk en ze zijn nuttig voor de mensen' en 'Assisteren is dan ook een soort werk voor de hond'. Zeven respondenten gaven aan het hier niet mee eens te zijn. Drie respondenten hebben hierbij een toelichting gegeven, namelijk 'Niet echt. Een werkhond is vaak agressiever, dat is niet echt de bedoeling bij een assistentiehond denk ik', 'Ik denk dat het meer (structureel en 24/7) dan bovengenoemde kan betekenen voor een mens met beperkingen' en 'ik weet dat ze een werk-doel hebben maar werkhonden lijken mij heel wild. Ik vind de assistentie honden juist als gezelschapshonden. Rustig en beste vrienden van hun eigenaren, lijkt mij'.

Uit enquêtevraag 9 (hond in huis accepteren) (n=22) bleek dat elf respondenten een hond in huis zouden accepteren, drie zouden het onder voorwaarden accepteren en acht zouden het helemaal niet accepteren. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.4.1.2.

Uit enquêtevraag 12 (volgens Islam honden in huis toegestaan) (n=20) bleek dat vijf respondenten denken dat het binnen de Islam wel toegestaan is om honden in huis te hebben en zes respondenten denken dat het niet toegestaan is. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.4.1.2.

In enquêtevraag 13 (volgens Islam assistentiehond toegestaan) (n=20) is de respondenten gevraagd of het volgens hen binnen de Islam toegestaan is om een assistentiehond te hebben. Acht respondenten gaven aan dat zij denken dat het binnen de Islam wel toegestaan is om een assistentiehond te hebben. Drie respondenten hebben hier een toelichting bij gegeven, namelijk 'Geen probleem', 'Want het helpt mensen' en 'Ik denk van wel, waarom niet?'. Eén respondent heeft aangegeven dat hij denkt dat het niet toegestaan is om binnen de Islam een assistentiehond te hebben. De overige elf respondenten gaven aan dit niet te weten of hier niet zeker over te zijn. Twee respondenten hebben hierbij een toelichting bij gegeven, namelijk 'In eerste instantie, afgaande op het feit dat het volgens de Islam verboden is, zou ik nee zeggen. Maar het zou ook goed kunnen dat er uitzonderingen gemaakt kunnen worden' en 'Weet het niet, maar vast wel, want de islam is op alle gebieden heel tolerant'.

Uit enquêtevraag 14 (islam over houden van honden) (n=18) bleek, dat vijf respondenten denken dat het binnen Islam niet toegestaan is om honden te houden en twee denken dat het wel toegestaan is. De anderen wisten het niet. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.4.1.2.

In enquêtevraag 15 (problemen assistentiehond in Turkije) (n=18) is de respondenten gevraagd of zij verwachten dat iemand met een assistentiehond in Turkije tegen problemen aanloopt, en welke problemen zij dan verwachten. Zeven respondenten gaven aan geen problemen te verwachten. Drie respondenten voegden hier iets aan toe, namelijk: 'Tenzij je iets crimineels doet', 'Ik denk het eigenlijk niet. Maar de mensen zouden het wel heel spannend vinden' en 'Een assistentiehond kan je herkennen aan zijn uiterlijk. Een speciaal handvat bijvoorbeeld bij niet-ziende mensen'. Negen

respondenten gaven aan wel problemen te verwachten. De uitleg was heel gevarieerd:

- 'Mensen zullen het vreemd vinden dat een hond een mens ondersteunt'
- 'Ze mogen niet mee in taxi,dolmus,bus en als je hond hebt mag die hond niet mee naar familie of er komt geen visite bij je'
- 'Ik denk dat honden niet in de bus worden toegelaten. Verder weinig plekken om een hond uit te laten. Mensen wonen veelal in appartementen'
- 'Want in Turkije rijdt men door een rood stoplicht en rijdt men met volle gas over een voetgangerspad, waardoor jaarlijks nog steeds veel doden vallen. En de omgeving zal er vreemd van opkijken.'
- 'In bepaalde gemeenschappen wel denk ik:laag opgeleiden, extreem gelovigen.'
- 'Waarschijnlijk een hond binnenshuis en openbaarvervoer'
- 'De voorbeelden die jullie geven zullen zeker gebeuren. De mensen die assistentiehonden krijgen zullen zeker pioniers zijn op dit gebied!'
- 'Dat zou kunnen. Vooral in de winkels of bussen kunnen een probleem zijn en misschien sommige extreme gelovigen zouden de hond hun huis niet binnen laten. Een andere belangrijke problem is dat niemand anders dan de eigenaar mag een assistentie hond aanraken of belonen en dat zou moeilijk zijn in Turkije. mensen zijn ot bang of teveel liefhebben en ze laten dieren niet met rust. geven eten en raken aan (aaaien).'

Twee respondenten gaven aan het niet te weten.

In enquêtevraag 16 (reden voor problemen assistentiehond in Turkije) (n=16) is de respondenten gevraagd wat de reden zou kunnen zijn als iemand met een assistentiehond in Turkije tegen problemen aanloopt. Sommige respondenten hebben meerdere redenen aangedragen. De redenen zijn als volgt beschreven:

- 'Turkije is een land met een collectivistische cultuur, daarbij hoort dat mensen voor elkaar zorgen.'
- 'Als een hond voor je zorgt en je helpt, betekent het dat je geen omgeving hebt om voor je te zorgen en dat is vreemd in Turkije.'
- 'geloof'
- 'Vooroordelen, zonder kennis van de Islam.'
- 'Dat ze niet overal naar binnen mogen. Maar het is over het algemeen ook zo dat honden wel steeds acceptabeler worden in Turkije.'
- 'Reden is dat weinig mensen honden houden en dus is er geen noodzaak om faciliteiten voor honden te bieden.'
- 'Ontwikkeling van sommige mensen blijft achterwege.'
- 'Het geloof'
- 'Mensen zijn heel traditioneel, vinden dat honden op straat horen'
- 'Niet overal toegelaten worden, denk ik.'
- 'Onwetendheid en angst voor honden in het algemeen'
- 'Mensen kennen er geen assistentiehonden.'
- 'Onbekendheid en angst voor honden.'
- 'Bang zijn van dieren, Verkeerde percepties over honden, religieuze orientatie'

3.5.1.3 ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 14 (wat voor soort hond acceptabel), 15 (assistentiehond vergelijkbaar met werkhond), 16 (hond in huis accepteren), 19 (Islam over houden van honden), 20 (volgens Islam honden in huis toegestaan) en 21 (volgens Islam assistentiehonden toegestaan) van de enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije besproken.

In enquêtevraag 14 (wat voor soort hond acceptabel) (n=3) is de respondenten gevraagd welke soorten honden zij acceptabel vinden. De resultaten van deze enquêtevraag zijn reeds besproken, voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.4.1.3.

In enquêtevraag 15 (assistentiehond vergelijkbaar met werkhond) (n=4) is de respondenten gevraagd of zij een assistentiehond vergelijkbaar zouden vinden met een werkhond (waakhond, jachthond, politiehond). Drie respondenten gaven 'ja' aan en één respondent gaf 'nee' aan. Van de respondenten die een assistentiehond wel vergelijkbaar zouden vinden met een werkhond gaf één aan, geen reden hiervoor te hebben, één gaf aan de assistentiehonden vergelijkbaar te vinden met jacht- en waakhonden en één gaf aan te denken dat assistentiehonden een functionele waarde kunnen hebben, hoewel er betere mogelijkheden zijn volgens hem. De respondent die een assistentiehond niet vergelijkbaar vindt met een werkhond zegt dat Turkije niet geschikt is voor blindengeleidehonden.

In enquêtevraag 16 (hond in huis accepteren) (n=2) is de respondenten gevraagd of zij een hond in huis zouden accepteren. Eén respondent gaf aan geen hond in huis te accepteren. De andere respondent gaf aan een hond in huis alleen te accepteren als zij voldoende geïnformeerd is over honden en het samenleven met hun. Beide respondenten zijn aanhangers van de Islam en religie is (heel) belangrijk voor hen.

In enquêtevraag 19 (Islam over houden van honden) (n=3) is de respondenten gevraagd of zij kunnen aangeven wat de Islam zegt over het houden van honden. Eén respondent gaf aan het niet te weten. De andere twee gaven verschillende uitleg. Er werd aangegeven dat het normaal niet toegestaan is om honden in huis te houden, maar wel voor functionele taken buitenshuis en ook in huis, als er geen andere mogelijkheid bestaat. Verder werd aangegeven dat de Islam er tolerant over is, omdat er in de Islam simpelheid geadviseerd wordt dat het leven niet bemoeilijkt moet worden.

In enquêtevraag 20 (volgens Islam honden in huis toegestaan) (n=3) is de respondenten gevraagd of het volgens hen binnen de Islam toegestaan is om honden in huis te houden. Eén respondent gaf aan dat de honden als onrein gelden. Deze respondent heeft geen geloof en religie is niet belangrijk voor hem. De andere twee respondenten gaven aan dat het wel toegestaan is om honden in huis te houden. Zij zijn beide aanhangers van de Islam en religie is voor hun (heel) belangrijk.

In enquêtevraag 21 (volgens Islam assistentiehonden toegestaan) (n=2) is de respondenten gevraagd of het volgens hen binnen de Islam toegestaan is om een assistentiehond te hebben. Eén respondent gaf aan dat de honden als onrein gelden. Deze respondent gaf tevens aan geen geloof te hebben en religie niet belangrijk te vinden. De andere respondent gaf aan dat het wel toegestaan is. Deze respondent was aanhanger van de islam en gaf aan religie belangrijk te vinden.

3.5.2 ACCEPTATIE VAN POTENTIELE CLIËNT TAKEN ASSISTENTIEHOND

In deze paragraaf worden eerst de resultaten met betrekking tot subvraag 12 (acceptatie van potentiële cliënt taken assistentiehond) vanuit de literatuur beschreven, vervolgens wordt deze informatie aangevuld met gegevens uit de interviews met de cliënten van BultersMekke en daarna worden de resultaten uit de twee gehouden enquêtes besproken.

3.5.2.1 LITERATUUR

Om te bepalen welke taken een potentiële cliënt acceptabel vindt, moet er eerst bekeken worden welke taken een assistentiehond allemaal kan uitvoeren. Aangezien dit onderzoek zich richt op mensen met een lichamelijke beperking, wordt er alleen gekeken welke taken een assistentiehond *doorgaans* uitvoert voor mensen met een visuele of motorische beperking. Er wordt gekeken naar welke taken een assistentiehond *doorgaans* uitvoert omdat honden een grote diversiteit aan taken kunnen aanleren (Coren, 2010), bovendien vindt BultersMekke Assistance Dogs het belangrijk om de taken van de assistentiehond aan te sluiten bij de cliënt (BultersMekke Assistance Dogs^a, 2013).

De Assistance Dogs International (ADI) en Assistance Dogs Europe (ADEu) stellen dat alle assistentiehonden, ongeacht voor wie zij gebruikt worden, de basisvaardigheden van gehoorzaamheid moeten beheersen. De ADI is een samenwerkingsverband van non-profit

assistentiehondenorganisaties met als doel het welzijn van zowel de assistentiehonden als de cliënten te waarborgen (Assistance Dogs International, 2013^a). De ADEu is de Europese afdeling van de ADI (Assistance Dogs Europe, 2013^a). De basisvaardigheid beheersen houdt in dat iedere assistentiehond in reactie op stem of handsignalen moet gaan zitten, blijven, liggen, gecontroleerd naast de cliënt moet kunnen lopen en naar de cliënt moet komen als hij geroepen wordt. Hiernaast moeten alle assistentiehonden drie verschillende fysiek ondersteunende taken die de zelfstandigheid van de cliënt vergroten kunnen uitvoeren. Welke taken dit zijn, verschillen per beperking en bovendien ook per cliënt (Assistance Dogs Europe, 2013^b; Assistance Dogs International, 2013^b).

Hieronder wordt eerst kort aangegeven wat een blindengeleidehond en een ADL-hond is, en vervolgens welke taken voor hen gebruikelijk zijn.

Blindengeleidehond

Een blindengeleidehond is opgeleid om mensen met een visuele beperking te helpen. De belangrijkste taak is de baas te begeleiden bij het verplaatsen naar een gewenst doel (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.). Taken:

- Baas veilig door het verkeer leiden
- Obstakels ontwijken
- Trap, stoeprand, zebrapad aangeven
- Geldautomaat, brievenbus op commando zoeken
- Rekening houden met één meter rechts van hem en twee meter boven hem
- Intelligente ongehoorzaamheid: een commando weigeren als het commando gevaar op kan leveren voor de baas en hemzelf (KNGF Geleidehonden, 2013).

ADL-hond

De ADL-hond, waarbij ADL staat voor Activiteiten in het Dagelijks Leven, is opgeleid om iemand met een lichamelijke beperking te helpen met allerlei handelingen die in het dagelijkse leven voorkomen (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.). Taken:

- Deuren openen
- Liftknop bedienen
- Licht aandoen
- Kledingstukken uittrekken
- Dingen van de grond oprapen (BultersMekke Assistance Dogs, 2013^b; BultersMekke Assistance Dogs, n.d.).

Tot slot bieden assistentiehonden hun baas ook sociaal emotionele ondersteuning (BultersMekke Assistance Dogs^a, 2013) en zien cliënten hun assistentiehond als gezelschap (Thierens, 2007).

3.5.2.2 INTERVIEWS CLIËNTEN BULTERSMEKKE

Tijdens de interviews met de cliënten van BultersMekke werd de informatie uit de literatuur ondersteund: alle cliënten gaven aan hun assistentiehond als 'maatje' te zien. Tevens werden de volgende taken nog genoemd:

- Alarm bij epilepsie activeren
- Boodschappen dragen
- Kasten/laatjes/koelkast openen
- Helpen om in bed om te draaien
- Dingen (bijvoorbeeld telefoon of sleutels) op commando zoeken en apporteren
- Dekbed open trekken
- Portemonnee aan caissière overhandigen
- Bij hypo/hyper/epileptische aanval bij cliënt blijven (steun) en piepen (waarschuwen)
- Producten uit schappen winkel halen
- Was uit de wasmachine halen

- Was in wasmachine stoppen
- Hulp halen als er wat aan de hand is
- Alert zijn
- Ellebogen van slapende armen weer op rolstoelblad duwen

3.5.2.3 ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS

Voor dit onderdeel is het resultaat uit enquêtevraag 9 (hond in huis accepteren) relevant, deze is reeds beantwoord. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.4.1.2.

3.5.2.4 ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 16 (hond in huis accepteren), 23 (welke taken fijn om geholpen te worden) en 24 (voorstellen van assistentiehond ondersteund te worden) van de enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije besproken.

Uit enquêtevraag 16 (hond in huis accepteren)(n=2) bleek dat één respondent geen hond in huis zou accepteren en de andere respondent een hond in huis alleen onder voorwaarden zou accepteren. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.5.1.3.

In enquêtevraag 23 (welke taken fijn om geholpen te worden)(n=3) is de respondenten gevraagd of zij op het filmpje of in de informatieve tekst taken hebben gezien/gelezen, waarbij zij het fijn zouden vinden om geholpen te worden door een assistentiehond. Alle drie de respondenten gaven aan in geen van de taken door een hond ondersteund te willen worden.

In enquêtevraag 24 (voorstellen door assistentiehond ondersteund te worden) (n=4) is de respondenten gevraagd of zij het zich kunnen voorstellen om door een assistentiehond geholpen te worden. Zie voor een grafische weergave Grafiek 12.

Grafiek 13: Aantal respondenten per antwoordcategorie van enquêtevraag 24 (voorstellen door assistentiehond ondersteund te worden) (n=4), enquête gehouden onder Turken.

Zoals in grafiek 13 te zien gaven drie respondenten aan het zich niet voor te kunnen stellen om door een assistentiehond te worden ondersteund en één respondent gaf aan het zich wel voor te kunnen stellen door een assistentiehond ondersteund te worden. Deze respondent is aanhanger van de Islam en religie is voor haar belangrijk.

3.5.3 WELZIJN ASSISTENTIEHONDEN IN TURKIJE

In deze paragraaf wordt eerst op de resultaten op subvraag 13 (welzijn assistentiehonden in Turkije) vanuit de literatuur ingegaan, vervolgens wordt deze informatie aangevuld met gegevens uit de twee gehouden enquêtes.

3.5.3.1 LITERATUUR

Om een goed beeld van de behoeften van de honden te verkrijgen is er gekeken naar het Europese welzijnsbeleid, omdat deze aansluit bij de richtlijnen van BultersMekke. De basis van het welzijnsbeleid wordt in de Europese Unie sinds 1998 gevormd door de 'vijf vrijheden', opgesteld door de Farm Animal Welfare Council. De vijf vrijheden zijn: vrijheid van dorst, honger en malnutritie, vrijheid van ongerief, vrijheid van pijn, verwonding of ziekte, vrijheid om normaal gedrag te vertonen en vrijheid van angst en stress (Farm Animal Welfare Council, 1993). Voor het onderzoek naar assistentiehonden in Turkije betekent dit dat de honden die gebruikt worden voor teamcoachingsprogramma's bij hun eigenaar in Turkije aan alle vrijheden moeten kunnen voldoen (Coppinger, Fine, Peralta & Serpell, 2010). Om het welzijn van de honden in Turkije te meten kan gebruik worden gemaakt van het systeem van Welfare Quality®, welke voortvloeit uit de vijf vrijheden. (Heemink, Hilverda, Luyten & Ruis, 2013) Welfare Quality® is een Europees project, medegefinancierd door de Europese Commissie, en erop gericht het dierenwelzijn in de voedselindustrie te integreren. (Welfare Quality, 2004) Hiervoor hebben ze een systeem ontwikkeld, gebaseerd op vier principes: goede voeding, goede huisvesting, goede gezondheid en normaal gedrag. De principes zijn onderverdeeld in 12 criteria, welke gemeten kunnen worden. (Welfare Quality, 2013) De onderverdeling is in tabel 13 hieronder gevisualiseerd:

Welfare Quality®	
4 principes	12 criteria
Goede voeding	Afwezigheid van chronische honger of overvoeding
	Juiste samenstelling van het voer
	Afwezigheid van langdurige dorst
Goede huisvesting	Comfortabel klimaat
	Bewegingsvrijheid
	Omgevingsverrijking
	Comfortabel liggen en rusten
Goede gezondheid	Afwezigheid van verwondingen
	Afwezigheid van ziektes
	Afwezigheid van ongemak door ingrepen of handelingen
Normaal gedrag	Goede mens-dier relatie
	Positieve emotionele toestand
	Expressie ander soortspecifiek gedrag
	Expressie van sociaal gedrag

Tabel 13: Welfare Quality® principes en criteria om dierenwelzijn meetbaar te maken (Welfare Quality, 2013). In de tabel zijn de principes en criteria van Welfare Quality® weergegeven. De vier principes worden door de opdeling in 12 criteria meetbaar gemaakt.

Zoals in de tabel te zien is, zijn de vijf vrijheden in verschillende onderdelen van de principes en criteria van Welfare Quality® geïntegreerd. De criteria kunnen gebruikt worden om de situatie voor de dieren ter plekke te beoordelen.

Verder dient er rekening gehouden te worden met de richtlijnen en standaarden van ADEu en ADI. Deze zijn in de bijlagen XXIV (Richtlijnen ADI), XXV (Richtlijnen ADEu) en XXVI (Standards for Assistance Dogs Partners) opgenomen. De richtlijnen hebben betrekking op het training van de assistentiehonden en daardoor ook op het welzijn van de honden. In de richtlijnen van de ADEu (zie

bijlage XXV) wordt bij punt 12 en 16 gesteld, dat de cliënt-hond-teams op verschillende vlakken getest moeten worden, onder andere ook op het welzijn en de gezondheid van de honden.

3.5.3.2 ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS

Bij het onderdeel 'welzijn assistentiehonden in Turkije' horen de enquêtevragen 9 (hond in huis accepteren), 13 (volgens Islam assistentiehonden toegestaan) en 15 (problemen assistentiehond in Turkije) van de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders. De resultaten van deze vragen zijn bij de voorgaande onderwerpen al uitgebreid besproken, en zullen hier daarom maar kort beschreven worden.

Uit enquêtevraag 9 (hond in huis accepteren) (n=22) bleek dat elf respondenten een hond in huis zouden accepteren, drie zouden het onder voorwaarden accepteren en acht zouden het helemaal niet accepteren. Voor een uitgebreide uitleg zie 3.4.1.2.

Uit enquêtevraag 13 (volgens Islam assistentiehonden toegestaan) (n=19) bleek dat acht respondenten niet denken dat het toegestaan is om een assistentiehond in te hebben, één respondent denkt dat het wel toegestaan is en de overige respondenten weten het niet. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.5.1.2.

Uit enquêtevraag 15 (problemen assistentiehond in Turkije) (n=18) bleek dat zeven respondenten geen problemen zouden verwachten met assistentiehonden in Turkije, negen respondenten zouden wel problemen verwachten en twee respondenten gaven aan het niet te weten. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.5.1.2.

3.5.3.3 ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 16 (hond in huis accepteren), 21 (volgens Islam assistentiehonden toegestaan) en 22 (problemen assistentiehond Turkije en reden daarvoor) van de enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije besproken. De resultaten van de subvragen 16 en 21 zijn reeds besproken in het onderdeel 'Assistentiehonden in Turkije' en zullen daarom maar kort beschreven worden.

Uit enquêtevraag 16 (hond in huis accepteren)(n=2) bleek dat één respondent geen hond in huis zou accepteren en de andere respondent zou een hond in huis alleen onder voorwaarden accepteren. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.5.1.3.

Uit enquêtevraag 21 (volgens Islam assistentiehonden toegestaan) (n=2) bleek dat één respondent wel denkt dat assistentiehonden binnen de Islam toegestaan zijn en de andere denkt niet dat assistentiehonden binnen de Islam toegestaan zijn. Voor een uitgebreide uitleg zie paragraaf 3.5.1.3.

In enquêtevraag 22 (problemen assistentiehonden in Turkije en reden daarvoor)(n=4) is de respondenten gevraagd tegen welke problemen iemand met een assistentiehond in Turkije aan zou lopen en wat de redenen voor deze problemen zouden zijn. Alle respondenten gaven aan dat er problemen zouden ontstaan voor iemand met een assistentiehond in Turkije. Er werd aangegeven, dat het niet toelaten van de hond in het openbaar vervoer, openbare plaatsen zoals cafés en markten of het huis van familie of vrienden een probleem zou kunnen gaan vormen en dat honden in het openbaar vervoer en openbare plaatsen zelfs verboden zijn. Als reden voor de problemen werd aangegeven dat de mensen bang zijn voor honden. Een respondent gaf tevens aan, dat de mensen in Turkije geen rekening zouden houden met de blindenhonden bij de blinden.

3.6 "WETGEVING EN FINANCIËN"

In de volgende tekst worden de resultaten op de subvragen 14 (Begeleiding en opleiding 'cliënt-hond-teams' in Turkije), 15 (Turkse wet-/regelgeving voor assistentiehonden), 16 (Richtlijnen ADI en ADEu in Turkije), 17 (Tijd&geld voor assistentiehond in Turkije), 18 (Subsidie opleiden assistentiehond in Turkije), 19 (Kosten cliënt in Turkije voor assistentiehond) en 20 (Bereidheid tot

investeringen assistentiehond potentiële cliënt) besproken. Deze vragen hebben allen betrekking op het onderwerp 'wetgeving en financiën'. Er wordt eerst op de resultaten van het literatuuronderzoek ingegaan, waarbij ook de informatie uit het interview met de opdrachtgever besproken wordt. Daarna worden de uitkomsten van de enquête afgenomen bij de mensen met een lichamelijke beperking in Turkije beschreven. De vragen uit de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders hebben geen betrekking op dit onderdeel.

3.6.1. LITERATUURSTUDIE

De wet- en regelgeving in Turkije is, zoals in de inleiding al beschreven, in de laatste 20 jaar sterk veranderd omdat Turkije graag helemaal tot Europa wil behoren. (Uijen, 2004) Hierdoor wordt er, net als in Nederland, Europese wetgeving in Turkije gevoerd en vele Turken geven aan zich Europeaan te voelen (Hensboek et al., 2013). Uit het literatuuronderzoek bleek dat er omtrent de onderwerpen 'honden' en 'mensen met een beperking' een aantal wetten zijn, waarmee rekening gehouden moet worden als er assistentiehonden ingezet zullen worden.

In juli 2004 is in Turkije de wet op dierenbescherming in kracht getreden. Hiermee is Turkije het eerste islamitische land waar een dergelijke wet bestaat. De wet doelt onder andere op de vermindering van de zwerv- en straathonden in Turkije. Hiervoor is een 'neuter and returnprogramma' gestart van de 'Fethyle Friends of Animal Association'. De wet bevat ook een paragraaf over de verplichte castratie van honden van particulieren. (Straydogs Campaign, 2012)

In 2008 is er een amendement ingediend op de wet op dierenbescherming. Dit amendement houdt onder andere in dat dierenmishandeling zwaarder bestraft wordt en het verschil tussen dieren zonder en dieren met eigenaar zou niet meer gelden. (Actiezwerfhonden, 2012)

In 2012 was de Turkse overheid van plan de wet op dierenbescherming te veranderen, door zwaardere straffen voor dierenmishandelaars en nieuwe 'natural life parks' te introduceren, waar alle honden geplaatst worden, waarvan geen eigenaar gevonden kan worden. Hiermee zou ook geen 'neuter and return' meer plaatsvinden. Dierenbeschermers protesteerden er echter tegen, omdat deze wet in hun ogen zou leiden tot een massamoord van de honden. Dit zou komen doordat er geen toezicht op het dierenwelzijn is binnen de 'natural life parks', welke door de overheid verzorgd zouden worden. Ook zouden er volgens deze wet helemaal geen honden op straat meer toegestaan zijn. (Bozkurt, 2012)

Verder is de wet- en regelgeving met betrekking tot mensen met lichamelijke beperkingen van essentieel belang voor het in zetten van assistentiehonden in Turkije. De officiële herkende politiek omtrent mensen met een beperking is in de wetten en richtlijnen van de national disability council vastgelegd. Hierbij wordt de nadruk gelegd op preventie, individuele ondersteuning, maatregelen voor de bereikbaarheid, rehabilitatie en de anti-discriminatie wet. Voor mensen met een beperking worden via de wet de volgende diensten gegarandeerd: gezondheid en medische verzorging, training, rehabilitatie en consultatie, financiële zekerheid, werk, onafhankelijk leven en participatie in beslissingen welke invloed op de beperkte zelf heeft. (Michailakis, 1997)

In het geheel zijn er 43 wetten en 38 regelingen in Turkije met betrekking tot mensen met een beperking. De voordelen hierdoor zijn onder andere dat mensen met een beperking en hun familie recht op het reguliere maandelijkse minimumloon hebben, geen belasting hoeven te betalen voor apparaten die ter ondersteuning dienen zoals rolstoelen, het recht op gratis ambulante zorg hebben (zonder medicijnen) en een recht op gratis educatie en rehabilitatie in speciaal onderwijs, ook als dit particuliere instituten zijn. De overheid betaalt dus privéscholen en rehabilitatiecentra voor mensen met een beperking. (Eser, 2012)

Naast de wet- en regelgeving moet bij het inzetten en integreren van assistentiehonden er rekening gehouden worden met de richtlijnen van de ADI en ADEu. De ADI is een samenwerkingsverband van

non-profit assistentiehondenorganisaties met als doel het welzijn van zowel de assistentiehonden als de cliënten te waarborgen (Assistance Dogs International, 2013^a). De ADEu is de Europese afdeling van de ADI (Assistance Dogs Europe, 2013^a). In Bijlage XXIV en Bijlage XXV zijn de richtlijnen van de ADI en de ADEu opgenomen. Deze twee organisaties zijn voor het onderzoek van belang omdat de opdrachtgever BultersMekke aangesloten is bij de ADEu en daardoor ook bij de ADI. Zij dienen zich hierdoor te houden aan de standaarden die deze organisaties stellen.

De huidige situatie in Turkije moet op de voorwaarden van ADI en ADEu worden getoetst, om zeker te zijn dat de opdrachtgever in Turkije kan werken zonder in conflict te komen met deze richtlijnen. De belangrijkste aspecten van deze richtlijnen zijn onder andere dat er in Turkije trainingsmogelijkheden voor honden moeten bestaan, maar dat tot nu toe geen organisatie in Turkije zich op assistentiehonden richt. De aspecten waarin nog training nodig zou zijn, zijn vooral de kennis van potentiële cliënten over het verzorgen en omgaan met de hond en het opleiden van deskundige trainers en begeleiders voor de 'cliënt-hond-teams'. Zie voor een compleet overzicht van de richtlijnen getoetst op de situatie in Turkije Bijlage XXVII.

Om de genoemde aanpassingen te kunnen doen is het van belang te weten hoe veel kosten qua tijd en geld hiervoor nodig is en of potentiële cliënten in Turkije over de mogelijkheid beschikken deze kosten te kunnen dragen. De opleiding van een assistentiehond bij het bedrijf BultersMekke duurt een jaar (oudere hond) tot twee jaar (pup) en de opleiding bestaat uit het volgende:

- Basistraining: 10 tot 12 trainingsmomenten van vier uur (incl. verslaglegging) gedurende het eerste jaar voor een pup. Mogelijk minder trainingsmomenten voor een oudere hond in ongeveer een half jaar. 1 training per 3/4 weken.
- Teamcoaching: de teamcoaching neemt een half tot driekwart jaar in beslag. Er vindt 1 training per 2/3 weken plaats, afhankelijk van de te leren taken. (J. Mekke, persoonlijke communicatie, 9-1-2014)

Na de opleiding wordt er nog voortgangsbegeleiding onderhouden: twee trainingsmomenten van vier uur (incl. verslaglegging) per jaar, waarbij tijdens één trainingsmoment de basistest wordt afgenomen. (J. Mekke, persoonlijke communicatie, 9-1-2014)

In Nederland kost het voor BultersMekke tussen de €6.000 en €18.000 om één assistentiehond op te leiden. €18.000 is tevens de maximale vergoeding die een verzekering geeft (indien de verzekering van de cliënt de opleiding dekt). (J. Mekke, persoonlijke communicatie, 9-1-2014) Uit de literatuurstudie naar financieringsmogelijkheden in Turkije bleek, dat de mogelijkheden voor mensen met een beperking in Turkije om subsidies te ontvangen heel beperkt te zijn. Er bestaat alleen de mogelijkheden op internationaal niveau van mensenhulporganisaties hulp te ontvangen. De subsidies van deze mensenhulporganisaties richten zich op mensen met een lichamelijke beperkingen die weinig ondersteuning van hun gezin/omgeving ontvangen (VNG, 2013).

Er zijn binnen de EU twee organisaties gevonden waar mensen met een lichamelijke beperking in Turkije terecht zouden kunnen voor subsidies. Namelijk VNG International en Europees Sociaal Fonds (ESF). De VNG biedt subsidies aan om de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van mensen aan te moedigen en te bevorderen (VNG, 2013). Ook zijn er subsidies van het ESF mogelijk, zij maken geld vrij om ervoor te zorgen dat werklozen en gehandicapten een betere of nieuwe baan kunnen vinden (Europa Nu, 2014). Het is niet zeker dat zij ook subsidies zouden verstrekken voor het opleiden van een assistentiehond.

Door het gebrek aan subsidies voor het opleiden van assistentiehonden in Turkije, zou een potentiële cliënt in Turkije de kosten waarschijnlijk zelf moeten betalen. De kosten qua tijd en geld voor een assistentiehond in Turkije zijn sterk afhankelijk van de constructie die gekozen wordt. De opdrachtgever heeft aangegeven een voorkeur te hebben voor een constructie waarbij hondentrainers worden om-/bijgeschoold tot hulphondinstructeur, zodat het contact met de Turkse cliënten via hen verloopt. (J. Mekke, persoonlijke communicatie, 9-1-2014) Bij andere constructies,

waarbij Nederlandse instructeurs naar Turkije zouden afreizen, zullen er voor BultersMekke nog structureel kosten voor het reizen tussen Turkije en Nederland bijkomen, ook met de reistijden moeten zij dan rekening houden.

In het interview met de opdrachtgever (J. Mekke, persoonlijke communicatie, 9-1-2014) zijn verder een aantal eisen naar voren gekomen die vanuit BultersMekke worden gesteld aan de begeleider van een cliënt-hond-team. De genoemde eisen gelden voor begeleiders in Nederland, maar zullen (aangepast) ook gelden in Turkije. De begeleider moet een opleiding (en bij voorkeur ook ervaring) hebben in de richting van zowel mens als hond.

Op hondengebied valt hierbij te denken aan een instructeurscursus tot hondentrainer, waarbij ook modules gedragsbegeleiding voor (probleem)honden zijn gevolgd. In Nederland zijn in ieder geval de modules 'Hoe leren honden', 'Ethologie' en 'Cliëntgericht adviseren' verplicht (J. Mekke, persoonlijke communicatie, 9-1-2014).

Op het gebied van mensen zijn geen specifieke eisen genoemd; wel is het verplicht om een opleiding gedaan te hebben in de zorg-/welzijnssector. Verder heeft de opdrachtgever aangegeven dat het belangrijk is dat de begeleider het team zelfstandig kan opleiden en begeleiden tijdens het gehele traject. Daarnaast moet de begeleider flexibel zijn, een open houding hebben, creatief zijn in het aanleren en bijstellen van problemen en goed kunnen samenwerken met andere organisaties die zijn betrokken bij mensen met beperkingen (J. Mekke, persoonlijke communicatie, 9-1-2014).

Voor de begeleiding van de 'cliënt-hond-teams' in Turkije betekent dit het volgende. Bij de beantwoording van subvraag 8 kwam er naar voren dat er zeker een aantal hondenscholen in Turkije zijn gevestigd. Bij subvraag 9 kwam naar voren dat Yaman Ersel Yildirim een bekende hondentrainer is in Turkije. Waarschijnlijk kan er aangenomen worden dat de hondentrainers bij de hondenscholen en Yaman Ersel Yildirim in ieder geval een basisopleiding hebben gehad tot hondentrainer. Er kan niet met zekerheid worden gezegd of de opvattingen en trainingsmethoden ook bij BultersMekke aansluiten (zie ook subvraag 9). Als dit niet het geval is, is omscholing noodzakelijk.

Wat betreft opleidingen in de zorg-/welzijnssector kan er geen duidelijkheid worden gegeven door de taalbarrière. Op de Engelstalige website van 'Study in Turkey' zijn er wel universitaire opleidingen te vinden die worden aangeboden voor buitenlandse studenten, hiertussen lijken geen opleidingen richting zorg en/of welzijn te staan. Dit kan komen doordat er voor de buitenlandse studenten maar een beperkt aanbod geldt, maar daarnaast is het ook mogelijk dat dergelijke studies op een lager niveau worden aangeboden.

Samengevat kan er gezegd worden dat de kans wel bestaat dat er mensen in Turkije zijn die in één van beide richtingen (hond of mens) een opleiding hebben gevolgd die geschikt zijn. Echter is de kans groot dat omscholing in de andere richting nog noodzakelijk is.

3. 6. 2. INTERVIEW CLIËNTEN BULTERSMEKKE

De cliënten van BultersMekke hebben in de interviews aangegeven welke kostenposten zij hebben door hun hond. Deze kosten zijn redelijk in overeenstemming met het hebben van een 'gewone' hond (LICG, 2013), behalve het feit dat een aantal cliënten aangaf de hond verplicht te moeten verzekeren van hun eigen verzekering. Dit kan beschouwd worden als een extra kostenpost, maar kan er juist ook voor zorgen dat de kostenpost 'onvoorzien' lager uitvalt dan bij een hond die niet verzekerd is. Verder is het niet bekend of er überhaupt verzekeringen voor honden bestaan in Turkije. In Nederland worden de eenmalige kosten voor een hond geschat op €912 - €1512, de maandelijkse kosten op €112, de jaarlijkse kosten op €130 - €254 en de optionele kosten op €220 - €700. Zie Bijlage XXVIII voor een berekening van deze kosten. De genoemde bedragen zijn afgerond en slechts een indicatie, de daadwerkelijke bedragen kunnen sterk verschillen. Er is geen rekening gehouden met onvoorziene kosten.

3. 6. 3. ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE

In deze subparagraaf worden de resultaten van de enquêtevragen 25 (hoeveel geld maandelijks besteden aan hond) en 26 (hoeveel tijd dagelijks besteden aan hond) van de enquête afgenomen bij de mensen met een lichamelijke beperking in Turkije besproken.

In enquêtevraag 25 (hoeveel geld maandelijks besteden aan hond) (n=4) is de respondenten gevraagd hoeveel geld zij bereid zijn te besteden aan een hond, indien zij ondersteund zouden worden door een eigen assistentiehond. Eén respondent gaf aan niet bereid zijn geld eraan te besteden, de andere drie gaven aan wel bereid te zijn geld te besteden aan de hond. Uit de antwoorden werd echter niet helder hoeveel geld de potentiële cliënten maandelijks voor hun assistentiehond zouden willen/kunnen besteden.

In enquêtevraag 26 (hoeveel tijd dagelijks besteden aan hond) (n=4) is de respondenten gevraagd hoeveel tijd zij bereid zouden zijn om dagelijks in een assistentiehond te investeren. Twee respondenten gaven aan geen tijd te willen/kunnen besteden aan een assistentiehond, één respondent gaf aan minimaal drie of vier uren per dag te willen investeren. De andere respondent gaf aan het niet te weten.

4. DISCUSSIE

Het onderzoek naar de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije in te zetten is in opdracht van de organisatie BultersMekke uitgevoerd. Dit onderzoek heeft zich alleen gericht op mensen met een motorische of visuele beperking. De opdrachtgever heeft een cliënt welke in Tadzjikistan woont, en wilde daarom weten of hij zijn activiteiten kan uitbreiden naar andere landen zoals Tadzjikistan. Omdat de mogelijkheden voor een onderzoek in en over Tadzjikistan beperkt zijn, is ervoor gekozen Turkije te onderzoeken als tussenstap. De discussie van dit onderzoek is opgesplitst in een methodendiscussie en een resultatendiscussie.

4.1. METHODENDISCUSSIE

Voor het onderzoek is gekozen voor een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethodes. Omdat het onderzoek groot was, is er bewust voor gekozen om per onderzoekpopulatie de meest geschikte onderzoeksmethode te gebruiken. Er waren drie onderzoekspopulaties, namelijk zes Nederlandse cliënten van het bedrijf BultersMekke, drieëntwintig Turkse Nederlanders en vijf mensen met een lichamelijke beperking uit Turkije.

Clienten BultersMekke

Tijdens de interviews met de cliënten van BultersMekke bleek dat het voor zowel de cliënten als de onderzoekers fijner was geweest om de interviews persoonlijk af te nemen in plaats van via Skype. Dit omdat het interviewen via Skype minder persoonlijk was en nonverbaal communicatie soms gemist werd, waardoor er minder op de antwoorden van de cliënten ingespeeld kon worden. Ook wilden alle cliënten hun honden laten zien, wat soms maar moeilijk mogelijk was, en één cliënt kon de camera in verband met haar lichamelijke beperking niet zelf instellen. In de interviews waren vrij weinig vragen opgenomen over de beperkingen van de cliënt. Dit zou wel een aanvulling zijn geweest, omdat de behoeftes hierdoor nog beter achterhaald zouden kunnen worden. Ook bleek tijdens de interviews, dat de cliënten er zelf graag meer over wilden vertellen. Bovendien is er maar één cliënt met een visuele beperking geïnterviewd, omdat het cliëntenbestand van BultersMekke niet voldoende toereikend bleek voor meer mensen met visuele beperkingen. Indien er meer mensen met een visuele beperking geïnterviewd waren, zou er een evenwichtiger beeld verkregen kunnen worden van deze beperking.

Turkse Nederlanders

Het eerste idee voor het onderzoek naar het dagelijkse leven van mensen in Turkije en hun kijk op honden en mensen met een beperking, was om veldonderzoek in Turkije te doen. Omdat de kosten van een veldonderzoek te hoog bleken is ervoor gekozen om de mening van mensen met een immigratieachtergrond uit Turkije, welke in Nederland wonen, in plaats van mensen welke in Turkije leven, te onderzoeken.

Ondanks dat het onderzoeksteam zowel de tijdsplanning voor het onderzoek heeft aangepast en extra moeite in het werven van respondenten heeft gestopt, lukte het niet om de gewenste 36 Turks Nederlandse respondenten te verkrijgen. Het totale aantal respondenten van de Turkse Nederlanders was 23 respondenten, waarvan twee Turkse Duitsers. Door het feit dat vaak antwoorden ontbraken, was het aantal respondenten per vraag vaak lager dan 23. Voor het onderzoek betekent dit dat de kwantitatieve data niet voldoende betrouwbaar is; de chi-kwadraattoets kon dan ook niet gebruikt worden om volledig betrouwbaar aan te tonen dat er geen verbanden bestaan tussen de getoetste variabelen.

Naast het feit van het lage aantal respondenten bestaat er ook het feit dat 4 respondenten niet aan de voorwaarden van het onderzoek voldaan hebben. De voorwaarde was dat er geen respondenten mee genomen zouden worden van latere generaties dan de tweede generatie, omdat deze mensen al heel erg gewend zijn aan Nederland en hun mening niet representatief zou zijn voor mensen uit Turkije. Onderzoek van Huijink, Gijsberts en Dagevos (2010) bevestigen dit idee; zij geven aan dat de tweede generatie op het gebied van onder andere onderwijs, beheersing van het Nederlands en

oriëntatie op de Nederlandse samenleving duidelijke vooruitgang boekt ten opzichte van de eerste generatie Turkse Nederlanders. Aangenomen dat de assimilatietheorie van Gordon (1964), welke stelt dat mensen die immigreren in een land in de loop der jaren, en over generaties, op alle aspecten steeds meer gaan lijken op de bevolking in het betreffende land, van toepassing is op de Turkse Nederlanders, lijken de latere generaties nog meer op de autochtone Nederlandse bevolking. Maar omdat de respons zo laag was, zijn de respondenten uit de latere generaties toch meegenomen in het onderzoek. Hoewel het door de lage respons niet duidelijk naar voren kwam, is het mogelijk dat er een licht vertekend beeld is verkregen doordat de Turkse Nederlanders van de latere generaties toch meegenomen zijn.

Verder valt het op dat 72% van de respondenten hoogopgeleid is (HBO & WO), terwijl maar 6% van de totale bevolking Turkse Nederlanders hoogopgeleid is (CBS, 2013). In het onderzoek is dit niet duidelijk naar voren gekomen, maar de kans bestaat dat de resultaten van het onderzoek er anders uit hadden gezien als er meer laag opgeleide mensen tussen de respondenten zaten. Dit omdat hogeropgeleiden met betrekking tot sociale waarden liberaler en toleranter georiënteerd zijn dan lageropgeleiden. (Rijken & Liefbroer, 2011) Het verschil in opleidingsniveau van de respondenten is deels te verklaren doordat de enquête onder andere verspreid is onder Turkse (universitaire) studentenverenigingen. Deze mensen waren wellicht meer bereid de enquête in te vullen omdat zij zich kunnen verplaatsen in het uitvoeren van een (afstudeer)onderzoek. Hiernaast bestaat het vermoeden dat de mensen die zich niet konden verplaatsen in het uitvoeren van een (afstudeer)onderzoek, geen affiniteit hebben met honden en/of geen sterke mening hebben over het onderwerp, de enquête vanwege gebrek aan interesse niet ingevuld hebben ondanks dat zij de uitnodiging wel hebben gezien.

Positief aan de enquête is dat door de gekozen methode van zowel open als gesloten vragen een aantal respondenten heel uitgebreid en informatief de open vragen beantwoord hebben, waardoor het voor het onderzoeksteam mogelijk was de situatie vanuit hun perspectief te bekijken. Hierdoor was het mogelijk om in andere richtingen te denken, waar de onderzoekers niet zelf op waren gekomen.

Mensen met een beperking in Turkije

Het onderzoek naar de mensen met een beperking in Turkije was het moeilijkste onderdeel van het onderzoek, omdat er ten eerste de vraag rees hoe men met mensen met een kenmerk als een beperking in een ander land in contact kan komen. Een grote beperking bij dit stuk van het onderzoek was de taalbarrière, omdat geen van de onderzoekers Turks machtig is. De verwachting om een grote aantal respondenten te verkrijgen was daarom heel klein.

Om mensen met een beperking in Turkije te kunnen benaderen is ervoor gekozen, contact op te nemen met organisaties voor mensen met een beperking welke in Turkije gehuisvest zijn. Deze organisaties zijn eerst via mail en later telefonisch door het onderzoeksteam om hun medewerking verzocht. De organisaties zijn gebeld omdat er geen respons kwam op de mail. Dit zou kunnen komen doordat de mails in december (feestmaand) zijn uitgestuurd, maar bijvoorbeeld ook doordat degene die de mail las geen Engels machtig was en/of geen interesse had in het onderwerp. Van de organisaties die telefonisch gesproken zijn, reageerde de helft vrij positief. Drie organisaties wilden hun medewerking verlenen, maar gaven allen aan dat het vanwege het onderwerp en de taal van de enquête (Engels, Nederlands of Duits) moeilijk zou kunnen zijn. Uit de respons is dit ook wel gebleken, er zijn 5 respondenten verkregen, en het doel was om minstens 6 respondenten te verkrijgen. Hoewel de verkregen respons dus maar één respondent minder was dan het doel, was dit toch vrij weinig omdat niet alle respondenten alle vragen in hebben gevuld. Mogelijk hebben de respondenten een aantal vragen niet ingevuld omdat zij de vraagstelling in het Engels niet goed begrepen of niet wisten hoe zij zich in het Engels moesten uitdrukken. Verder zijn er enkel respondenten met een visuele beperking bereikt, en van één respondent was het type beperking onbekend. Gezien het feit BultersMekke zich meer richt op mensen met een motorische beperking dan op mensen met een visuele beperking, sluit dit minder goed aan dan gehoopt. Bovendien was er

op basis van het uitsturen van de enquêtes in andere talen dan in het Turks al een bepaalde voorselectie binnen de doelgroep, omdat de kans dat bijvoorbeeld lager opgeleiden één van de talen machtig was geringer dan bij hoger opgeleiden. Dit is ook gebleken doordat drie van de vijf respondenten WO als opleidingsniveau hebben aangegeven. Verder hebben er alleen respondenten gereageerd die woonachtig zijn in de stad, terwijl is gebleken dat er grote verschillen bestaan tussen het platteland en de stad (Uijen, 2004). Ondanks dat de wervingsperiode van de respondenten is verlengd, is het niet gelukt meer respondenten, met een grote variëteit in de selectiecriteria, te verkrijgen.

Hoewel de respons en de variëteit in de respondenten tegenviel, was het toch een grote aanvulling voor het onderzoek omdat drie van de vijf respondenten op de meeste open antwoorden uitgebreid antwoord hebben gegeven. Dit gaf een goed inzicht in het dagelijkse leven van mensen met een beperking in Turkije en hun mening over het onderwerp assistentiehonden.

4.2. RESULTATENDISCUSSIE

Tijdens het onderzoek kwam veel tegenstrijdigheid uit de resultaten naar voren, namelijk rondom de kijk van de Turkse bevolking op mensen met een beperking en hun kijk op honden. Omdat 99,8% van de Turkse bevolking aanhangers zijn van de Islam (CIA, 2013), wordt de Islam in veel gevallen als uitgangspunt genomen. Belangrijk hierbij is dat de Islam erg interpretatief gevoelig is; 'de' Islam bestaat eigenlijk niet (Esposito, 1998; Vanderwaeren, 2005).

Enerzijds kwam er in de literatuur naar voren dat ieder mens, ongeacht zijn lichamelijke toestand, door God geacht wordt en een eervolle positie inneemt (Ghaly, 2008), anderzijds zijn er berichten dat mensen hun beperkte kind willen 'verstoppen' (Huysmans, 2009; Ghaly, 2008^a) en meldingen over discriminatie (OZIDA, 2013). In de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders gaf geen van de respondenten aan een negatieve houding te hebben tegenover mensen met een lichamelijke beperking, maar de mensen met een lichamelijke beperking uit Turkije gaven wel aan bekend te zijn met discriminatie. Deze tegenstrijdigheid kan deels verklaard worden door de neiging van de Turks Nederlandse respondenten om sociaal wenselijke antwoorden te geven (Verstraete, 2008). Een andere mogelijkheid is dat mensen (inclusief de Turks Nederlandse respondenten) wel discrimineren, maar zich hier niet bewust van zijn (Corporaal, Ginjaar-Maas, Heijden, Leeser-Gassan, Penninx, Sietaram et al., 1996; Voncken & Westendorp, 2007).

Wat betreft de hond is er in de literatuur gevonden dat er binnen de Islam al tegenstrijdigheid bestaat over honden; er zijn drie belangrijke geleerden die een mening over de hond hebben gegeven. Eén van hen zegt dat de hele hond rein is, één zegt dat de hele hond onrein is en de laatste zegt dat het haar van de hond rein is, maar zijn speeksel onrein. (Al-Islaam, 2013) In de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders kwam dit ook terug doordat veel respondenten aangaven niet te weten wat de Islam zegt over honden, en van de mensen die dat wel wisten, spraken een aantal elkaar tegen. Opvallend is dat er in de totale enquête maar door vier respondenten de 'onreinheid' van de hond is aangehaald, wel zijn er hiernaast een aantal respondenten die spraken over de hygiëne in huis. In de enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije heeft geen van de respondenten de 'onreinheid' van de hond aangehaald, ook de hygiëne in huis is niet genoemd. Een verklaring voor het feit dat de Turkse mensen dit niet noemden zou kunnen zijn dat zij dit in het Engels niet wisten te beschrijven. De tegenstrijdigheid van de gevonden literatuur en antwoorden in de enquêtes kan verklaard worden door de interpretatiegevoeligheid van de Islam. Ook is het mogelijk dat men zich hierin nooit heeft verdiept omdat het binnen de Turkse cultuur nu eenmaal niet 'gewoon' is om bezig te zijn met honden en honden te houden.

In de enquête gehouden onder de Turkse Nederlanders was tevens opvallend, dat er een verschil bestaat in het aantal respondenten dat honden in huis of een huis-/gezelschapshond acceptabel vindt en het aantal respondenten dat een hond in huis zou accepteren. Dat er sommige respondenten bijvoorbeeld aangaven een hond in huis niet te accepteren, terwijl zij huis-

/gezelschapshonden wel acceptabel vonden kan komen doordat er bij enquêtevraag 9 geen onderscheid is gemaakt in het eigen huis en het huis van een ander. Het lijkt erop dat de meeste respondenten de vraag hebben opgevat of zij een hond in hun *eigen* huis zouden accepteren. Hierdoor kan het verschil in het aantal respondenten die een huis-/gezelschapshond wel zouden accepteren verklaard worden. Achteraf gezien zou het beter zijn geweest om twee vragen te formuleren, bijvoorbeeld 'Zou u een hond in het huis van een bekende/familielid accepteren? Zou u dan nog bij diegene op bezoek willen gaan?' en 'Zou u een hond in uw eigen huis accepteren?'. Hierdoor zou een duidelijker beeld gecreëerd kunnen worden van de acceptatie van huis-/gezelschapshonden op de ene kant en de het accepteren van honden in huis aan de andere kant.

Vooraf aan het onderzoek bestond er de verwachting dat de leefomstandigheden van mensen met een beperking in Turkije redelijk vergelijkbaar zouden zijn als in Nederland, onder meer omdat Turkije al deels bij Europa hoort (Uijen, 2004) en als doel heeft om volledig bij Europa te horen (Burrell & Oskam, 2005). Echter kwam er uit zowel de literatuur als de enquêtes naar voren dat er wel grote verschillen bestaan. Zo wordt het binnen de Turkse cultuur als een traditionele plicht gezien om binnen de familie zorg te verlenen aan mensen met een beperking (Vimu, 2013). Hieruit ontstaan beperkingen voor het project "Assistentiehonden in Turkije", omdat de mensen niet bekend zijn met assistentiehonden (AngloINFO Limited, 2013) en omdat, zoals aangegeven in de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders, '[Turkse mensen] het vreemd vinden dat een hond een mens ondersteunt'. Ook kwam er uit de literatuurstudie naar voren dat er, anders dan in Nederland, grote verschillen bestaan tussen de stad en het platteland (Uijen, 2004). Er zijn geen Turkse respondenten verkregen die op het platteland wonen. Voor het onderzoek heeft dit als gevolg dat er geen beeld is verkregen van de mensen met een lichamelijke beperking op het platteland in Turkije, echter kwam er in het literatuuronderzoek al wel naar voren dat er in de stad waarschijnlijk een grotere slagingskans is om assistentiehonden in te zetten omdat men op het platteland meer conservatief lijkt (Uijen, 2004). Ook in de enquête gehouden onder Turkse Nederlanders kwam er naar voren dat faciliteiten voor honden waarschijnlijk alleen aanwezig zijn in grote steden en één respondent gaf de tip het project te starten in de stad Izmir omdat iedereen daar een hond lijkt te hebben. Verder kwamen er in de enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije maar twee aanpassingen in huis naar voren, namelijk alarmknopjes en een gelijkvloerse woning. In vergelijking met de aanpassingen die de cliënten van BulterMekke in de interviews aangaven was dit heel weinig. Dit verschil kan gezocht worden in landsverschillen, maar ook doordat de geïnterviewde cliënten van BulterMekke bijna allen een motorische beperking hadden, en de mensen uit Turkije met een beperking allen een visuele beperking hadden.

Hoewel veel gegevens erop wijzen dat het inzetten van assistentiehonden in Turkije het beste gestart kan worden in de stad, is het wel een belangrijk punt dat vijf Turks Nederlandse respondenten aangaven dat de meeste mensen in Turkije in een appartement of een flat wonen. Hoewel dit niet duidelijk naar voren is gekomen uit de enquête gehouden onder mensen met een lichamelijke beperking in Turkije, lijkt het erop dat de respondenten inderdaad in een appartement of flat wonen. In ieder geval is duidelijk, dat geen van hen aangegeven heeft over een tuin te beschikken, ondanks dat er specifiek naar een tuin gevraagd werd. Samen met het feit dat veel van de Turkse Nederlanders en alle mensen met een lichamelijke beperking uit Turkije aangeven problemen te verwachten rondom het toelaten van assistentiehonden in openbare gelegenheden en het ontbreken van hondenuitlaatplekken, rijst de vraag in hoeverre het welzijn van de assistentiehond gewaarborgd kan worden. Hoewel een tuin niet een direct vereiste is, zou dit voor een hond zeker wel prettig zijn, vooral als de rest van het huis ook vrij klein is en de kans aanwezig is dat de hond in kamers waar gebeden wordt, misschien helemaal niet mag komen. Vanwege deze aspecten bestaat er twijfel of de Turkse baas van een assistentiehond kan voldoen aan verschillende principes van het systeem van Welfare Quality®, waardoor het welzijn van een assistentiehond in Turkije (op dit moment) niet gegarandeerd zou kunnen worden. Vooral het principe 'Goede huisvesting', wat binnen het systeem van Welfare Quality® meetbaar gemaakt wordt door vier criteria, zou een probleem kunnen vormen. Dit omdat er aan het specifieke criterium 'Bewegingsvrijheid' door deze omstandigheden niet voldaan zou kunnen worden. Ook rondom het

principe 'Normaal gedrag', en dan specifiek het criterium 'Expressie van sociaal gedrag' bestaan sterke twijfels aangezien het erop lijkt dat er weinig gesocialiseerde honden in Turkije zijn die echt toebehoren aan een baas. (WelfareQuality, 2013)

Uit de enquête met de mensen met een lichamelijke beperking in Turkije is er niet duidelijk geworden hoe veel geld de potentiële cliënt zou willen betalen voor de assistentiehond. Aan de hand van de interviews met de cliënten van BultersMekke kon wel een goed beeld geschetst worden van de financiële kosten welke een cliënt in het dagelijkse leven met een assistentiehond in Nederland heeft. De cliënt in Turkije zal tegen dezelfde dagelijkse kostenposten lopen als de cliënt in Nederland. Wellicht zijn producten goedkoper dan in Nederland (Getaway Travel, 2014), maar in Turkije ligt het gemiddelde loon ook lager (Eurostat, 2013). Verder dient er rekening mee gehouden worden dat de zorgverzekering in Turkije niets vergoed, waardoor alle kosten van een assistentiehond voor de rekening komen van de potentiële cliënt. Er kan dus niet met zekerheid gesteld worden of de potentiële cliënten genoeg financiële draagkracht hebben, en dit ook willen spenderen, voor een assistentiehond. Hierdoor kunnen ook twee principes 'Goede voeding' en 'Goede gezondheid' van het systeem van Welfare Quality® in twijfel worden getrokken. Specifiek aan het criterium 'Juiste samenstelling van het voer' van het principe 'Goede voeding' en de criteria 'Afwezigheid van verwondingen' en 'Afwezigheid van ziektes' van het principe 'Goede gezondheid' kan mogelijk niet voldaan worden, waardoor het welzijn van de assistentiehonden in Turkije niet gegarandeerd zou kunnen worden. (Welfare Quality, 2013) Dit omdat er niet duidelijk wordt of de potentiële cliënten de kosten van goede voeding en dierenartsbezoeken willen en kunnen betalen, vooral indien de kosten hoog oplopen.

Uit het literatuuronderzoek zijn er wel mogelijkheden gebleken om begeleiders voor de hond-cliëntteams om te scholen, echter kan er op basis van dit onderzoek niet vastgesteld worden of er ook mensen in Turkije zijn die hier interesse in hebben.

In dit onderzoek werden de mogelijkheden voor het inzetten van assistentiehonden middels teamcoachingprogramma's in Turkije onderzocht, omdat Turkije geschikt leek als overgangsland tussen Europa en Azië. Dit werd gedaan omdat er getracht werd om ook een uitspraak te doen over het inzetten van assistentiehonden in andere Aziatische landen, die qua religie vergelijkbaar zijn met Turkije en waar assistentiehonden nog niet gebruikelijk zijn, zoals bijvoorbeeld Tadzjikistan. Omdat het gezien de genoemde aspecten op dit moment moeilijk lijkt een uitspraak over het inzetten van assistentiehonden in Turkije te doen, lijkt dit voor Tadzjikistan nog minder mogelijk. Aangezien de openingen voor mogelijkheden in Turkije voortvloeien uit de Europeaanse invloeden op het land, zullen de mogelijkheden in Tadzjikistan, een land zonder Europeaanse invloeden, nog kleiner zijn. Om dit met zekerheid te kunnen zeggen zou er echter nog onderzoek uitgevoerd moeten worden.

5. CONCLUSIE

Het doel van dit onderzoek was het inventariseren van de mogelijkheden die bestaan om assistentiehonden middels teamcoachingprogramma's in Turkije in te kunnen zetten. Hiervoor is gebruik gemaakt van de hoofdvraag: 'Welke mogelijkheden bestaan er om assistentiehonden middels teamcoachingprogramma's in Turkije in te zetten voor mensen met een lichamelijke beperking?' Het onderzoek zou een indicatie geven voor de mogelijkheden om assistentiehonden middels teamcoaching in Aziatische landen in te zetten. Specifieker werden hiermee landen die qua religie en gewoontes van de bevolking vergelijkbaar zijn met Turkije, zoals bijvoorbeeld Tadzjikistan, bedoeld.

Op basis van de verkregen resultaten kan geconcludeerd worden, dat de mogelijkheden voor assistentiehonden in Turkije op dit moment heel beperkt zijn, maar er zijn wel een aantal feiten die een optie voor de toekomst bieden. Ten eerst wordt besproken waarom het op het moment nog niet mogelijk is om assistentiehonden in Turkije in te zetten, en vervolgens worden de toegangspunten voor de toekomst besproken.

De mogelijkheden zijn in de huidige situatie van Turkije nog te beperkt, omdat het project nog tegen te veel problemen aan zou lopen. De onduidelijkheid over het beeld van de hond in de Islam en de interpretatiegevoeligheid hiervan, het feit dat het als traditionele plicht binnen de Turkse cultuur gezien wordt om binnen de familie zorg te verlenen aan mensen met een beperking, de onbekendheid met en soms afkeur tegen assistentiehonden en het ontbreken van financiële middelen vormen op dit moment te grote drempels om assistentiehonden succesvol te kunnen integreren.

Bovendien kwam uit de enquête naar voren, dat mensen met een beperking in Turkije, de potentiële cliënten, het op het moment zelf niet aan durven een assistentiehond te hebben. Drie van de vier respondenten, die de vraag of zij het zich voor kunnen stellen door een assistentiehond ondersteund te worden beantwoord hebben, gaven aan, dat ze geen assistentiehond willen. Maar één respondent vond het een interessante optie voor zijn toekomst maar heeft meerdere keer vermeld dat hij veel ondersteuning nodig zou hebben.

In tegenstelling tot deze feiten zijn een aantal positieve aspecten welke tijdens het onderzoek naar voren zijn gekomen. Doordat Turkije graag onderdeel van Europa wil worden, zijn er veel veranderingen in Turkije gaande, welke een positieve invloed op het project om assistentiehonden in Turkije in te zetten zouden kunnen hebben. Deze veranderingen zijn bijvoorbeeld het oprichten van organisaties welke zich met de rechten en de voorlichting voor en over mensen met beperkingen bezig houden, en de aanpassingen van wetten aan de Europese richtlijnen door de Turkse overheid. Zo is Turkije het eerste islamitische land waar een wet op dierenbescherming bestaat, een belangrijk aspect voor BultersMekke, omdat ze voor de veiligheid van het cliënt-hond-team mede verantwoordelijk zijn en aan de richtlijnen van ADI en ADEu qua welzijn willen voldoen.

Een positief zicht van de Turkse maatschappij op honden zal van groot belang zijn, om assistentiehonden succesvol in te kunnen zetten in Turkije. Het beeld van honden in Turkije is aan het veranderen, wat mogelijke openingen voor het inzetten van assistentiehonden in de toekomst schept. Er zijn meerdere professionele hondentrainers in Turkije aanwezig en de meest bekende hondentrainer, Yaman Ersel Yıldırım, ook wel 'de dog whisperer van Turkije' genoemd, legt de nadruk op de relatie tussen hond en eigenaar. Deze kijk op de relatie tussen hond en mens zou goed aansluiten bij de verwachtingen van BultersMekke en is als een positieve ontwikkeling te zien. Bovendien heeft de helft van de Turks Nederlandse respondenten aangegeven een hond in huis te accepteren en het overgrote deel van de respondenten uit beide enquêtes is tevens bekend met een dierenarts en/of dierenwinkel in Turkije. Ook hieruit lijkt het dat de ontwikkeling die momenteel in Turkije plaatsvindt, positief zou kunnen zijn voor een assistentiehondenproject in de toekomst. Dit zijn belangrijke aspecten welke van invloed zijn op het succes van het inzetten van

assistentiehonden in Turkije omdat potentiële cliënten kennis moeten opdoen en over verschillende faciliteiten moeten kunnen beschikken om hun assistentiehonden goed te kunnen verzorgen en op te leiden.

Omdat het gezien de genoemde aspecten nog niet eens mogelijk lijkt assistentiehonden in Turkije in te zetten, een overgangsland tussen Europa en Azië, zal dit in Tadzjikistan waarschijnlijk helemaal niet mogelijk zijn, omdat de Europeaanse invloeden hier helemaal ontbreken. Deze invloeden lijken de oorzaak te zijn voor mogelijke openingen in Turkije, waardoor de mogelijkheden minder zullen worden als de Europeaanse invloeden ook minder worden. Om dit met zekerheid te kunnen zeggen zou er echter nog onderzoek uitgevoerd moeten worden. Er kan verder geconcludeerd worden dat er zowel positieve als ook negatieve feiten bestaan voor het inzetten van assistentiehonden in Turkije, welke een positieve ontwikkeling in de toekomst doen vermoeden.

6. AANBEVELING

De aanbeveling van het onderzoek richt zich aan de organisatie BultersMekke en zou een indicatie kunnen bieden voor de mogelijkheden van het gebruik van dit onderzoek. Uit de hoofdstukken resultaten, discussie en conclusie zijn een aantal aandachtspunten voor de aanbeveling naar voor gekomen.

Omdat er wel mogelijkheden voor het inzetten van assistentiehonden in Turkije in de toekomst aanwezig lijken te zijn, wordt er ten eerst aanbevolen een vervolgonderzoek uit te voeren. Dit vervolgonderzoek kan het beste worden gedaan door een veldonderzoek uit te voeren. Een veldonderzoek zou nodig zijn, omdat er in het huidige onderzoek veel informatie ontbreekt, zoals de werkelijke situatie van honden in steden, het wel of niet bestaan van faciliteiten voor mensen met beperkingen en faciliteiten voor honden, de thuissituatie en financiële draagkracht van de potentiële cliënten, enzovoort. Deze feiten zijn vanuit Nederland niet voldoende te achterhalen geweest. Vanuit het onderzoek is gebleken dat de grootste slagingskans in het westen van Turkije zou zijn, en dan voornamelijk in de grotere steden, waar een veldonderzoek zou kunnen plaatsvinden. Een Turkse Nederlander heeft aangegeven dat veel mensen in Izmir een hond lijken te hebben en ook in de literatuurstudie bleek dat hier vele faciliteiten voor honden aanwezig zijn. Op basis van deze informatie zou Izmir een goed startpunt kunnen zijn.

Het veldonderzoek zou het beste bestaan uit drie onderzoekspopulaties: namelijk betrokken organisaties rondom mensen met een beperking, de mensen met een beperking die ondersteund zouden kunnen worden door een assistentiehond en de overige bevolking (die de assistentiehond zouden moeten accepteren). Eventueel kunnen in een later stadium, als er vanuit de drie onderzoekspopulaties positief wordt gereageerd, ook hondenscholen en –trainers tot de onderzoekspopulatie worden gerekend, omdat BultersMekke deze bij de lokale training van de teams nodig zou hebben. Om het onderzoek te starten kan er contact op worden genomen met de organisaties genoemd in paragraaf 3.2. Van hieruit kunnen mensen met een beperking benaderd worden. De overige bevolking en eventueel hondenscholen en –trainers moeten apart benaderd worden.

Als methodiek wordt er aanbevolen om interviews te houden met de organisaties en met de mensen met een beperking. Daarvoor zou het een groot voordeel zijn het onderzoek uit te laten voeren door een persoon welke zowel de Nederlandse als de Turkse taal machtig is. Door gebruik te maken van interviews zal er veel informatie verkregen worden waar anders wellicht niet aan gedacht zou worden, bovendien kan er doorgevraagd worden als er onduidelijkheden bestaan. Voor de overige bevolking zou een kwantitatieve enquête afdoende moeten zijn. De kijk van de Turkse maatschappij is voor het succes van assistentiehonden in Turkije van groot belang. Er wordt geadviseerd om een open gesprek aan te gaan met de hondenscholen en -trainers over hun ervaringen en meningen. Voor alle methodieken wordt er geadviseerd de respondenten te benadrukken dat iedere mening wordt gewaardeerd, ook als deze negatief is tegenover assistentiehonden, omdat er anders een grote kans bestaat sociaal wenselijke antwoorden te verkrijgen.

De aanbeveling voor het vervolgonderzoek is gebaseerd op de positieve uitkomsten welke in de conclusie naar voren komen. Turkije zou in de toekomst door zijn actuele ontwikkelingen richting Europa eventueel geschikt kunnen worden als startpunt om assistentiehonden in landen met een Islamitische cultuur in te zetten. Dit dient echter nog verder onderzocht te worden.

LITERATUUR

Actiezwerfhonden (2012). Turkije, News met betrekking op de wet. Gevonden op 6 december, 2013, op www.actiezwerfhonden.nl

Active Kennel (2013). Dog Training & Psychology Center. Gevonden op 5 december, 2013, op www.activekennel.com

Akgündüz, A. (2011). *Inleiding tot het islamitisch recht*. Rotterdam: Islamitische universiteit Rotterdam.

Al-Islaam (2013). Het houden van een hond als huisdier, en het aanraken en het kussen ervan. Gevonden op 11 oktober, 2013, op www.al-islam.com

Amnesty International (2013). Turkije gaat vooruit maar zorg blijft groot. Gevonden op 25 november 2013 op www.amnesty.nl

ANED (2013). Disabled people's organisations. Gevonden op 1 februari, 2014, op www.disability-europe.net

AngloINFO Limited (2013). People with disabilities. Gevonden op 23 November, 2013, op istanbul.angloinfo.com

Assistance Dogs Europe (2013^a). Assistance Dogs Europe is a regional chapter of Assistance Dogs International. Gevonden op 23 november, 2013, op www.assistedogseurope.org

Assistance Dogs Europe (2013^b). Minimum Standards For Training Service Dogs. Gevonden op 23 november, 2013, op www.assistedogseurope.org

Assistance Dogs International (2013^a). Assistance Dogs International - Setting standards for the assistance dog industry since 1987. Gevonden op 23 november, 2013, op www.assistedogsinternational.org

Assistance Dogs International (2013^b). Service Dogs – Training Standards. Gevonden op 23 november, 2013, op www.assistedogsinternational.org

Aspe, L.F. (2011). Nobody in Turkey wants a dog, but everybody feeds them. Gevonden op 23 november, 2013, op northeasternuniversityjournalism2011.wordpress.com

Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek!* Groningen: Wolters-Noordhoff.

Baarda, D.B. & Goede, de, M.P.M. (2006). *Basisboek methoden en technieken: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwantitatief onderzoek*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Baarda, D.B., Goede, de, M. & Teunissen, J. (2005). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

BAFI K-9 Köpek Ciftligi (2013). BAFİ K-9® KÖPEK EĞİTİM TURİZM TİCARET LTD. ŞTİ. Gevonden op 5 december, 2013, op www.bafi-k-9.com.tr

Blisse, M. (2004). *ANWB Wereldreisatlas*. Den Haag: ANWB bv.

Bobyland (2013). Köpek Oteli ve Köpek Eğitim Merkezi. Gevonden op 5 december, 2013, op www.bobyland.com

- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom Onderwijs. Boshuizen
- Bozkurt, G. (2012). New law fails to please animal welfare groups. Ankara, Hürriyet Daily News. Gevonden op 6 december, 2013, op www.hurriyetaidailynews.com
- BultersMekke Assistance Dogs (2013^a). Hoe werkt het teamcoachingsprogramma? Gevonden op 25 september, 2013, op www.bultersmekke.nl
- BultersMekke Assistance Dogs (2013^b). Wat is een hulphond. Gevonden op 25 september, 2013, op www.bultersmekke.nl
- BultersMekke Assistance Dogs (n.d.). Stichting BultersMekke Assistancedogs. [Folder]. Assendelft: BultersMekke.
- Burrell, A. & Oskam, A. (2005). *Turkey in the European Union: Implications for agriculture, food and structural policy*. Wallingford: CABI.
- Cardol, M., Vervloet, M. & Rijken, M. (2006). *Participatie van mensen met een beperking 2005, Basismeting participatiemonitor*. Utrecht: Nivel.
- CBS (2013). Bevolking; generatie, geslacht, leeftijd en herkomstgroepering, 1 januari. Gevonden op 30 januari, 2014, op www.statline.cbs.nl
- Cem Bakacıhan (2012). Von Bakacıhan. Gevonden op 5 december, 2013, op www.kopekegitimokulu.com
- CIA (2013). Library. Gevonden op 10 oktober, 2013, op www.cia.gov
- Coppinger, R., Fine, A.H., Peralta, J.M. & Serpell, J.A. (2010). Welfare considerations in therapy and assistance animals. In Fine, A.H. (Ed.) *Handbook on animal-assisted therapy: theoretical foundations and guidelines for practice* (pp. 481-503). San Diego: Academic Press.
- Coren, S. (2010). Foreword. In Fine, A.H. (Ed.) *Handbook on animal-assisted therapy: theoretical foundations and guidelines for practice* (pp. xv-xviii). San Diego: Academic Press.
- Corporaal, D., Ginjaar-Maas, N.J., Heijden, van der, P.F., Leeser-Gassan, A.B., Penninx, R., Sietaram, K. & Zengin, M. (1996). *Bestrijding van vooroordeel, discriminatie en racisme*. Amsterdam: Het Spinhuis.
- CVZ (2013). *Gebruikersgids lichamelijke beperking. Algemene informatie. Informatie per zorgzwaartepakket (ZZP)*. Diemen: CVZ.
- De Telegraaf (2011). *Islamitische taxichauffeurs weigeren honden*. Amsterdam: Landelijke Media B.V, 1996-2013.
- Dinklo, I. (2006). Fabels en feiten over kwalitatieve onderzoeksresultaten. *Kwalon 32, jaargang 11, nr.2, pp 35-43*.
- Duncker, A. (2012). *Menschenrechtsorganisationen in der Türkei*. Berlin: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- DWW (2014). Dierenwelzijnsweb. Definitie Dierenwelzijn. Gevonden op 17 januari, 2014, op

www.groenkennisnet.nl

Eurostat (2013). File: MW EUR January 2013.png. Gevonden op 19 januari, 2014, op www.epp.eurostat.ec.europa.eu

Eser, E. (2012). Taxonomy of care to disabled people in Turkey. Gevonden op 6 december, 2013. Op www.saykad.net

ESF (2013). Europees Sociaal Fonds : Subsidies. Gevonden op 22 december 2013 op ec.europa.eu

Europa Nu (2014). Europees sociaal fonds (ESF). Gevonden op 12 januari, 2014, op www.europa-nu.nl

Akdogan, A., Beydogan, B., Eyyup, G., Isbir, G., Sabuktay, A., Vural, H. & Yelsali Parmaksiz, P. (2010). *The Research on Measurement of Disability Discrimination*. Ozida: Prime Ministry Administration for Disabled People.

Firat, S. (2010). People with disabilities in Turkey: an overview. *Information Technologies, Management and Society*, 3, 51-54. Gevonden op <http://www.bridging-the-divide.org>

Farm Animal Welfare Council (1993). *Report on Priorities for Animal Welfare and Development*. Surbiton: Farm Animal Welfare Council.

Getaway Travel (2014). Turkije – azie.nl. Gevonden op 19 januari, 2014, op www.azie.nl

Ghaly, M. (2007). Islam en handicap: praktijkthema's en islamitische ethische opvattingen. *Tijdschrift voor Gezondheidszorg en Ethiek*, 2007, 15/04, pp. 40-45.

Ghaly, M. (2008^a). Islam en handicap: Praktijkgevallen en islamitische opvattingen. Gevonden op 20 november, 2013, op www.meelzb.insightcms.nl

Ghaly, M. (2008^b). Visies op mensen met verstandelijke beperkingen binnen de islamitische Traditie. *Nederlands Tijdschrift voor de Zorg aan mensen met verstandelijke beperkingen (NTZ)*, jaargang 34, juni 2008, nr. 2, pp. 115-126.

GIZ (2014). Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit. Tadschekistan. Gevonden op 17 januari, 2014, op www.liportal.giz.de

Gordon, M. (1964). *Assimilation in American life*. New York: Oxford University Press.

Heemink, G., Hilverda, H., Luyten, I. & Ruis, M. (2013). Cursus Dierenwelzijn. Gevonden op 26 januari, 2014, op www.groenkennisnet.nl

Hensbroek, L., Lingen, van der, D. & Woudt, M. (2013). *Turkije*. Houten: Van Reemst.

Huijnk, W., M. Gijsberts & J. Dagevos (2010). Toenemende integratie bij de tweede generatie? In Broek, van den, A., R. Bronneman-Helmers en V. Veldheer (Ed.). *Wisseling van de wacht: generaties in Nederland. Sociaal en Cultureel Rapport 2010* (p. 299-326). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Hurriyet Daily News (2011). Turkey's very own 'dog whisperer'. Gevonden op 18 november, 2013, op www.hurriyetaidailynews.com

Huysmans, I. (2009). Islam en handicap. *Handiscoop*, september 2009, nr 7, jaargang 6.

Ibn Alawi, A.M. (1999). *The Prophets in Barzakh/the Hadith of Isra' and Mi'raj/the Immense Merits of Al-Sham and the Vision of Allah*. Fenton: As-Sunna Foundation of America.

IslaamLive (2007). Islamitische regelgeving omtrent honden. Gevonden op 17 november, 2013, op www.islaamlive.blogspot.nl

Kersten, B. & Martens, T. (2008). *'Een mogelijkheid met beperkingen', Onderzoek naar behoeften van mensen met een lichamelijke en/of zintuigelijke beperking en het aanbod van zorg- en hulpverlenende stichtingen m.b.t. begeleid zelfstandig wonen*. Paramibo: Avans Hogeschool 's-Hertogenbosch Academie voor Sociale Studies.

Klerk, de, M. (2007). Aantal mensen met beperkingen. In Klerk, de, M. (Ed.) *Meedoen met beperkingen: Rapportage gehandicapten 2007* (pp. 31-44). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

KNGF Geleidehonden (2013). 'Heerlijk om met Zippo met de trein te reizen' - Doofblinde Ekrem en geleidehond Zippo. Gevonden op 10 oktober, 2013, op www.geleidehond.nl

LICG (2013). *LICG huisdierenbijsluiter – De handleiding voor het houden van huisdieren: Hond*. Barneveld: LICG.

Manchester Evening News (2007). Guide dogs not haram, rules Shariah. Gevonden op 18 november, 2013, op www.manchestereveningnews.co.uk

Masjied Assalam (2014). Contact. Gevonden op 6 januari, 2014, op www.masjied-assalam.nl

METROGROEP (2013). Metro Groep Türkiye. Gevonden op 25 september, 2013, op www.metrogroep.de

Michailakis, D. (1997). Government Action on Disability Policy, a Global Survey. New York: Permanent Mission to the United Nations. Gevonden op 18 november, 2013, op www.independentliving.org

Microsoft (2014). Grafieken II: Het juiste grafiektype kiezen. Gevonden op 16 januari, 2014, op www.office.microsoft.com

Movisie (2013). *Allochtone mantelzorgers*. Utrecht: Movisie.

OZIDA (2013). Fighting Against Disability Discrimination in Turkey. Gevonden op 18 November, 2013, op <http://www.ozida.gov.tr>

Rijken, A. & Liefbroer, A. (2011). Opvattingen over gezinsvorming. In Bucx, F. (Red.). *Gezinsrapport 2011*. (pp. 62-77). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Silverman, D. (2011). *Qualitative Research*. London: TJ International.

Spaas, C. & Vandenbroucke, S. (2012). *Opinieonderzoek 'Te jong? Te oud?' Stereotypen en vooroordelen met betrekking tot leeftijd op de werkvloer*. Waterloo: Ipsos Belgium Public Affairs

Statistik Austria (2008). Statistiken, Bevölkerung. Gevonden op 16 november, 2013, op www.statistik.at

Stepstone (2009). Türkiye: Land und Leute. Gevonden op 10, januari 2014, op www.stepstone.de

Stichting Dieren nood (2013). Turkije – Turgutreis (vlakbij Bodrum). Gevonden op 5 december, 2013, op www.dierenstages.nl

Straydogs Campaign (2012). Turkey adopts new AnimalprotectionBill (extract from an article written by Perihan Agnelli), gevonden op 6 december, 2013, op straydogscampaign.com

Terrestrial Animal Health Code (2013). The international standards of the World Organisation for Animal Health. Gevonden op 19 november op www.fao.org

Terrestrial Animal Health Code (2013). World organisation Animal Health. Gevonden op 21 oktober, 2013, op www.oie.int

Thierens, M. (2007). *Een liefdevolle poot: een studie naar het inzetten van voormalige hulphonden (Hachiko) in zorgcentra*. Gent: UGent.

Trading Economics (2013). Turkey population. Gevonden op 26 november, 2013, op www.tradingeconomics.com

Turkije Instituut (2013). Beleving van de Islam in Turkije. Gevonden op 17 november, 2013, op www.turkije-instituut.nl

Turkish Animal Rescue Organisation (2011). Turkish Animal Rescue Organisation. Gevonden op 5 december, 2013, op www.turkishanimalrescueorganisation.webs.com

Turkish Statistical Institute (2010). Disability Statistics. Gevonden op 26 november, 2013, op www.turkstat.gov.tr

Turkish Statistical Institute (2013). Disability Statistics. Gevonden op 26 november, 2013, op www.turkstat.gov.tr

Uijen, van, A. (2004). *Expert Turkije*. Houten: Van Reemst.

Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek*. Nederland: Boom Lemma Uitgevers.

Verstraete, B. (2008). *Het sociaal wenselijk antwoord bij adolescentenenquêtes*. Leuven: KU Leuven.

Veterinerlik Hizmeti (2012). Veterinerlik Hizmeti. Gevonden op 26 november, 2013, op www.topazkennel.com

ViMu (2013). Das Virtuelles Museum. Türkische Traditionen. Gevonden op 10 januari 2014 op www.vimu.info

VNG (2013). Tot 2015 50 miljoen euro. Gevonden op 20 december 2013 op www.vng.nl

Volksgezondheid (2013). Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Gevonden op 24 september, 2013, op www.nationaalkompas.nl

Voncken, V. & Westendorp, M. (2007). *Anoniem solliciteren: zinvol en wenselijk?* Amsterdam: TSN NIPO.

Voorde, ten, F., Staaldin, van, W. & Brouwers, P. (2010). *TNO-rapport, Behoeftenonderzoek voorzieningen voor mensen met een lichamelijke beperking*. Utrecht: Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek

Wartenberg, M. (2012). Tierschutz und Vollzug in Europa. *Der Praktische Tierarzt*, 2012, 12, pp. 1-2.

Welfare Quality (2004). Project overview, Welfare Quality: Science and society improving animal welfare in the food quality chain. Gevonden op 26 januari, 2014, op www.welfarequality.net

Welfare Quality (2013). Popular fact sheets, Principles and criteria of good farm animal welfare. Gevonden op 26 januari, 2014, op www.welfarequality.net

Yelp (2013). Geschäfte, Haustiere. Gevonden op 11 november, 2013, op www.yelp.de

Yerden, I. & Koutrik, van, H. (2007). *Voor je familie zorgen? Dat is gewoon zo: Mantelzorg bij allochtonen*. Purmerend: PRIMO Noord-Holland.

BIJLAGEN

BIJLAGE I ZOEKTERMEN PER SUBVRAAG

In de volgende tabel is een lijst met zoektermen opgenomen, welke gebruikt zijn voor de literatuurstudie op internet. In de eerste kolom is de nummer van de desbetreffende subvraag weergegeven, in de drie kolommen daarna zijn de zoektermen in Nederlands, Engels en Duits beschreven.

Vraag	Zoektermen		
	Nederlands	Engels	Duits
1	Statistiek Turkije	statistics turkey	Statistik Türkei
1	Mensen met een (lichamelijke) beperking in Turkije	People with (physical) disabilities in Turkey	Menschen mit (körperlicher) Behinderung in der Türkei
1	Turkije beperkte mensen	Turkey handicapped people	Türkei behinderte Menschen
1	Sociale omgeving Turkije gehandicapten	Social environment turkey handicapped	Soziales Umfeld Türkei gehandicapte
1	Sociale omgeving Turkije mensen met een beperking	Social environment turkey people with disability	Soziales Umfeld Türkei Menschen mit Behinderung
1	Opleidingsniveau turkije	Level of education Turkey	Ausbildungsniveaus Türkei
1	Leefomstandigheden beperking Turkije	Living circumstances handicap Turkey	Lebenstumsstände Behinderung Türkei
1	Turkije leefomstandigheden beperkte	Turkey living circumstances handicapped	Türkei Lebensumstände Behinderte
1	Werk mensen met bepreking turkije	Work people with disability Turkey	Arbeit Menschen mit Behinderung Türkei
1	Turkse familie cultuur	Turkish family culture	Türkische Familien Kultur
1	Zorg voor familie Turkije	Care for family Turkey	Pflege für türkische Familien
1	Traditionele plicht Turkije familie zorgen	Traditional family care obligations Turkey	Traditionele Pflicht Pflege türkische Familie
1	Allochtone mantelzorgers movisie	-	-
2	Statistiek Turkije	Statistics Turkey	Statistik Türkei
2	Statistiek mensen met een (lichamelijke) beperking in Turkije	Statistics people with a (physical) disability in Turkey	Statistik Menschen mit (körperlicher) Behinderung in der Türkei
2	Aantal mensen met beperking Turkije	Number of handicapped people Turkey	Anzahl Menschen mit Behinderung Türkei
2	Soorten beperking Turkije	Sorts handicaps Turkey	Arten Behinderungen Türkei
3	Mensen met een (lichamelijke) beperking in Turkije	People with (physical) disabilities in Turkey	Menschen mit (körperlicher) Behinderung in der Türkei
3	Turkije gehandicapten acceptatie	Turkey handicapped acceptance	Türkei Behinderte Akzeptierung
3	Turkije beperking discriminatie	Turkey disability discrimination	Türkei Behinderung Diskriminierung

3	Motorische beperking discriminatie Turkije	Movement disorders/disabilities discrimination Turkey	Motorische Behinderung Diskriminierung Türkei
3	Visuele beperking discriminatie Turkije	Visual disorders discrimination Turkey	Visuelle Behinderung Diskriminierung Türkei
3	Discriminatie van blinden Turkije	Discrimination of blinds Turkey	Diskriminierung von Blinden Türkei
3	Islamitische literatuur beperking	Islamic literature handicap	Islamitische literature Behinderung
3	Beeld islam mensen met beperking	View islam people with disability	Bild Islam Menschen mit behinderung
3	Islam beperking	Islam handicap	Islam Behinderung
3	Wet handicap turkije	Law handicapped turkey	Gesetz Handicap Türkei
3	Wet discriminatie beperking Turkije	Law discrimination Turkey	Gesetz Diskriminierung Türkei
3	Waarneming mensen met beperking Turkije	Perception people with disability Turkey	Wahrnehmung Menschen mit Behinderung Türkei
3	Discriminatie (mensen met) beperking Turkije	Discrimination (people with) disability Turkey	Diskriminierung (Menschen mit) Behinderung Türkei
3	Leven met een handicap in Turkije	Living with handicap in Turkey	Leben mit behinderung turkije
3	Vakantie turkije handicap	Holiday handicap turkije	Ferien in derTurkije mit Behinderung
4	Mensenhulporganisaties Turkije	Human-help organizations Turkey	Menschenhilfsorganisationen Türkei
4	Internationale mensenhulporganisaties	International Human-helporganizations Turkey	Internationale Menschenhilfsorganisationen Türkei
4	Organisaties mensen met een lichamelijke beperking	Organizations people with physical disorder/disability	Organisationen Menschen mit körperlicher Behinderung
4	Organisaties beperkingen turkije	Organizations handicapped Turkey	Organisationen Behinderung/Handicap Türkei
4	Organisaties Blinde Turkije	Organisation blind Turkey	Organisation Blinde Türkei
4	Hulp voor mensen met een handicap	Hulp for disabled people Turkey	Hilfe für menschen mit behinderung in der turkey
5	Behoeften mensen met een lichamelijke beperking	Needs/requirements people with physical disorder/disability	Bedürfnisse Menschen mit körperlicher Behinderung
5	Behoeftenhierarchy Maslow	Maslow	Bedürfnispyramide Maslow
5	Behoeftenonderzoek mensen met (lichamelijke) beperking	Research needs of disabled	Forschung nach den Bedürfnissen von Behinderten
5	Zorgvragen mensen met lichamelijke beperking	Needs people with disability	Nachfrage an Versorgung Menschen mit Behinderung
5	Hulpvragen mensen met lichamelijke beperking	Needs peopla with disability	Nachfrage an Hilfe Menschen mit Behinderung
6	Religie Turkije	Religion Turkey	Religion Türkei

6	Tradities Turkije	Tradition Turkey	Traditionen Türkei
6	Gewoontes Turkije	Habits Turkey	Gewohnheiten Türkei
6	Religie Turkse bevolking	Religion Turkish population	Religion türkische Bevölkerung
6	Tradities Turkse Bevolking	Tradition Turkish population	Traditionen türkische Bevölkerung
6	Gewoontes Turkse bevolking	Habits Turkish population	Gewohnheiten türkische Bevölkerung
6	Religie honden Turkije	Religion dogs Turkey	Religion Hunde Türkei
6	Islam honden	Islam dogs	Islam Hunde
6	Tradities honden Turkije	Traditions dogs Turkey	Traditionen Hunde Türkei
6	Hond haram	Dog haram	Hunde haram
6	Dagelijks leven in Turkije	Everyday life in Turkey	Alltag in der Türkei
6	Dagelijks leven in Turkije met honden	Everyday life in Turkey With dogs	Alltag in der Türkei mit hunden
7	Honden in Turkije	Dogs in Turkey	Hunde in der Türkei
7	Huishonden in Turkije	Pet dogs in Turkey	Haushunde in der Türkei
7	Dierenbescherming Turkije (hond)	Animalprotection Turkey (dog)	Tierschutz Tprkei (Hund)
7	Acceptatie (huis)honden Turkije	Acception (pet) dogs Turkey	Akzeptierung (Haus)Hunde Türkei
7	Huisdieren turkije	Pets in Turkey	Haustiere in der Türkei
8	Hondenschool Turkije	Obedience training/classes dogs Turkey	Hundeschulen Türkei
8	Honden trainen Turkije	Dogs train(ing) Turkey	Hunde trainieren Türkei
8	Dierenasiel Turkije	Animal shelter Turkey	Tierheim Türkei
8	Dierenarts Turkije	Veterinarian Turkey	Tierarzt Türkei
8	Dierenwinkel Turkije	Pet store Turkey	Tierladen Türkei
8	Dierenkliniek	Veterinarian Turkey	Tierklinik Türkei
8	Honden fokken Turkije	Dogs breed(ing) Turkey	Hunde züchten Türkei
9	Training honden Turkije	Training dogs Turkey	Training Hunde Türkei
9	Politiehonden Turkije	Police dogs Turkey	Polizeihunde Türkei
9	Turkse hondenfluisteraar	Turkish dogwhisperer	Türkischer Hundeflüsterer
9	Yaman Ersel Yıldırım	Yaman Ersel Yıldırım	Yaman Ersel Yıldırım
9	BAFI K-9 Köpek Ciftligi	BAFI K-9 Köpek Ciftligi	BAFI K-9 Köpek Ciftligi
9	Active Kennel	Active Kennel	Active Kennel
9	Bakachen Kennel Club	Bakachen Kennel Club	Bakachen Kennel Club
9	Bobyland	Bobyland	Bobyland
9	Hondentraining Istanbul	Dog training Istanbul	Hundetraining Istanbul
9	Hondentraining Ankara	Dogtraining Ankara	Hundetraining Ankara
9	Hondentraining Izmir	Dogtraining Izmir	Hundetraining Izmir
9	HondentrainingBursa	Dogtraining Bursa	Hundetraining Bursa
9	Hondentraining Adana	Dogtraining Adana	Hundetraining Adana
12	Speeksel hond Islam	Saliva dog Islam	Speichel Hund Islam
12	Vacht /haar hond Islam	Fur/hair dog Islam	Fell/Haare Hund Islam
12	Blindengeleidehond	Guide dog	Blindenführhund
12	ADL-hond	Service dog	Hilfshund / ADL hund

13	Behoeften hond	Needs/requirement dog	Bedürfnisse Hund
13	Welzijn hond	Welfare dogs	Wohlbefinden Hund
13	Vijf vrijheden (hond)	Five freedoms (dog)	Fünf Freiheiten (Hund)
13	Richtlijnen welzijn Assistance Dogs International	Guidelines welfare Assistance Dogs International	Richtlinien Wohlbefinden Assistance Dogs International
13	Richtlijnen welzijn Assistance Dogs Europe	Guidelines welfare Assistance Dogs Europe	Richtlinien Wohlbefinden Assistance Dogs Europe
14	Scholing Turkije	Education Turkey	Bildung Türkei
14	Sociale opleiding in Turkije	Social education Turkey	Sociale Bildung Türkei
14	SPW in Turkije	-	Soziale Arbeit in der Türkei
14	Studeren in Turkije	Studying in Turkey	Studieren in der Türkei
15	Turkse wet hond	Turkish law dog	Türkisches Gesetz Hund
15	Wetgeving hond Turkije	Law dog Turkey	Gesetzgebung Hund Türkei
15	Turkse wet dierenbescherming	Turkish law animal protection	Türkisches Gesetz Tierschutz
15	Richtlijnen houden van honden Turkije	Guidelines of keeping dogs Turkey	Richtlinien Hundehaltung Türkei
15	Wetgeving hygiëne (dieren) Turkije	Laws Hygiene (animals) Turkey	Gesetzgebung Hygiene (Tiere) Türkei
16	(Richtlijnen) Assistance Dogs International	(Guidelines) Assistance Dogs International	(Richtlinien) Assistance Dogs International
16	(Richtlijnen) Assistance Dogs Europe	(Guidelines) Assistance Dogs Turkey	(Richtlinien) Assistance Dogs Europe
17	Kosten hond	Expenses dogs	Kosten Hund
17	LICG kosten hond	-	-
17	Dierenkliniek Steenwijk	-	-
17	Hondenbelasting	-	-
18	Subsidies gehandicapten Turkije	Subsidies handicapped Turkey	Subventionen Gehandicapte Türkei
18	Ondersteuning gehandicapten Turkije	Hulp for handicapped Turkey	Unterstützung von Behinderten in der Türkei
18	Stichtingen gehandicapten Turkije	Hulporganisaties handicapped Turkey	Stiftungen für menschen mit behinderungen in der Türkei
18	VNG Turkije	VNG Turkey	VNG der Türkei
18	ESF Turkije	ESF Turkey	ESF der Türkei

BIJLAGE II INTERVIEW CLIËNTEN BULTERSMEKKE

Algemeen				
Leeftijd	O ≤30	O 31 – 60	O ≥ 61	
Geslacht	O Vrouw	O Man		
Opleidingsniveau	O < Mbo	O Mbo	O Hbo	O Wo
Soort beperking	O Visueel	O Motorisch		
Zorgzwaartepakket	O 1 t/m 3	O 4 t/m 6	O 7	
Geïnteresseerd in resultaten onderzoek	O Ja, mijn e-mailadres is:			O Nee
Dagelijks leven / behoeften aan hulp				
1. Kunt u vertellen hoe u uw dagelijks leven met de hond beleefd? (Denk hierbij aan de taken die de hond voor u uitvoert, maar ook aan bijvoorbeeld het wandelen.)				
2. Welke behoeften aan hulp heeft u in uw dagelijks leven op grond van uw beperking? (Denk hierbij aan hulp die u zonder uw beperking niet nodig zou hebben)				
3. Wat kunt u door de hond nu wel, wat u eerder niet kon?				
4. Welke dagelijkse activiteiten zijn veranderd sinds u de hond heeft en hoe ziet deze verandering eruit?				
5. Hoe is uw dagelijkse leven veranderd qua structuur omdat u de hond moet verzorgen? (Denk hierbij aan het vooruitplannen van activiteiten, wandelen, vakanties.)				
6. Krijgt u wel eens negatieve reacties op uw hond? Hoe gaat u hier mee om?				
7. Tegen welke problemen loopt u in het dagelijkse leven met de hond op? (Denk hierbij aan gehoorzaamheid, toegankelijkheid van bijvoorbeeld winkels etc..)				
Honden				
Taken				
8. Welke taken, specifiek om u te helpen, kan de hond allemaal uitvoeren?				
9. Welke taken voert de hond voor u uit, waarvoor u anders hulp van andere mensen nodig zou hebben?				
10. Welke taken zijn voor u het meest belangrijk die door de hond uitgevoerd worden?				
11. Zijn er taken die de hond voor u uitvoert, welke u eerst vreemd vond of vies?				
Kosten (tijd&geld)				

12. Kunt u aangeven hoe veel u maandelijks gemiddeld kwijt bent voor uw hond en voor welke kostenposten dit is?
13. Kunt u de kosten voor de hond goed dragen? Hebt u daarvoor andere dingen op moeten geven?
14. Zijn er omtrent uw hond meer kosten dan u van te voren had verwacht?
15. Hebt u onvoorziene kosten gehad vanwege uw hond? Zo ja, kunt u aangeven welke kosten en hoe veel dit gekost heeft?
16. Kunt u aangeven hoe veel tijd u gemiddeld per dag kwijt bent aan de verzorging en training van uw hond?
17. Vindt u de kosten (tijd&geld) opwegen tegen de voordelen die u van de hond terug krijgt?
<i>Behoeften hond</i>
18. Wat zijn volgens u de meest belangrijk te bevredigen behoeften van uw hond?
19. Hoe vaak laat u de hond per dag uit? Hoe lang duren de wandelingen?
20. Kan de hond tijdens de wandelingen ook helemaal 'vrij' (dus zonder tuig)? Hoe vaak en hoe lang kan dit?
21. Waar slaapt de hond?
22. Heeft de hond, bijvoorbeeld in de nacht, ook echt 'vrij'? Kan hij dan gaan slapen of moet hij altijd alert zijn om u te kunnen helpen?
23. Kunt u een inschatting geven van de tijd dat de hond echt 'vrij' is per dag? (Dus zonder tuig, en vrije keus in zijn activiteiten.)
24. Hoe beloont u de hond?
25. Kunt u aangeven wat u denkt dat belangrijk is om te weten voor iemand die voor het eerst een assistentiehond krijgt?

BIJLAGE III CONTACTMAIL CLIËNTEN BULTERSMEKKE

Beste meneer/mevrouw [achternaam],

Wij zijn drie studenten van de hogeschool Van Hall Larenstein te Leeuwarden en we zijn bezig met ons afstudeeronderzoek voor BultersMekke Assistance Dogs over de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een lichamelijke beperking in te zetten.

Voor ons onderzoek willen we graag mensen die al een assistentiehond via BultersMekke Assistance Dogs hebben interviewen, zodat we ons een beter beeld kunnen vormen hoe het is om een assistentiehond te hebben. Via Joop Mekke zijn we uitgekomen bij u, hij vertelde ons dat u goed aansluit bij ons onderzoek. We zouden u graag vragen stellen over onder andere de taken die de hond voor u uitvoert, uw beperking en hoe u voldoet aan de behoeften van uw hond.

We zouden het erg fijn vinden als u mee zou willen werken aan dit interview, zodat Turkse mensen met een beperking wellicht in de toekomst ondersteund kunnen worden door een assistentiehond. Indien u geïnteresseerd bent in de resultaten, kunnen we u nadat het onderzoek is afgelopen een samenvatting van het onderzoek opsturen.

Wij horen graag van u! Afhankelijk van waar u woont, kunnen we samen bekijken of we het interview persoonlijk afnemen of bijvoorbeeld via de telefoon of Skype. Het interview zal naar verwachting maximaal een uur duren.

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u ons altijd een e-mail sturen.

Met vriendelijke groet,
Candela Husgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

BIJLAGE IV INTERVIEW OPDRACHTGEVER

Subvraag 14 *Welke mogelijkheden met betrekking tot de begeleiding en opleiding van de “cliënt-hond-teams” in Turkije bestaan er?*

1. Wat voor eisen qua opleiding en/of ervaring stelt u aan de begeleiders van de cliënt-hond-teams?
2. Wat voor functie-eisen stelt u aan de begeleiders van de cliënt-hond-teams?
3. Hoe veel uur werkt een begeleider per week voor de opleiding van een cliënt-hond-teams?

Subvraag 17 *Hoeveel tijd en geld kost het om één assistentiehond middels teamcoaching op te leiden in Turkije?*

4. Wat zijn de gemiddelde kosten voor BultersMekke om een assistentiehond op te leiden?
5. Hoe veel tijd besteedt BultersMekke aan het opleiden van een assistentiehond?

BIJLAGE V ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS (ENQUÊTE 1)

Geachte mevrouw/meneer,

Wij zijn drie studenten van de Nederlandse opleiding Diermanagement en wij doen een afstudeeronderzoek voor de organisatie BulterMekke Assistance Dogs. Voor dit onderzoek onderzoeken wij de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, hebben we een kort filmpje meegestuurd. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien. Indien uw familie of vrienden ook geïnteresseerd zijn in het onderwerp, kunt u hen ook de film laten zien.

Om de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten te onderzoeken, willen we graag een aantal vragen stellen aan Turkse mensen die in Nederland leven. Via TANNET, IOT, TICF of Facebook zijn we uitgekomen bij u. Wij zouden het zeer op prijs stellen als u mee zou willen werken aan onderstaande enquête, zodat Turkse mensen met een beperking wellicht in de toekomst ondersteund kunnen worden door een assistentiehond. Het invullen duurt ongeveer 10 minuten. Ook als u Turkse vrienden of familie hebt die mee zouden willen werken aan de enquête, zouden wij dit zeer op prijs stellen.

Indien u geïnteresseerd bent in de resultaten, kunnen we u nadat het onderzoek is afgelopen een (Engelstalige) samenvatting opsturen. Wilt u dit dan alstublieft, samen met uw e-mailadres, ook aangeven in de enquête?

Tot slot het volgende: we willen graag via de mail in contact komen met mensen in Turkije die een lichamelijke beperking (visueel of motorisch) hebben. Indien u iemand met een lichamelijke beperking in Turkije kent, en ons met diegene in contact kunt en wilt brengen, dan zouden wij dit zeer op prijs stellen. Wilt u dit dan alstublieft, samen met uw e-mailadres, ook aangeven in de enquête?

Uw gegevens worden vertrouwelijk behandeld en u blijft anoniem. Na het onderzoek worden alle persoonlijke gegevens (zoals uw e-mailadres) vernietigd.

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u altijd contact met ons opnemen via candela.husgen@gmail.com of 06-12498130.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met vriendelijke groeten,

Emanuela Velthuis, Ira Paschke, Candela Hüsgen

Algemeen

Leeftijd

- ☐ ≤30 ☐ 31 – 60 ☐ ≥ 61

Geslacht

- ☐ vrouw ☐ man

Opleidingsniveau

- ☐ < mbo ☐ mbo ☐ hbo ☐ wo

Geloof

- ☐ Islam ☐ geen
- ☐ anders, namelijk:

Religie is voor mij

- ☐ niet belangrijk ☐ belangrijk ☐ heel belangrijk

Generatie

- ☐ 1e generatie in Nederland (zelf geboren in Turkije)
- ☐ 2e generatie in Nederland (zelf geboren in Nederland, ouders geboren in Turkije)
- ☐ latere generaties

Geïnteresseerd in resultaten van dit onderzoek

- ☐ nee
- ☐ ja, mijn e-mailadres is: _____

Heeft u bekenden in Turkije met een lichamelijke beperking?

- ☐ nee
- ☐ ja, mijn e-mailadres is: _____
-

Vragen

1. Wat is uw houding tegenover mensen met een lichamelijke beperking?

- ☐ Positief ☐ Neutraal ☐ Negatief

2. Heeft u contact met mensen in Turkije? Kunt u aangeven op welke manier (bezoek, telefonisch, etc.) en hoe vaak?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, toelichting: _____

3. Weet u op welke manier honden in Turkije momenteel worden gehouden?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

delete

- ☐ In huis
- ☐ Op het erf
- ☐ Aan een ketting
- ☐ In kennels
- ☐ Weet ik niet
- ☐ Anders, namelijk _____

4. Wat is in Turkije de meest gangbare manier van houden van honden volgens u

5. Welke manier van het houden van honden vindt u acceptabel?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ In huis
- ☐ Op het erf
- ☐ Aan een ketting
- ☐ In kennels
- ☐ Weet ik niet
- ☐ Anders, namelijk _____

Zou u dit willen toelichten?

6. Wat is volgens u het grootste verschil tussen het houden van honden in Nederland en het houden van honden in Turkije?

7. Wat voor soort honden vindt u acceptabel?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Waakhonden

☐ Jachthonden

☐ Politiehonden/drugshonden

☐ Huishonden/gezelschapshonden

☐ Geen

☐ Anders, namelijk: _____

8. Zou u een assistentiehond vergelijkbaar vinden met een werkhond (waakhond, jachthond, politiehond)?

9. Zou u een hond in huis accepteren?

☐ Nee

☐ Ja

☐ Ja, onder deze voorwaarden: _____

10. Kent u faciliteiten in Turkije welke specifiek voor honden zijn en welke zijn dit?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Dierenarts
- ☐ Dierenwinkel
- ☐ Hondenschool
- ☐ Dierenpension
- ☐ Nee, weet ik niet
- ☐ Anders, namelijk:

11. Weet u op welke manier honden in Turkije worden opgevoed/getraind?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Door te straffen
- ☐ Door te belonen
- ☐ Ze worden niet getraind
- ☐ Nee, weet ik niet
- ☐ Anders, namelijk: _____

12. Is het volgens u binnen de Islam toegestaan om honden in huis te houden?

13. Is het volgens u binnen de Islam toegestaan om een assistentiehond te hebben?

14. . Kunt u aangeven wat de Islam zegt over het houden van honden?

15. Denkt u dat iemand met een assistentiehond tegen problemen aanloopt in Turkije? En welke problemen dan?

(bijvoorbeeld het niet toelaten van de hond in de bus of het huis van familie/bekenden)

16. Als u denkt u dat iemand met een assistentiehond tegen problemen aanloopt in Turkije, wat is de reden van deze problemen?

Heeft u nog opmerkingen?

Hartelijk dank voor uw hulp!

BIJLAGE VI DUITSE VERTALING ENQUÊTE TURKSE NEDERLANDERS (ENQUÊTE 1)

Hulphonden in Turkije

(Hilfshunde/Assistenzhunde in der Türkei)

Hallo,

Wir sind drei Studenten des Studiengangs Tiermanagement in den Niederlanden und führen im Rahmen unserer Bachelorarbeit eine Studie durch für die Organisation BultersMekke Assistance Dogs. Die Studie untersucht die Möglichkeiten um Assistenzhunde für Menschen mit schweren körperlich Behinderungen in der Türkei ein zu setzen.

Assistenzhunde sind Hunde, welche ausgebildet sind um Menschen mit körperlichen Behinderungen in ihrem täglichen Leben zu unterstützen. Es gibt zum Beispiel den Blindenbegleithund, welcher seinem blinden Besitzer hilft sich sicher durch den Alltag zu bewegen. Auch werden Hunde ausgebildet die körperlich Behinderten helfen. Die Hunde assistieren dann zum Beispiel beim an- und ausziehen, beim Öffnen von Türen oder um Gegenstände vom Boden aufzuheben.

Um ein besseres Bild zu bekommen über die Möglichkeiten Assistenzhunde in der Türkei als Hilfsmittel für Menschen mit Behinderungen einzusetzen, möchten wir gerne einige türkische Menschen befragen, um so ein besseres Bild von der heutigen Situation bezüglich Behinderter Menschen und Hunde in der Türkei zu bekommen. Wir würden uns sehr freuen, wenn Sie einen unserer Fragebögen ausfüllen, damit möglicherweise in der Zukunft auch in der Türkei Assistenzhunden eingesetzt werden können. Wenn Sie Menschen mit Behinderungen in der Türkei kennen, wäre es eine große Hilfe, wenn Sie uns deren E-Mailadresse geben könnten (vorausgesetzt diese sind damit einverstanden und bereit uns ein paar fragen zu beantworten).

Bei Interesse informieren wir Sie gerne über die Ergebnisse dieser Studie in einer englischsprachigen Zusammenfassung. Bitte geben Sie uns hierfür bei Interesse Ihre E-mailadresse beim Ausfüllen des Fragebogens.

Alle Informationen werden vertraulich behandelt und Sie bleiben selbstverständlich anonym. Nach Beendigung der Studie werden alle vorübergehend gespeicherten Daten gelöscht.

Falls Sie noch Fragen haben, können Sie jederzeit Kontakt mit uns aufnehmen. Sie erreichen uns per e-mail oder Telefon, unter candela.husgen@gmail.com oder 0031-612498130.

Wir danken im Voraus für Ihre Mitarbeit!

Mit freundlichen Grüßen,

Emanuela Velthuis, Ira Paschke, Candela Hüsgen

Allgemein

Alter

- ☐ ≤30 ☐ 31 – 60 ☐ ≥ 61

Geschlecht

- ☐ Frau ☐ Mann

Ausbildungsniveau

- ☐ < Mittlere Reife ☐ Mittlere Reife ☐ Abitur ☐ Berufsschulabschluss

Glaube/Religion

- ☐ Islam ☐ keinen
- ☐ Anders: _____

Religion ist für mich

- ☐ Nicht wichtig ☐ wichtig ☐ Sehr wichtig

Generation

- ☐ 1e Generation in Deutschland (selbst in der Türkei geboren)
- ☐ 2e Generation in Deutschland (selbst in Deutschland geboren, Eltern in der Türkei geboren)
- ☐ Spätere Generation

Interessiert in die Ergebnisse der Studie

- ☐ Nein
- ☐ Ja, meine E-mailadresse ist: _____

Haben sie Bekannte in der Türkei mit einer körperlichen Behinderung?

- ☐ Nein
- ☐ Ja, meine E-mailadresse ist: _____
-

Fragen

1. Welche Haltung haben Sie gegenüber Menschen mit einer körperlichen Behinderung?

- ☐ Positiv ☐ Neutral ☐ Negativ

2. Haben Sie Kontakt zu Menschen in der Türkei? Um welche Art von Kontakt handelt es sich dann (Besuch, Telefon, etc) und wie oft haben Sie Kontakt?

☐ Nein

☐ Ja, Erläuterung: _____

3. Wissen Sie wie Hunde heutzutage in der Türkei gehalten werden? (mehrere Antworten sind möglich)

☐ im Haus

☐ auf dem Grundstück

☐ an einer Kette

☐ in Zwingern

☐ Weiß ich nicht

☐ Anders, _____

4. Welche ist Ihrer Meinung nach die am meisten praktizierte Art der Hundehaltung in der Türkei?

5. Welche Art von Hundehaltung finden Sie akzeptabel? (mehrere Antworten sind möglich)

☐ im Haus

☐ auf dem Grundstück

☐ an einer Kette

☐ in Zwingern

☐ Weiß ich nicht

☐ Anders, _____

Können sie das näher erläutern?

6. Was ist Ihrer Meinung nach der größte Unterschied zwischen der Hundehaltung in der Türkei und Deutschland?

7. Was für eine Art von Hunden finden Sie akzeptabel?
(mehrere Antworten sind möglich)

☐ Wachhunde

☐ Jagdhunde

☐ Polizeihunde/Drogenhunde

☐ Haushunde/Gesellschaftshunde

☐ Keine

☐ Anders, _____

8. Würden Sie einen Assistenzhund mit einem Arbeitshund vergleichbar finden? (Wachhund, Jagdhund, Polizeihund)

9. Würden Sie einen Hund im Haus akzeptieren?

☐ Nein

☐ Ja

☐ Ja, unter folgenden Bedingungen: _____

10. Kennen Sie Einrichtungen in der Türkei für Hunde und welche sind das?
(mehrere Antworten sind möglich)

☐ Tierarzt

☐ Tierladen

- ☐ Hundeschule
- ☐ Tierpension
- ☐ Nein, weiß ich nicht
- ☐ Anders,: _____

11. Wissen Sie, auf welche Art und Weise Hunde in der Türkei erzogen/trainiert werden?
(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Durch Bestrafung
- ☐ Durch Belonung
- ☐ Hunde werden nicht trainiert
- ☐ Nein, weiß ich nicht
- ☐ Anders,: _____

12. Ist es Ihrer Meinung nach im Islam erlaubt, Hunde im Haus zu halten?

13. Ist es Ihrer Meinung nach im Islam erlaubt, einen Assistenzhund zu haben?

14. Können Sie beschreiben, was im Islam über Hundehaltung gesagt wird?

15. Denken Sie, dass jemand mit einem Assistenzhund Probleme bekommen würde in der Türkei?
Um welche Probleme handelt es sich dann?

(zum Beispiel das Hunden der Zutritt zum Bus verwehrt wird oder zum Haus von der Familie oder Bekannten)

16. Wenn Sie denken, dass jemand mit einem Assistenzhund Probleme in der Türkei bekommen würde, können Sie dann die Ursache dieser Probleme beschreiben?

Haben Sie noch andere Anmerkungen für uns?

Vielen Dank für Ihre Hilfe!!!

BIJLAGE VII ORGANISATIES VOOR TURKSE NEDERLANDERS

- **IOT** is een samenwerkingsverband die de behoeften en wensen van de Turkse Nederlanders probeert te behartigen en is als contactpersoon tussen de Turkse gemeenschap in Nederland en de overheid actief (IOT, 2013).
- **TANNET** is een Turks-Nederlandse netwerkorganisatie die zich op netwerken tussen de Turkse professionals en wetenschappers in Nederland richt (TANNET, 2013).
- **TICF** beschermt en verdedigt de belangen van en geeft informatie over de Turkse samenleving (TICF, 2013).

BIJLAGE VIII CONTACTMAIL ORGANISATIES TURKSE NEDERLANDERS

Geachte,

Wij zijn drie studenten van de hogeschool Van Hall Larenstein te Leeuwarden en zijn bezig met ons afstudeeronderzoek voor BultersMekke Assistance Dogs over de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, hebben we een tekst over assistentiehonden samengevat en een kort filmpje meegestuurd. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien.

Voor ons onderzoek zijn we op zoek naar Turkse mensen in Nederland. Via deze doelgroep willen we proberen inzicht te krijgen in hoeverre assistentiehonden geaccepteerd zouden worden in Turkije. Hiervoor zouden we graag een enquête uit willen voeren bij de Turkse mensen in Nederland.

Wij vroegen ons af of het voor u mogelijk zou zijn om voor ons als contactpersoon te ageren, en de meegestuurde bijlages aan onze doelgroep zou kunnen doorsturen. Het zou fijn zijn als we via u in contact kunnen komen met onze doelgroep. Graag horen we of u ons hiermee verder kunt helpen.

Bij voorbaat bedankt.

Met vriendelijke groeten,
Candela Hüsgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

BIJLAGE IX INFORMATIE VOORLICHTINGSFILM

Bij het verzenden van de enquêtes, is er een voorlichtingsfilm over assistentiehonden als bijlage meegestuurd of als link naar Youtube. Dit filmpje had als doel bij de kijkers een indruk te creëren van het onderwerp, zodat zij een mening erover konden vormen. Tevens werd hierdoor voorkomen dat de geënquêteerden de vragen niet kunnen beantwoorden wegens gebrek aan kennis over het onderwerp. Omdat sommige geënquêteerden hun mening over assistentiehonden alleen op basis van dit filmpje zouden vormen, was het belangrijk dat het aan bepaalde eisen voldeed. Deze zijn door de onderzoekers als nodig geacht om de ondervraagden niet door bepaalde aspecten in het filmpje te sterk te beïnvloeden. Deze zijn:

- *Geen taalgebruik:*
In de voorlichtingsfilm moet noch gesproken noch geschreven taal gebruikt worden. Dit omdat de doelgroep van het filmpje niet afgeleid zal worden door een taal, die zij mogelijk (waarschijnlijk) niet verstaan.
- *Alle belangrijke handelingen worden getoond, die een assistentiehond voor mensen met een lichamelijke beperking uit kan voeren:*
Om de doelgroep een zo compleet mogelijk beeld te kunnen laten vormen over assistentiehonden voor mensen met een beperking, moeten er in het filmpje verschillende handelingen worden uitgevoerd door de assistentiehonden, waarbij in ieder geval handelingen worden uitgevoerd voor mensen met een motorische beperking en voor mensen met een visuele beperking. Deze handelingen worden bepaald na het bekijken van het beeldmateriaal van BultersMekke Assistance Dogs.
- *Mensen in het filmpje zijn zowel vrouwen als ook mannen van verschillende leeftijden:*
Om de doelgroep niet te beïnvloeden door het geslacht of de leeftijd van de mensen die in het filmpje te zien zijn, zullen zowel mannen als vrouwen met hun honden getoond worden. Ook moet er gezorgd worden voor variatie in leeftijd, bij het selecteren van beeldmateriaal zal ervoor gezorgd worden dat er zowel jonger als ouder uitziende personen voorkomen in het filmpje.
- *Honden in het filmpje zijn van verschillende rassen, kleuren en grootten:*
Om de mening van de doelgroep niet door één bepaald hondenras of vachtkleur positief of negatief te beïnvloeden, zullen verschillende honden in het filmpje getoond worden, welke qua grootte, ras en vachtkleur variëren.

BIJLAGE X CONTACTMAIL IMAM

Geachte meneer,

Wij zijn drie studenten van de Hogeschool Van Hall Larenstein te Leeuwarden en wij zijn bezig met ons afstudeeronderzoek voor BultersMekke Assistance Dogs over de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een lichamelijke beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, hebben we een kort filmpje meegestuurd. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien.

Voor ons onderzoek zijn we op zoek naar Turkse mensen in Nederland. Via deze doelgroep willen we proberen inzicht te krijgen in hoeverre assistentiehonden geaccepteerd zouden worden in Turkije. Hiervoor zouden we graag een enquête uit willen voeren met de Turkse mensen in Nederland.

Wij vroegen ons af of het voor u mogelijk zou zijn om voor ons als contactpersoon te ageren. Het zou fijn zijn als we via u in contact kunnen komen met onze doelgroep. Op welke wijze, of wij bijvoorbeeld langs kunnen komen na een dienst of dat wij via u de enquête kunnen uitsturen via mail, overleggen wij graag met u. Graag horen we of u ons hiermee verder kunt helpen.

Bij voorbaat bedankt.

Met vriendelijke groeten,
Candela Hüsgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

BIJLAGE XI CONTACTMAIL AANGESLOTEN FEDERATIES IOT

Geachte aangesloten federaties van Inspraak Orgaan Turken in Nederland,

Wij zijn drie studenten van de hogeschool Van Hall Larenstein te Leeuwarden en zijn bezig met ons afstudeeronderzoek voor BultersMekke Assistance Dogs over de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, hebben we een tekst over assistentiehonden samengevat en een kort filmpje meegestuurd. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien.

Voor ons onderzoek zijn we op zoek naar Turkse mensen in Nederland. Via deze doelgroep willen we proberen inzicht te krijgen in hoeverre assistentiehonden geaccepteerd zouden worden in Turkije. Hiervoor zouden we graag een enquête uit willen voeren bij de Turkse mensen in Nederland.

Wij vroegen ons af of het voor u mogelijk zou zijn om voor ons als contactpersoon te ageren, en de meegestuurde bijlages aan onze doelgroep zou kunnen doorsturen. Het zou fijn zijn als we via u in contact kunnen komen met onze doelgroep. Graag horen we of u ons hiermee verder kunt helpen. Het enquête kan ingevoerd worden via de link: <https://www.umfrageonline.com/s/11415b6>

Bij voorbaat bedankt.

Met vriendelijke groeten,
Jasmin Huis, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

BIJLAGE XII PERSOONLIJK BERICHT BEHEERDER FACEBOOKPAGINA TURKSE NEDERLANDERS, TURKIJE INSTITUUT EN TANNET

Geachte meneer/mevrouw,

Wij zijn drie studenten van de Nederlandse opleiding Diermanagement en wij doen een afstudeeronderzoek voor de organisatie BultersMekke Assistance Dogs. Voor dit onderzoek onderzoeken wij de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, hebben we een kort filmpje meegestuurd. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien. Indien uw familie of vrienden ook geïnteresseerd zijn in het onderwerp, kunt u hen ook de film laten zien.

Om de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten te onderzoeken, willen we graag een aantal vragen stellen aan Turkse mensen die in Nederland leven. Wij zouden het zeer op prijs stellen als u mee zou willen werken aan de enquête op de volgende website: <https://www.umfrageonline.com/s/11415b6&id=99f9502>, zodat Turkse mensen met een beperking wellicht in de toekomst ondersteund kunnen worden door een assistentiehond.

Zou u de link naar de enquête, samen met het filmpje op uw Facebookpagina van Tannet willen plaatsen?

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u altijd contact met ons opnemen via candela.husgen@gmail.com.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met vriendelijke groeten,
Candela Husgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

BIJLAGE XIII TEKST FORUM WWW.ONTDEKISLAM.NL

Beste allemaal,

Wij zijn drie studenten van de Nederlandse opleiding Diermanagement en wij doen een afstudeeronderzoek voor de organisatie BultersMekke Assistance Dogs. Voor dit onderzoek onderzoeken wij de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, kunt u een filmpje kijken op http://youtu.be/tzTCn_DCEck. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien. Indien uw familie of vrienden ook geïnteresseerd zijn in het onderwerp, kunt u hen ook de film laten zien.

Om de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten te onderzoeken, willen we graag een aantal vragen stellen aan Turkse mensen die in Nederland leven. Wij zouden het zeer op prijs stellen als u mee zou willen werken aan de enquête op de volgende website: <https://www.umfrageonline.com/s/11415b6&id=99f9502>, zodat Turkse mensen met een beperking wellicht in de toekomst ondersteund kunnen worden door een assistentiehond.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met vriendelijke groet,

Candela, Ira en Emanuela

BIJLAGE XIV PERSOONLIJK BERICHT LEDEN FACEBOOKPAGINA TANNET

Beste,

Wij zijn drie studenten van de Nederlandse opleiding Diermanagement en wij doen een afstudeeronderzoek voor de organisatie BultersMekke Assistance Dogs. Voor dit onderzoek onderzoeken wij de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, kunt u een filmpje kijken op http://youtu.be/tzTCn_DCEck. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien. Indien uw familie of vrienden ook geïnteresseerd zijn in het onderwerp, kunt u hen ook de film laten zien.

Om de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten te onderzoeken, willen we graag een aantal vragen stellen aan Turkse mensen die in Nederland leven. Wij zijn bij u uitgekomen omdat u lid bent van de Facebookpagina van TANNET. Wij zouden het zeer op prijs stellen als u mee zou willen werken aan de enquête op de volgende website: <https://www.umfrageonline.com/s/11415b6&id=99f9502>, zodat Turkse mensen met een beperking wellicht in de toekomst ondersteund kunnen worden door een assistentiehond. Het invullen duurt ongeveer 10 minuten. Ook als u Turkse vrienden of familie hebt die mee zouden willen werken aan de enquête, zouden wij dit zeer op prijs stellen.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met vriendelijke groet,

Candela, Ira en Emanuela

BIJLAGE XV PERSOONLIJK BERICHT BEHEERDER FACEBOOKPAGINA'S TURKSE STUDENTENVERENIGINGEN

Beste,

Wij zijn drie studenten van de Nederlandse opleiding Diermanagement en wij doen een afstudeeronderzoek voor de organisatie BultersMekke Assistance Dogs. Voor dit onderzoek onderzoeken wij de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, kunt u een filmpje kijken op http://youtu.be/tzTCn_DCEck. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien. Indien uw familie of vrienden ook geïnteresseerd zijn in het onderwerp, kunt u hen ook de film laten zien.

Om de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten te onderzoeken, willen we graag een aantal vragen stellen aan Turkse mensen die in Nederland leven. Wij zijn bij jullie uitgekomen na contact gehad te hebben met een andere Turkse studentenvereniging. Wij zouden het zeer op prijs stellen als u onze enquête zou kunnen verspreiden onder de leden van jullie studentenvereniging (bijvoorbeeld door het filmpje en de link op jullie Facebookpagina te plaatsen), zodat Turkse mensen met een beperking wellicht in de toekomst ondersteund kunnen worden door een assistentiehond. De enquête staat op de volgende website: <https://www.umfrageonline.com/s/11415b6&id=99f9502>.

Het invullen duurt ongeveer 10 minuten. Ook als u Turkse vrienden of familie hebt die mee zouden willen werken aan de enquête, zouden wij dit zeer op prijs stellen.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met vriendelijke groet,
Candela, Ira en Emanuela

BIJLAGE XVI ENQUÊTE MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE BEPERKING IN TURKIJE (ENQUÊTE 2) (NEDERLANDS, ENGELS, DUTS)

Nederlands:

Hulphonden in Turkije

Beste,

Wij zijn drie studenten van de Nederlandse opleiding Diermanagement en wij doen een afstudeeronderzoek voor de organisatie BultersMekke Assistance Dogs. Voor dit onderzoek onderzoeken wij de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten.

Assistentiehonden zijn honden, die opgeleid zijn om mensen met een beperking in het dagelijkse leven te ondersteunen. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld de blindengeleidehond, welke zijn blinde baas helpt zich veilig te kunnen verplaatsen. Ook worden er honden opgeleid, die mensen met een lichamelijke beperking bij het verrichten van alledaagse handelingen helpen. Deze honden assisteren hun baas bijvoorbeeld bij het aan- en uittrekken van kleding, het openen van deuren of het oppakken van voorwerpen vanaf de grond. Om u een inzicht te geven in de taken die een hond voor zijn lichamelijk beperkte baas uit kan voeren, hebben we een kort filmpje voorbereid. U kunt de film zien via http://www.youtube.com/watch?v=tzTCn_DCEck&feature=youtu.be. Op het filmpje zijn verschillende assistentiehonden aan het werk te zien. Indien uw familie of vrienden geïnteresseerd zijn in het onderwerp, kunt u hen ook de film laten zien.

Om de mogelijkheden om assistentiehonden in Turkije voor mensen met een beperking in te zetten te onderzoeken, willen we graag een aantal Turkse mensen met een visuele of motorische beperking vragen stellen. Wij zouden het zeer op prijs stellen als u mee zou willen werken aan onze enquête, zodat Turkse mensen met een beperking wellicht in de toekomst ondersteund kunnen worden door een assistentiehond. Als u andere mensen kent met een visuele of motorische beperking, die wellicht mee zou willen doen aan deze enquête, dan zouden wij het erg waarderen als u de enquête naar diegene doorstuurt. Het invullen van het enquête duurt gemiddeld 20 minuten.

Indien u geïnteresseerd bent in de resultaten, kunnen we u nadat het onderzoek is afgelopen een (Engelstalige) samenvatting opsturen. Wilt u dit dan alstublieft, samen met uw e-mailadres, ook aangeven in de enquête?

Uw gegevens worden vertrouwelijk behandeld en u blijft anoniem. Na het onderzoek worden alle persoonlijke gegevens (zoals uw e-mailadres) vernietigd.

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u altijd contact met ons opnemen via candela.husgen@gmail.com.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met vriendelijke groet,

Candela Husgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

Algemeen

Leeftijd

- ☐ ≤30 ☐ 31 – 60 ☐ ≥ 61

Geslacht

- ☐ Vrouw ☐ Man

Opleidingsniveau

- ☐ <middelbare
school ☐ Middelbare
school ☐ Beroeps-
hogeschool ☐ Hogere
technologie-
instituut ☐ Universiteit

Soort beperking

- ☐ Visueel ☐ Motorisch
- ☐ Anders, namelijk: _____

Geloof

- ☐ Islam ☐ Geen
- ☐ Anders, namelijk: _____

Religie is voor mij:

- ☐ Niet belangrijk ☐ Belangrijk ☐ Heel belangrijk

Geïnteresseerd in resultaten onderzoek

- ☐ Nee
- ☐ Ja, mijn e-mailadres: _____

Leefomstandigheden

1. Kunt u uw leefomstandigheden beschrijven bij u thuis? (Denk hierbij aan de soort woning, het aantal slaapkamers, een tuin etc.)

2. Hoe ziet uw woonsituatie eruit?

- ☐ Alleenwonend zonder kinderen
- ☐ Alleenwonend met kinderen
- ☐ Samenwonend zonder kinderen
- ☐ Samenwonend met kinderen

☐ Anders, namelijk: _____

3. Waar woont u?

- ☐ Platteland
- ☐ Stad
- ☐ Dorp
- ☐ Anders, namelijk: _____

4. Hoe verplaatst u zich?

(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Te voet
- ☐ Met de fiets
- ☐ Met de auto
- ☐ Met de bus
- ☐ Met de trein
- ☐ Met de taxi
- ☐ Anders, namelijk: _____

Beperking

5. Zijn er in uw huis aanpassingen aanwezig speciaal voor uw beperking?
(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Elektrische deuren
- ☐ Schuifdeuren
- ☐ Alarmknopjes
- ☐ Gelijkvloerse woning
- ☐ Lift
- ☐ Angepast toilet

☐ Angepast badkamer

☐ Anders, namelijk: _____

6. Heeft u door uw beperking extra hulp nodig? Zo ja, welke?

7. Als u onderweg bent en door uw beperking hulp nodig hebt, wordt u dan wel geholpen door de mensen om u heen? Kunt u dit toelichten?

8. Hoe denkt u dat andere mensen tegen u aan kijken op grond van uw beperking?

9. Kunt u uitleggen hoe uw ervaringen zijn met mensen in het openbaar op grond van uw beperking?

☐ Mensen zijn vriendelijk

☐ Mensen zijn behulpzaam

☐ Mensen behandelen mij zoals ieder ander

☐ Mensen negeren mij

☐ Mensen discrimineren mij

☐ Mensen ontwijken mij

10. Voelt u zich wel eens gediscrimineerd op grond van uw beperking? Kunt u aangeven waardoor dit komt?

Honden

11. Weet u op welke manier honden in Turkije momenteel worden gehouden?
(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

☐ In huis

☐ Op het erf

☐ Aan een ketting

☐ In kennels

☐ Weet ik niet

☐ Anders, namelijk: _____

12. Wat is in Turkije de meest gangbare manier van houden van honden volgens u?

13. Welke manier van het houden van honden vindt u acceptabel? Zou u dit willen toelichten?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ In huis
- ☐ Op het erf
- ☐ Aan een ketting
- ☐ In kennels
- ☐ Weet ik niet
- ☐ Anders, namelijk: _____

14. Wat voor soort honden vindt u acceptabel?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Waakhonden
- ☐ Jachthonden
- ☐ Politiehonden/drugshonden
- ☐ Huishonden/ gezelschapshonden
- ☐ Geen
- ☐ Anders, namelijk: _____

15. Zou u een assistentiehond vergelijkbaar vinden met een werkhond (waakhond, jachthond, politiehond)?

Ja, omdat: _____

Nein, omdat: _____

16. Zou u een hond in huis accepteren?

- ☐ Nee
- ☐ Ja
- ☐ Ja, onder deze voorwaarden: _____

17. Kent u faciliteiten in Turkije welke specifiek voor honden zijn en welke zijn dit?

(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Dierenarts
- ☐ Dierenwinkel
- ☐ Hondenschool
- ☐ Dierenpension
- ☐ Nee, weet ik niet
- ☐ Andere, namelijk: _____

18. Weet u op welke manier honden in Turkije worden opgevoed/getraind?
(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Door te straffen
- ☐ Door te belonen
- ☐ Ze worden niet getraind
- ☐ Nee, weet ik niet
- ☐ Anders, namelijk: _____

19. Kunt u aangeven wat de Islam zegt over het houden van honden?

20. Is het volgens u binnen de Islam toegestaan om honden in huis te houden?

21. Is het volgens u binnen de Islam toegestaan om een assistentiehond te hebben?

22. Denkt u dat iemand met een assistentiehond tegen problemen aanloopt in Turkije? En welke problemen dan (bijvoorbeeld het niet toelaten van de hond in de bus of het huis van familie/bekenden)? Wat is, denkt u, de reden van deze problemen?

23. In het meegestuurde filmpje zijn verschillende honden te zien die verschillende taken voor hun baas uitvoeren. Heeft u taken gezien waarvan het u fijn zou vinden als een hond u hierbij helpt? (Indien u het filmpje niet heeft kunnen bekijken, kunt u dan uw antwoord baseren op de tekst over assistentiehonden?)

24. Kunt u zich voorstellen, door een assistentiehond geholpen te worden?

25. Stel dat een assistentiehond u zou ondersteunen, hoe veel geld zou u dan maandelijks aan de hond kunnen en willen besteden?

26. Stel dat een assistentiehond u zou ondersteunen, hoe veel tijd zou u dan dagelijks aan de hond kunnen en willen besteden?

Heeft	u	nog	opmerkingen?
-------	---	-----	--------------

Dank u wel voor u deelname!!!

Engels:

Assistancedogs Turkey

Dear reader,

We are three students from the Dutch college course 'Diermanagement' (Animal Management). We are conducting a study for BultersMekke Assistance Dogs. In this study we are exploring the possibilities for assistance dogs in Turkey for people with a disability.

Assistance dogs are trained to assist people with a disability during their daily tasks. Examples of assistance dogs are guide dogs for blind people, which helps blind people find his way in his surroundings. Some dogs are also trained assist their owners with daily tasks. Examples of daily tasks are taking of clothing, opening doors and/or picking up items from the ground. To give you an overview of the tasks a assistance dog can do for his owner we included a video. You can watch the video at http://www.youtube.com/watch?v=tzTCn_DCECK&feature=youtu.be. In the video you will see several assistance dogs assisting their owners. If you have a visual disability you can use the text included. In case your family or friends are interested in the subject you can show them this movie as well.

To study the possibilities for assistance dogs in Turkey we would like to ask people with a motor and/or visual disability to fill in our questionnaire. We would greatly appreciate it if you would fill out the questionnaire, so that people with a disability in Turkey can benefit from assistance dogs. If you know other people with a visual or motor disability, who possibly can fill out the questionnaire, we would greatly appreciate it if you would contact them about filling out the questionnaire. Doing the questionnaire will take about 20 minute.

In case you would like to receive the results of this study we can send you an English summary of the study after its completion. Please write your email address on the questionnaire.

The results of this study will be processed anonymously. Afterwards al personal data will be permanently deleted.

In case you have any questions you can send them to candela.husgen@gmail.com.

Thanks in advance for filling out the questionnaire.

Yours faithfully,

Candela Husgen, Ira Paschke en Emanuela Velthuis

Age

- ☐ ≤30 ☐ 31 – 60 ☐ ≥ 61

Sex

- ☐ Female ☐ Male

Level of education

- ☐ < secondary school ☐ Secondary school ☐ High school ☐ Higher institute of technology ☐ University
- ☐ other, namely: _____

Religion

- ☐ Islam ☐ None
- ☐ Other, namely: _____

Sort of disability:

- ☐ Visual ☐ Motoric

To me, religion is

- ☐ Not important ☐ Important ☐ Very important

Interested in the research results

- ☐ No
- ☐ Yes, my e-mail address is: _____

☐ Adapted bathroom

☐ Other, namely: _____

6. Do you need extra help because of your disability? If so, what help?

7. If you are traveling and need help because of your disability, do you receive help from the people around you? Can you clarify this?

8. How do you think other people look at you because of your disability?

9. What are your experiences with people in public regarding your disability?
(there are more than one answers possible)

☐ People are friendly

☐ People are helpful

☐ People treat me like everyone else

☐ People ignore me

☐ People discriminate me

☐ People avoid me

☐ Other, namely: _____

10. Do you ever feel discriminated? Can you clarify this?

Dogs

11. Do you know how dogs currently are kept in Turkey?
(there are more than one answers possible)

☐ In home

☐ In the yard

☐ On a chain

☐ In kennels

☐ I don't know

☐ Other, namely: _____

12. What is, according to you, the most common way of keeping dogs in Turkey?

13. Which ways of keeping dogs are, according to you, acceptable? Can you clarify this?
(there are more than one answers possible)

- ☐ In home
- ☐ In the yard
- ☐ On a chain
- ☐ In kennels
- ☐ I don't know
- ☐ Other, namely: _____

14. Which kind(s) of dogs do you find acceptable?
(there are more than one answers possible)

- ☐ Guard dogs
- ☐ Hunting dogs
- ☐ Police dogs/ drug detection dogs
- ☐ House dogs/ companion dogs
- ☐ None
- ☐ Other, namely: _____

15. Would you find an assistance dog comparable to a working dog (guard dog, hunting dog, police dog)?

Yes, because: _____

No, because: _____

16. Would you accept a dog in your house?

- ☐ No
- ☐ Yes
- ☐ Yes, under these conditions: _____

17. Do you know facilities in Turkey specifically for dogs, and which ones?
(there are more than one answers possible)

- ☐ Veterinarian
- ☐ Pet Shop
- ☐ Dog school
- ☐ Dog pension
- ☐ No, I don't know
- ☐ Other, namely: _____

18. Do you know how dogs in Turkey are raised/trained?
(there are more than one answers possible)

- ☐ By punishing
- ☐ By rewarding
- ☐ They are not trained
- ☐ No, i don't know
- ☐ Other, namely: _____

19. Could you specify what the Islam says about keeping dogs?

20. Do you think the Islam allows to keep dogs in the house?

21. Do you think the Islam allows to have an assistance dog?

22. Do you think that someone with an assistance dog would encounter any problems in Turkey? And what problems? What is, do you think, the reason of this problems? (For example, not allowing the dog on the bus or in the home of family/friends)

23. In the attached movie there are several dogs helping their owners with different tasks. Did you see any tasks you would like to be aided by a dog? (When you can't watch the movie, please base your answer on the text about assistance dogs.)

24. Can you see yourself being aided by an assistance dog?

25. If you were to be aided by an assistance dog, how much money would you be willing and be able to spend on the dog?

26. If you were to be aided by an assistance dog, how much time would you daily be willing and be able to spend on the dog?

Thank you very much for your participation!!!

Duits:

Hilfshunde in der Türkei

Hallo,

Wir sind drei Studenten des Studiengangs Tiermanagement in den Niederlanden und führen im Rahmen unserer Bachelorarbeit eine Studie durch für die Organisation BultersMekke Assistance Dogs. Die Studie untersucht die Möglichkeiten um Assistenzhunde für Menschen mit schweren körperlich Behinderungen in der Türkei einzusetzen.

Assistenzhunde sind Hunde, welche ausgebildet sind um Menschen mit körperlichen Behinderungen in ihrem täglichen Leben zu unterstützen. Es gibt zum Beispiel den Blindenbegleithund, welcher seinem blinden Besitzer hilft sich sicher durch den Alltag zu bewegen. Auch werden Hunde ausgebildet die körperlich Behinderten helfen. Die Hunde assistieren dann zum Beispiel beim An- und Ausziehen, beim Öffnen von Türen oder heben Gegenstände vom Boden auf. Für mehr Informationen über die möglichen Tätigkeiten von Assistenzhunden ist im Anhang dieser E-mail ein kurzer Informationstext sowie ein kurzer Film über Assistenzhunde zu finden. Der Film zeigt verschiedene Assistenzhunde bei ihrer Arbeit. Wenn Sie eine visuelle Behinderung haben können Sie sich mit Hilfe des Informationstextes ein besseres Bild von Assistenzhunden formen. Die können den Film unter folgendem Link finden:

http://www.youtube.com/watch?v=tzTCn_DCEck&feature=youtu.be. Gerne dürfen Sie auch diese Medien auch Freunden und ihrer Familie die zur Verfügung stellen, wenn sie daran interessiert sind.

Um ein besseres Bild zu bekommen über die Möglichkeiten Assistenzhunde in der Türkei als Hilfsmittel für Menschen mit Behinderungen einzusetzen, möchten wir gerne einige Menschen mit visuellen und motorischen Behinderungen befragen, um so ein besseres Bild von der heutigen Situation dieser Menschen in der Türkei zu bekommen. Wir würden uns sehr freuen, wenn Sie einen unserer Fragebögen ausfüllen, damit möglicherweise in der Zukunft auch in der Türkei Assistenzhunden eingesetzt werden können. Wenn Sie noch andere Menschen mit Behinderungen kennen, wäre es eine große Hilfe, wenn Sie diese E-Mail weiterleiten könnten.

Bei Interesse informieren wir Sie gerne über die Ergebnisse dieser Studie in einer englischsprachigen Zusammenfassung. Bitte geben Sie uns hierfür bei Interesse Ihre E-Mailadresse beim Ausfüllen des Fragebogens. Alle Informationen werden vertraulich behandelt und Sie bleiben selbstverständlich anonym. Nach Beendigung der Studie werden alle vorübergehend gespeicherten Daten gelöscht.

Mit freundlichen Grüßen

Ira Paschke, Emanuela Velthuis und Candela Hüsgen

Allgemein

Alter

- ☐ ≤30 ☐ 31 – 60 ☐ ≥ 61

Geschlecht

- ☐ Frau ☐ Mann

Ausbildungsniveau

- ☐ < Mittlere Reife ☐ Mittlere Reife ☐ Abitur ☐ Berufsausbildung ☐ Universität

Art der Behinderung

- ☐ Visuell ☐ Motorisch

Religion

- ☐ Islam ☐ Keine
- ☐ Andere: _____

Wie wichtig ist Ihnen Religion?

- ☐ Nicht wichtig ☐ wichtig ☐ Sehr wichtig

Ich bin interessiert in die Ergebnisse der Untersuchung

- ☐ Nein
- ☐ Ja, meine E-Mailadresse ist: _____

Lebensumstände

1. Können Sie Ihre Lebensumstände beschreiben? (Denken Sie zum Beispiel an die Art Ihrer Wohnung, die Anzahl der Schlafzimmer, einen Garten, etc.)

2. In welcher Wohnsituation befinden Sie sich?

- ☐ Alleinwohnend ohne Kinder
- ☐ Alleinwohnend mit Kindern
- ☐ Gemeinsam wohnend ohne Kinder
- ☐ Gemeinsam wohnend mit Kindern
- ☐ Anders, nämlich: _____

3. Wo wohnen Sie?

- ☐ Auf dem Land
- ☐ Stadt
- ☐ Dorf
- ☐ Anders, nämlich: _____

4. Wie bewegen Sie sich fort?
(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Zu Fuß
- ☐ Mit dem Fahrrad
- ☐ Mit dem Auto
- ☐ Mit dem Bus
- ☐ Mit dem Zug
- ☐ Mit dem Taxi
- ☐ Anders, nämlich: _____

Behinderung

5. Gibt es in Ihrem Haus Anpassungen speziell für Ihre Behinderung?
(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Elektrische Türen
- ☐ Schiebetüren
- ☐ Alarmknöpfe
- ☐ Ebenerdiger Fußboden
- ☐ Aufzug
- ☐ Angepasste Toilette

☐ Angepasstes Badezimmer

☐ Anders, nämlich: _____

6. Benötigen Sie aufgrund Ihrer Behinderung extra Hilfe? Wenn ja, welche?

7. Wenn Sie unterwegs aufgrund Ihrer Behinderung Hilfe benötigen, helfen die Menschen in Ihrer Umgebung Ihnen dann? Können Sie das näher beschreiben?

8. Was denken Sie, wie Sie durch andere Menschen aufgrund Ihrer Behinderung gesehen werden?

9. Können Sie Ihre Erfahrungen hinsichtlich Ihrer Behinderung mit Menschen in der Öffentlichkeit beschreiben?

☐ Menschen sind freundlich

☐ Menschen sind hilfsbereit

☐ Menschen behandeln mich wie jeden anderen

☐ Menschen ignorieren mich

☐ Menschen diskriminieren mich

☐ Menschen weichen mir aus

10. Fühlen Sie sich manchmal diskriminiert aufgrund Ihrer Behinderung? Können Sie beschreiben wodurch das verursacht wird?

Hunde

11. Wissen Sie wie Hunde heutzutage in der Türkei gehalten werden?
(mehrere Antworten sind möglich)

☐ Im Haus

☐ Auf dem Grundstück

☐ An einer Kette

☐ In Zwingern

☐ Weiß ich nicht

☐ Anders, nämlich: _____

12. Welche ist Ihrer Meinung nach die am meisten praktizierte Art der Hundehaltung in der Türkei?

13. Welche Art von Hundehaltung finden Sie akzeptabel? Können Sie Ihre Antwort begründen?
(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Im Haus
- ☐ Auf dem Grundstück
- ☐ An einer Kette
- ☐ In Zwingern
- ☐ Weiß ich nicht
- ☐ Anders, nämlich: _____

Begründung:

14. Was für eine Art von Hunden finden Sie akzeptabel?
(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Wachhunde
- ☐ Jagdhunde
- ☐ Polizeihunde/Drogenspürhunde
- ☐ Haushunde/Gesellschaftshunde
- ☐ Keine
- ☐ Anders, nämlich: _____

15. Würden Sie einen Assistenzhund mit einem Arbeitshund vergleichbar finden? (Wachhund, Jagdhund, Polizeihund)

Ja, weil: _____

Nein, weil: _____

16. Würden Sie einen Hund im Haus akzeptieren?

- ☐ Nein
- ☐ Ja
- ☐ Ja, unter folgenden Bedingungen: _____

17. Kennen Sie Einrichtungen in der Türkei, die extra für Hunde sind, und welche sind das dann?
(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Tierarzt
- ☐ Tiergeschäft

- ☐ Hundeschule
- ☐ Tierpension
- ☐ Weiß ich nicht
- ☐ Andere, nämlich: _____

18. Wissen Sie, auf welche Art und Weise Hunde in der Türkei erzogen/trainiert werden?
(mehrere Antworten sind möglich)

- ☐ Durch Bestrafung
- ☐ Durch Belohnung
- ☐ Hunde werden nicht trainiert
- ☐ Weiß ich nicht
- ☐ Anders, nämlich: _____

19. Können Sie beschreiben, was im Islam über Hundehaltung gesagt wird?

20. Ist es Ihrer Meinung nach im Islam erlaubt, Hunde im Haus zu halten?

21. Ist es Ihrer Meinung nach im Islam erlaubt, einen Assistenzhund zu haben?

22. Denken Sie, dass jemand mit einem Assistenzhund Probleme bekommen würde in der Türkei? Um welche Probleme handelt es sich dann (zum Beispiel, dass es nicht zugelassen wird um Hunde im Bus mit zu nehmen oder in das Haus von Familie oder Bekannten)? Was sind Ihrer Meinung nach die Ursachen für diese Probleme?

23. In dem mitgeschickten Film sind verschiedene Hunde zu sehen die verschiedene Aufgaben für Ihre Besitzer ausführen. Sind hier Aufgaben dabei wovon sie denken es wäre gut wenn ein Hund Ihnen dabei helfen würde? (Falls sie den Film nicht anschauen können, können Sie Ihre Antwort auf dem mitgeschickten Informationstext über Assistenzhunde basieren)

24. Können Sie sich vorstellen von einem Assistenzhund unterstützt zu werden?

25. Stellen Sie sich vor ein Assistenzhund würde Sie unterstützen, wie viel Geld wären Sie bereit monatlich für Ihren Hund auszugeben?

26. Stellen Sie sich vor ein Assistenzhund würde Sie unterstützen, wie viel Zeit wären Sie bereit in Ihren Hund zu investieren?

Vielen Dank für Ihre Hilfe!!!

BIJLAGE XVII MENSENHULPORGANISATIES IN TURKIJE

Naam organisatie		Email contactgegevens en	Link website organisatie
Engels	Turks		
Alternative camp		Contact persoon: Ercan Tural, email: info@alternativecamp.org	http://www.alternativecamp.org/
Cyprus Turkish Blind Association		email: ktgd@kibris.net	http://www.ktgormezlerdernegi.org/
Solidarity Association for the Physical Disabled	Bedensel Engel lilerle Dayanışm a Derneği, kort BEDD	email: bedd@bedd.org.tr. of info@bedd.org.tr.	http://www.bedd.org.tr/?p_id=25
Disabled People Foundation	Özürlüler Vakfı	info@ozurlulervakfi.org.tr	http://www.ozurlulervakfi.org.tr/en/Default.aspx
World Health Organization Turkey		mcp@euro.who.int UN House – Birlik Mahallesi 2 – Cadde 11	http://www.euro.who.int/en/countries/turkey/contact-us
Alti Nokta Körler Vakfı		info@6nokta.org.tr	http://www.6nokta.org.tr

BIJLAGE XVIII CONTACTMAIL MENSENHULPORGANISATIES TURKIJE

Dear madam and sir,

We are studying animal management at the University of Applied Sciences Van Hall Larenstein in Leeuwarden, The Netherlands. We are conducting a study on the possibilities for the implementation of assistance dogs for people with a disability in Turkey for our bachelor thesis. Through the website of The Academic Network of European Disability Experts and/or Google we found your organization.

We are very impressed by the work you do. Seeing your experience regarding the subject of our study, people with a disability in Turkey, we would like to ask you for your help. For our study we would like to ask Turkish people with a physical disability to fill in a questionnaire, to get some information about the possibilities for assistance dogs in Turkey. More specific, we are looking for people with a chronic disability in either motor skills or the visual area. As with most social studies we are lacking the financial possibilities to travel to Turkey so it would be great if we could conduct our study through the use of your contacts in our target group. If possible we would like you to act as a contact person for us, which would mean that you send the files attached to some people of our target group. To give you an idea of the work of assistance dogs, we made a small video, available on http://youtu.be/tzTCn_DCEck, which you can take a look at. This video also has to be sent to the target group, as well as the audio files and text files for the visual impaired people. The questionnaire is available in English, Dutch and German and can be found on:

English: <https://www.umfrageonline.com/s/7b857db>

Dutch: <https://www.umfrageonline.com/s/9d9b63c>

German: <https://www.umfrageonline.com/s/b6a6788>

It would take approximately 20 minutes to fill in the questionnaire.

We would greatly appreciate it if you could email the questionnaire, video, audio files and text files (see the attachment) to people who belong to our target group. It would aid us in our study and, perhaps, will aid people with a disability in Turkey.

If you agree to help us by sending out our questionnaires could you please let us know by responding to the email with a short note.

Thank you in advance for reading this e-mail and we hope to be hearing from you soon.

Yours sincerely,

Candela Hüsken, Ira Paschke and Emanuela Velthuis

BIJLAGE XIX INFORMATIEVE TEKST ASSISTENTIEHONDEN (ENGELS, NEDERLANDS, DUTS)

Engels:

Dear reader,

In this text we would like to give you an impression of the work done by assistance dogs for people with a physical handicap, so that you can answer the questionnaire. There are many different kinds of assistance dogs, for example; guide dogs for blind people, service dogs, signal dogs and seizure dogs. Our study focusses on people with a physical or visual handicap. Because of this we will primarily explain the work of guide dogs for blind people and service dogs.

A guide dog is trained to help people with a visual handicap move from one destination to the next. A guide dog wears a vest with a handle attached to it. The owner of the guide dog can use this handle to follow the dog around obstacles or when trying to cross the street. The dog can also be taught to search for a mailbox or ATM machine. Because of its guide dog the owner can be less dependent on others.

A service dog is trained to help people with a physical handicap to complete every daily tasks. Which tasks a service dog helps with depends on the nature of the physical handicap. Examples of tasks service dogs can help with are opening doors, turning on lights, helping with dressing and undressing and picking up things from the ground. Because of this the owner of the service dog will become less dependent on others.

Both dogs give lots of love to their owner. The dog really becomes one's friend.

Nederlands:

Beste lezer,

In deze tekst willen we u een indruk geven over het werk dat assistentiehonden uit kunnen voeren voor mensen met een lichamelijke beperking, zodat u vervolgens de enquête in kunt vullen. Er zijn veel verschillende soorten assistentiehonden, bijvoorbeeld blindengeleidehonden, ADL-honden, signaalhonden en seizurehonden. Ons onderzoek richt zich alleen op mensen met een motorische of visuele beperking, en daarom leggen we vooral het werk van blindengeleidehonden en ADL-honden uit.

Een blindengeleidehond wordt getraind om mensen met een visuele beperking te begeleiden bij het verplaatsen naar een gewenst doel. Een blindengeleidehond draagt een hesje met daaraan een handgreep, deze handgreep kan de eigenaar vasthouden. Op deze manier kan de eigenaar de hond volgen, bijvoorbeeld om obstakels heen of om veilig de straat over te kunnen steken. Ook kan de hond bijvoorbeeld geleerd worden een brievenbus of pinautomaat op commando te zoeken. Door een blindengeleidehond is de eigenaar minder afhankelijk van andere mensen.

Een ADL-hond wordt getraind om mensen met een motorische beperking te begeleiden bij Activiteiten in het Dagelijkse Leven (ADL). Welke taken de ADL-hond allemaal kan uitvoeren voor de eigenaar hangt af van diens beperking, u kunt denken aan taken als deuren openen, het licht aandoen, kleding uittrekken en dingen van de grond oprapen. Door een ADL-hond is de eigenaar minder afhankelijk van andere mensen.

Voor beide honden geldt dat zij veel liefde geven aan de eigenaar, de hond is een echt maatje.

Duits:

Liebe ZuhörerIn, lieber Zuhörer,

Mit diesem Text versuchen wir Ihnen einen Eindruck über die Aufgaben zu vermitteln, die Assistenzhunde für Menschen mit einer körperlichen Behinderung ausführen, sodass Sie danach den Umfragebogen ausfüllen können. Es gibt viele verschiedene Sorten Assistenzhunde, zum Beispiel Blindenführhunde, ADL-Hunde, Signalhunde und Epilepsiehunde. Unsere Untersuchung richtet sich nur auf Menschen mit motorischer oder visueller Behinderung, deshalb werden hauptsächlich die Aufgaben von Blindenführhunden und ADL-Hunden erklärt.

Ein Blindenführhund ist darauf trainiert, Menschen mit einer visuellen Behinderung sicher zum gewünschten Bestimmungsort zu leiten. Der Blindenführhund trägt während seiner Arbeitszeit ein Hundegeschirr an dem ein Handgriff befestigt ist, diesen Handgriff benutzt der Besitzer um sich daran fest zu halten. Auf diese Art und Weise kann der Besitzer dem Hund folgen, zum Beispiel beim Umgehen von Hindernissen oder beim sicheren Überqueren einer Straße. Der Hund kann zum Beispiel auch darauf trainiert werden, einen Briefkasten oder Geldautomaten auf Kommando zu suchen. Durch einen Blindenführhund ist sein Besitzer viel unabhängiger von anderen Menschen.

Ein ADL-Hund ist darauf trainiert, Menschen mit einer motorischen Behinderung beim Verrichten von Aktivitäten im täglichen Leben zu assistieren. Welche Aufgaben ein solcher Hund für seinen Besitzer ausführen kann, ist stark abhängig von Art und Ausmaß von dessen Behinderung. Denken Sie zum Beispiel an das Öffnen von Türen, das Betätigen eines Lichtschalters, Hilfe beim An- und Ausziehen und an das Aufheben und Bringen von Gegenständen, die auf dem Boden liegen. Durch einen ADL-Hund ist sein Besitzer viel unabhängiger von anderen Menschen.

Für beide Hunde gilt, dass ihren Besitzern viel Liebe zurückgeben, und echte Freunde sind, die das Leben ein Stück einfacher machen.

BIJLAGE XX CODEBOEK ENQUÊTE 1

Omschrijving	Variabele	Code	Meetniveau
Identificatienummer	ident		
Leeftijd	lft	0 = tot en met 30 1 = 31 – 60 2 = vanaf 61	
Geslacht	gesl	0 = man 1 = vrouw	
Opleidingsniveau	opn	0= geen mbo 1= mbo 2=hbo 3=wo	
Geloof	glf	0=geen 1=islam 2=anders	
Belang Religie	blr	0= niet belangrijk 1= belangrijk 2= heel belangrijk	
Generatie	gen	0= 1 ^e 1= 2 ^e 2= later	
Geïnteresseerd in Resultaten	gir	0=ja 1=nee	
Bekende in Turkije	bmt	0=ja 1=nee	
Houding tegen over mensen met beperking	hmb	0= positief 1=neutral 2= negatief	
Contact met mensen in turkije	cmt	0=ja 1=nee	
Manier hondenhouding Turkije	hht	0= weet ik niet 1=in huis 2= op het erf 3= aan een ketting 4= in kennels 5= andere	
Acceptatie honden houding Turkije	aht	0= weet ik niet 1=in huis 2= op het erf 3= aan een ketting 4= in kennels 5= andere	
Acceptatie soort hond	ash	0=geen 1=waakhond 2=jachthond 3=politiehond 4=huishond 5=andere	
Assistentiehond vergelijkbaar met...	vah	0=ja	

		1=nee	
Acceptatie hond in huis	ahh	0=ja 1=nee 2= andere	
Faciliteiten honden Turkije	fht	0= weet ik niet 1= dierenarts 2=dierenwinkel 3= hondeschool 4=dierenpension 5=andere	
Training honden Turkije	Tht	0=weet ikniet 1= door te straffen 2=door te belonen 3= honden worden niet getraind 4=andere	
Hond in huis volgens islam	Hhi	0=weet ik niet 1=ja 2=nee	
Assistenciehond in huis volgens islam	Ahi	0=weet ik niet 1=ja 2=nee	

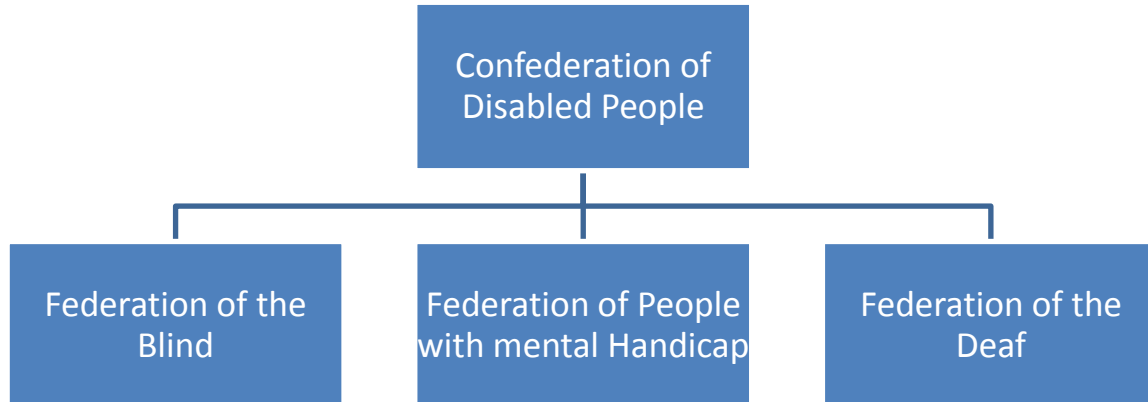
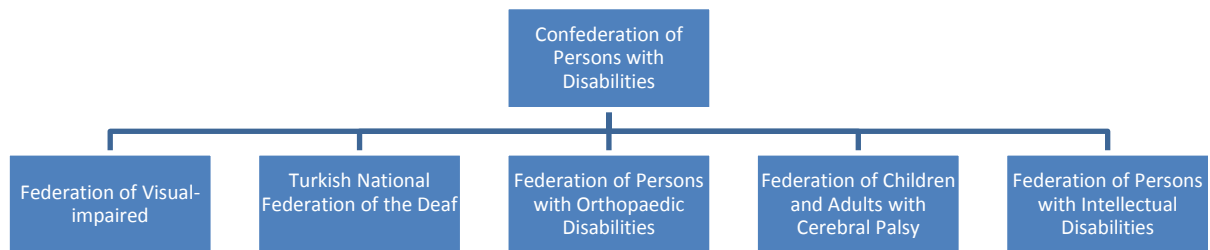
BIJLAGE XXI CODEBOEK ENQUÊTE 2

Omschrijving	Variabele	Code	Meetniveau
Identificatienummer	ident		
Leeftijd	lft	0 = tot en met 30 1 = 31 – 60 2 = vanaf 61	
Geslacht	gesl	0 = man 1 = vrouw	
Typ beperking	tbp	0=visuell 1= orthopedisch	
Opleidingsniveau	opn	0= geen mbo 1= mbo 2=hbo 3=wo	
Geloof	glf	0=geen 1=islam 2=anders	
Belang Religie	blr	0= niet belangrijk 1= belangrijk 2= heel belangrijk	
Generatie	gen	0= 1 ^e 1= 2 ^e 2= later	
Geïnteresseerd in Resultaten	gir	0=ja 1=nee	
Manier hondenhouding Turkije	hht	0= weet ik niet 1=in huis 2= op het erf 3= aan een ketting 4= in kennels 5= andere	
Acceptatie honden houding Turkije	aht	0= weet ik niet 1=in huis 2= op het erf 3= aan een ketting 4= in kennels 5= andere	
Acceptatie soort hond	ash	0=geen 1=waakhond 2=jachthond 3=politiehond 4=huishond 5=andere	
Assistentiehond vergelijkbaar met...	vah	0=ja 1=nee	
Acceptatie hond in huis	ahh	0=ja 1=nee 2= andere	
Faciliteiten honden Turkije	fht	0= weet ik niet 1= dierenarts 2=dierenwinkel	

Onderzoekverslag Turkse Assistentiehonden?

		3= hondeschool 4=dierenpension 5=andere	
Training honden Turkije	Tht	0=weet ik niet 1= door te straffen 2=door te belonen 3= honden worden niet getraind 4=andere	
Hond in huis volgens islam	Hhi	0=weet ik niet 1=ja 2=nee	
Assistenciehond in huis volgens islam	Ahi	0=weet ik niet 1=ja 2=nee	

BIJLAGE XXII OVERKOEPELENDE ORGANISATIES

(ANED, 2013^B)

BIJLAGE XXIII BESCHRIJVING GEVONDEN FACILITEITEN VOOR HONDEN TURKIJE

In deze bijlage is een beschrijving van de faciliteiten voor honden in Turkije te vinden, voor zo ver dit te achterhalen was.

BAFI K-9 Köpek Ciftligi (Dog Kennel)

Het bedrijf BAFI K-9 Köpek Ciftligi (Dog Kennel) is gevestigd in Izmir. Op de internetsite wordt voornamelijk gewerkt met plaatjes met een korte beschrijving. Dit bedrijf blijkt voornamelijk honden te fokken, met name Duitse Herders. Deze worden ook verkocht. Er wordt ook training aangeboden, welke in perioden van 2 weken tot 2 maanden uitgevoerd wordt. De manier waarop deze training gegeven wordt komt niet duidelijk naar voren (BAFI K-9 Köpek Ciftligi, 2013).

Active Kennel

Het bedrijf Active Kennel is gevestigd bij Ankara en biedt training voor zowel honden als hun baas aan. Tevens blijkt het bedrijf een kennel te hebben en een hondenpensioen (Active Kennel, 2013).

Bakachen Kennel Club

De Bakachen Kennel Club in Istanbul is een bedrijf met een hondenschool een kennel van Duitse herders (Cem Bakaçhan, 2012).

Bobyland

Bobyland is een bedrijf met een hondenpensioen, een hondenschool en een kennel, gevestigd in Izmir (Bobyland, 2013).

Turgutreis Animal Shelter

De Turgutreis Animal Shelter in Turgutreis is een dierenasiel met ruimte voor ongeveer 200 honden. Hier werkt ook een dierenarts. Het bedrijf heeft een keurmerk als 'erkend Aequor Leerbedrijf' (Stichting Dieren nood, 2013).

Turkish Animal Rescue Organisation (TARO)

De Turkish Animal Rescue Organisation (TARO) is een non-profit organisatie gedraaid door vrijwilligers, om de zwerfhonden in Turkije te helpen (Turkish Animal Rescue Organisation, 2011).

BIJLAGE XXIV RICHTLIJNEN ADI

Richtlijnen voor 'service dogs' van Assistance Dogs International
Service Dogs
Training Standards

These are intended to be minimum standards for all assistance dog programs that are members or provisional members with ADI. All programs are encouraged to work at levels above the minimums.

1. The service dog must respond to commands (basic obedience and skilled tasks) from the client 90% of the time on the first ask in all public and home environments.
2. The service dog should demonstrate basic obedience skills by responding to voice and/or hand signals for sitting, staying in place, lying down, walking in a controlled position near the client and coming to the client when called.
3. The service dog must meet all of the standards as laid out in the minimum standards for Assistance Dogs in Public and should be equally well behaved in the home.
4. The service dog must be trained to perform at least 3 tasks to mitigate the client's disability
5. The client must be provided with enough instruction to be able to meet the ADI Minimum Standards for Assistance Dogs in Public. The client must be able to demonstrate:
 - That their dog can perform at least 3 tasks.
 - Knowledge of acceptable training techniques.
 - An understanding of canine care and health.
 - The ability to maintain training, problem solve, and continue to train/add new skills (as required) with their service dog.
 - Knowledge of local access laws and appropriate public behavior.
6. The assistance dog program must document monthly follow ups with clients for the first 6 months following placement. Personal contact will be done by qualified staff or program volunteer within 12 months of graduation and annually thereafter.
7. Identification of the service dog will be accomplished with the laminated ID card with a photo(s) and names of the dog and partner. In public the dog must wear a cape, harness, backpack, or other similar piece of equipment or clothing with a logo that is clear and easy to read and identifiable as assistance dogs.
8. The program staff must demonstrate knowledge of the client's disabilities in relation to the services they provide. The program shall make available to staff and volunteers educational material on different disabilities.
9. The client must abide by the ADI Minimum Standards of Assistance Dog Partners.
10. Prior to placement every service dog must meet the ADI Standards and Ethics Regarding Dogs, be spayed/neutered and have current vaccination certificates as determined by their veterinarian and applicable laws. It is the program's responsibility to inform the client of any special health or maintenance care requirements for each dog.

Verkregen van: <http://www.assistancedogsinternational.org/standards/assistance-dogs/standards-for-dogs/training-standards-for-service-dogs/>

BIJLAGE XXV RICHTLIJNEN ADEU

Richtlijnen voor de training van 'service dogs' van de Assistance Dogs Europe
Minimum Standards For Training Service Dogs
(updated June 2004)

These are the minimum standards for all service dog programmes that wish to be affiliated with ADEu. All programmes are encouraged to strive to work at levels above the minimum. Emphasis is placed upon the standard of service to both the client and the dog throughout the training process, ensuring the welfare of both parties. In order to achieve the correct standards it is expected that a period of several months will be necessary during all three phases of training: socialisation/advanced training/placement training. Over these months, training will be carefully scheduled to ensure that each dog learns at its optimum pace and has a sufficient grounding in each stage of training before progressing to the next. The quality of the training of both dog and client will be tested by the programme before the team graduates.

1. Dogs must be carefully selected to ensure maximum potential for the role of a service dog. In particular, a careful risk assessment must be undertaken before placing the new recruit with a puppy socialiser.
2. Dogs must receive careful socialisation following selection, to ensure this potential is maximised, either in the home of a volunteer (or volunteer family), or in the home of a staff member. This socialisation period will be supervised by the programme's staff who will ensure that the socialiser receives adequate training and advice. Dogs will be introduced carefully to a variety of new situations. Early obedience will be commenced particularly with regard to social behaviour in the home and outdoors, both on and off lead. Records will be maintained detailing the dog's progress.
3. In the case of "owned-dogs", dogs will be carefully assessed before commencing advanced training to ensure that the correct standards of socialisation and social behaviour have been achieved.
4. Dogs will have a thorough medical evaluation to determine that they do not have any physical problems that would cause difficulty for a working dog and, in countries where routine neutering of dogs is accepted by the veterinary profession, every assistance dog will be neutered prior to graduation.
5. After passing from the socialisation phase to the advanced training phase, each dog will be matched to a potential client, bearing in mind the client's individual circumstances. The matching process does not apply to "owned-dogs".
6. Dogs will be trained for the individual needs of the client to whom they have been matched. These needs will have been discussed with the client at interview. Factors such as the client's routines, abilities, use of public transport etc will be borne in mind throughout training.
7. Dogs must be trained with voice and/or hand signals to respond to the following commands: sit, down, stay, come, heel and off-lead recall. Dogs must be unobtrusive and have good household skills.

8. Dogs must show social behaviour skills as follows: no aggression, no inappropriate barking, no biting, no snapping/growling, no inappropriate jumping on strangers, no begging and no inappropriate sniffing of people.
9. Dogs must be trained to perform at least three different physical assistive tasks that will enhance the client's independence.
10. Students must be given instruction in the upkeep of their dog during a placement period. This may take place at the programme's premises, in the student's home, or both. By the end of the placement, the student will be able to correctly praise, motivate and discipline the dog, care for the dog, practise the dog's assistive tasks, control the dog and enforce obedience skills. During the placement, the trainer will accompany the student and the dog to train in public places, including shops and restaurants. The programme's trainer will also accompany the student/dog team to a meeting with a local vet and, where applicable, conduct a training session at the workplace of the student. All students will be made aware of their responsibilities, as outlined in ADEu's Minimum Standards for Graduates with Assistance Dogs, and will be trained accordingly.
11. The training programme must require the student to complete a follow-up progress report once a month for the first six months following the placement. Personal contact will be given by qualified staff or trained volunteers within twelve to eighteen (12-18) months of graduation and annually thereafter. The programme will offer further help and advice as required.
12. All teams must be tested by the programme in a number of areas before graduating:
 - Dog welfare and health
 - Training tasks relating specifically to the work of a service dog
 - Obedience, both on and off lead
 - Public access behavior
 - Improvement to quality of life of client.The standards of the above tests must be approved by ADEu.
13. Identification of the fully qualified service dog will include a laminated ID card with a photo of the dog and graduate and names of both. In public the dog must be clearly identifiable as a service dog.
14. The staff of the training programme must demonstrate knowledge of the disabilities of the clients with whom they work as well as other relevant medical conditions. They should also be given knowledge of other issues relating to disabled people. Organisations shall make available educational material on different disabilities.
15. The graduate must agree to abide by the Minimum Standards for Graduates with Assistance Dogs.
16. Every service dog training programme will have a clearly described procedure for testing the dog/graduate team in the following areas on a regular basis, for the remainder of the dog's working life:
 - Dog welfare and health
 - Training tasks relating specifically to the work of a service dog
 - Obedience, both on and off lead

- Public access behavior
- Sustained improvement to quality of life of client.

The standards of the above tests must be approved by ADEu.

17. Training programmes will withdraw ID from any dog/graduate teams failing to meet the correct standards, in the event of all refresher-training proving unsuccessful.

Verkregen van: <http://www.assistedogseurope.org/standards/servicedogs.pdf>

BIJLAGE XXVI STANDARDS FOR ASSISTANCE DOGS PARTNERS

Richtlijnen voor 'Assistance Dogs Partners' van Assistance Dogs International

The assistance dog partners will agree to the following partner responsibilities:

1. Treat the dog with appreciation and respect.
2. Practice obedience regularly.
3. Practice the dog's skills regularly.
4. Maintain the dog's proper behavior in public and at home.
5. Carry proper identification and be aware of all applicable laws pertaining to assistance dogs.
6. Keep the dog well groomed and well cared for.
7. Practice preventative health care for the dog.
8. Obtain annual health checks and vaccinations for the dog.
9. Abide by all leash and license laws.
10. Follow the training program's requirements for progress reports and medical evaluations.
11. Arrange for the prompt clean up of dog's waste.

Verkregen van: <http://www.assistedogsinternational.org/standards/clients/standards-for-assistance-dogs-partners/>

BIJLAGE XXVII HUIDIGE SITUATIE TURKIJE GETOETST OP RICHTLIJNEN ADI/ADEu

In onderstaande tabel is de huidige situatie in Turkije getoetst op de voorwaarden en richtlijnen van de ADI en ADEu. In de eerste kolom wordt de richtlijn van ADI/ADEu weergegeven, in de daarop volgende kolom de desbetreffende huidige situatie in Turkije. In de laatste kolom wordt de gewenste situatie aangegeven.

ADI/ADEu Voorwaarden		
Richtlijn	Huidige situatie in Turkije/ wat is nodig	Gewenste situatie
respond to commands	Zie subvraag 9	Trainer in Turkije. Dit stuk zou door het bedrijf BultersMekker moeten worden overgenomen.
service dog must be trained to perform at least 3 tasks to mitigate the client's disability	Zoals in subvraag 9 onderzocht, bestaan er mogelijkheden voor het trainen van honden maar er is geen organisatie in Turkije gevonden die zich richt op assistentiehonden.	Dit stuk zou door het bedrijf BultersMekker moeten worden overgenomen.
The client must be provided: Knowledge of the dog, understanding of canine care and health, knowledge of local access laws and appropriate public behavior.	Geen informatie	Dit stuk zou door het bedrijf BultersMekker moeten worden overgenomen.
The assistance dog program must document monthly follow ups with clients for the first 6 months following placement and must have personal contact. Teams must be tested!	Er bestaan geen assistentiehonden in Turkije.	Dit stuk zou door het bedrijf BultersMekker moeten worden overgenomen, om de bekendheid en acceptatie bij de Turkse bevolking te vergroten.
Identification of the service dog/ Dogs will have a thorough medical evaluation	Er bestaat de mogelijkheid om bij een dierenarts in Turkije een paspoort voor de hond en een chip te kopen. Ook voor gezondheidsverzorging door een dierenarts bestaan er voldoende mogelijkheden. Verder beschikt BultersMekke over identificatie materiaal voor hun assistentiehonden. (Veterinerlik Hizmeti, 2012)	Huidige situatie is voldoende.
the program staff must demonstrate knowledge	Er zijn tot nu toe geen medewerkers in Turkije.	BultersMekke is in Nederland al een herkend en actief bedrijf welke over de noodzakelijke kennis beschikt.
The dog must be carefully selected and well socialized	Er zijn tot nu toe geen medewerkers in Turkije.	BultersMekke is in Nederland al een herkend en actief

		bedrijf welke over de noodzakelijke kennis beschikt, om aan deze richtlijn te voldoen/
--	--	---

BIJLAGE XXVIII GESCHATTE KOSTEN ASSISTENTIEHOND IN NEDERLAND (VOOR CLIËNT)

De genoemde bedragen zijn afgerond en slechts een indicatie. De eigenaar heeft zelf de keuze voor goedkopere of duurdere artikelen te kiezen, waardoor de daadwerkelijke bedragen sterk kunnen verschillen. Bij formaatkeuze is er gekozen voor het grootste formaat. Er is geen rekening gehouden met onvoorziene kosten.

Kostenpost	Bedrag (€)	Bron + eventuele opmerking
Eenmalige kosten:		
Aanschaf hond	600 – 1200 (maar kan duurder; één cliënt gaf aan rond de 2000 betaald te hebben voor de hond)	LICG
Chippen	35	Dierenkliniek Steenwijk
Hondenmand	70	Zooplus
Etensbak	20	Zooplus (Incl. standaard)
Borstels	15	Zooplus
Speeltjes	30	Zooplus
Halsband	20	Zooplus (Tuigje)
Riem	15	Zooplus
Bench	100	Zooplus
Vlooiengkam	4	Zooplus
Tekentang	3	Zooplus
Jaarlijkse kosten:		
Controle bij dierenarts (enting)	70	Dierenkliniek Steenwijk; cliënten BultersMekke (Incl. kennelhoestenting)
Hondenbelasting	0 - 124	Rotterdam; Zwolle (Varieert zeer sterk per gemeente.)
Ontworming	20	Cliënten BultersMekke
Ontvlooiing	40	Cliënten BultersMekke
Maandelijkse kosten:		
Voer	80	Cliënten BultersMekke
Verzekering	32	
Optionele kosten:		
Cursussen	50 (per kwartaal)	Cliënten BultersMekke
Trimmen	50 (per kwartaal)	Cliënten BultersMekke
Castratie/sterilisatie	120 - 600	Dierenkliniek Steenwijk (Afhankelijk van geslacht en gewicht)